

รายงานฉบับสมบูรณ์
(Final Report)

โครงการ

“การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต : ศึกษากรณี
การตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency)”

โดย

บุญวรา สุ่มะโน เจนพิงพร และคณะ

มิถุนายน 2560

รายงานฉบับสมบูรณ์
(Final Report)

โครงการ

“การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต : ศึกษากรณี
การตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency)”

คณะผู้วิจัย สังกัด

1. ดร. บุญวรา สุมะโน เจนพิงพร	มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
2. ดร. เตือนเด่น นิคมบริรักษ์	มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
3. ดร. ตรีนุช โพชยนต์วิจิตร	มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
4. คุณนิชาพรรณ อัสวสุรนาท	มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
5. คุณนที ธรรมพัฒน์พงศ์	มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
5. คุณศิริภรณ์ รูปเทียน	มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สังคมไทยเริ่มมีความเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตมากขึ้น จากการรณรงค์ของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไรก็ดี ปัญหาการทุจริตในสังคมไทยก็ยังคงมีอยู่และนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้จากกระบวนการติดตามตรวจสอบและตัดสินคดีทุจริตส่วนใหญ่ซึ่งมักไม่สามารถนำไปสู่การลงโทษผู้ที่กระทำผิดได้จริง เนื่องจากการทุจริตเป็นเรื่องผิดทั้งทางกฎหมายและทางศีลธรรม ผู้ที่กระทำผิดจึงมีความระมัดระวังและหลบซ่อนพฤติกรรมทุจริตของตน ทำให้ความพยายามในการหาหลักฐานหรือพยานที่จะช่วยในการพิสูจน์ความผิดและเอาผิดผู้ที่กระทำการทุจริตเป็นไปได้อย่างยาก จึงอาจกล่าวได้ว่า การปราบปรามหรือเพื่บบทลงโทษทางกฎหมายต่อการกระทำการทุจริตที่ได้เกิดขึ้นแล้วนั้น อาจไม่สามารถแก้ไขปัญหการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะโอกาสที่กระบวนการทางกฎหมายจะสามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้นั้นมีน้อย ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการทุจริตในประเทศไทยอาจต้องอาศัยมาตรการในการป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมทุจริตตั้งแต่แรก ควบคู่ไปกับการปราบปรามและลงโทษทางกฎหมาย

โครงการ “การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต : ศึกษากรณีการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริตของมนุษย์ โดยศึกษากรณีการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใส ว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำการทุจริตมากน้อยเพียงใด และเพื่อเสนอแนะข้อมูล และแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมทุจริตแก่หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการแก้ไขปัญหาการทุจริตในสังคมไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โครงการวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (Controlled Field Experiment) โดยการจำลองสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างตรวจหาคำผิด (error detection) ในข้อสอบพิมพ์ดีดของโรงเรียนเลขาธิการแห่งหนึ่งโดยมีกระดาษคำตอบให้ใช้ประกอบในการตรวจ กลุ่มตัวอย่างจะได้รับเงิน 300 บาท ตั้งแต่ก่อนเริ่มตรวจข้อสอบ โดยแบ่งเป็นค่าตอบแทน 200 บาท และหากตรวจเจอคำผิดในข้อสอบจะได้เงินพิเศษจุดละ 5 บาท ทั้งนี้ ในข้อสอบมีคำผิดรวมกันทั้งหมด 10 ที่เท่านั้น (กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบข้อมูลนี้) ดังนั้น หากกลุ่มตัวอย่างหาคำผิดทั้งหมดได้จะสามารถเก็บเงินพิเศษไม่เกิน 50 บาท และต้องคืนเงินที่เหลืออีก 50 บาท เมื่อตรวจข้อสอบเสร็จ

“พฤติกรรมทุจริต” ในการทดลองนี้หมายถึง (1) การรายงานจำนวนคำผิดบนใบปะหน้าไม่ตรงกับจำนวนที่วงกลมในข้อสอบ หรือ ไม่ตรงกับจำนวนคำผิดจริง และ ใช้เวลาในการตรวจต่ำกว่า

เกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์คือเวลาตรวจต่ำที่สุดของคนในกลุ่มตัวอย่างที่ตรวจข้อสอบอย่างถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือ (2) การหิบบค่าตอบแทนมากกว่าจำนวนเงินที่ควรจะได้รับ

การทดลองนี้มีผู้เข้าร่วมการทดลองทั้งหมด 425 คน เป็นนักศึกษาจากหลากหลายมหาวิทยาลัย โดยผู้เข้าร่วมการทดลองจะถูกแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละไม่ต่ำกว่า 100 คน ตามสถานการณ์ที่สร้างขึ้น 4 สถานการณ์ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 LMLT คือ กลุ่มที่มีการตรวจสอบติดตามต่ำ (Low Monitoring - LM) และมีความโปร่งใสดำ (Low Transparency - LT) ในสถานการณ์นี้ ผู้เข้าร่วมการทดลองจะได้รับการบอกก่อนเริ่มตรวจข้อสอบว่า ผลการตรวจข้อสอบจะมีโอกาสถูกตรวจซ้ำ 10% (หรือ 1 คน ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน) และเมื่อตรวจข้อสอบเสร็จแล้วให้คืนข้อสอบและเงินที่เหลือใส่ซอง ปิดซองก่อนออกจากห้อง แล้วนำซองไปใส่ในกล่องบนโต๊ะลงทะเบียนนอกห้อง (ไม่ได้เปิดเผยต่อใคร)

สถานการณ์ที่ 2 HMLT คือ การตรวจสอบติดตามสูง (High monitoring - HM) และมีความโปร่งใสดำ (Low Transparency - LT) ในสถานการณ์นี้ ผู้เข้าร่วมการทดลองจะได้รับการบอกก่อนเริ่มตรวจข้อสอบว่า ผลการตรวจข้อสอบจะมีโอกาสถูกตรวจซ้ำ 60% (หรือ 6 คน ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน) และเมื่อตรวจข้อสอบเสร็จแล้วให้คืนข้อสอบและเงินที่เหลือใส่ซอง ปิดซองก่อนออกจากห้อง แล้วนำซองไปใส่ในกล่องบนโต๊ะลงทะเบียนนอกห้อง (ไม่ได้เปิดเผยต่อใคร)

สถานการณ์ที่ 3 LMHT คือ กลุ่มที่มีการตรวจสอบติดตามต่ำ (Low Monitoring - LM) และมีความโปร่งใสสูง (High Transparency - HT) ในสถานการณ์นี้ ผู้เข้าร่วมการทดลองจะได้รับการบอกก่อนเริ่มตรวจข้อสอบว่า ผลการตรวจข้อสอบจะมีโอกาสถูกตรวจซ้ำ 10% (หรือ 1 คน ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน) และเมื่อตรวจข้อสอบเสร็จแล้วให้คืนข้อสอบและเงินที่เหลือใส่ซองหลังตรวจข้อสอบเสร็จ ปิดซองก่อนออกจากห้อง แล้วถือซองข้อสอบไปคืนเจ้าหน้าที่ซึ่งนั่งอยู่ในอีกห้องหนึ่ง (มีการเผชิญหน้ากับบุคคลอื่น)

สถานการณ์ที่ 4 HMHT คือ การตรวจสอบติดตามสูง (High monitoring - HM) และความโปร่งใสสูง (High Transparency - HT) ในสถานการณ์นี้ ผู้เข้าร่วมการทดลองจะได้รับการบอกก่อนเริ่มตรวจข้อสอบว่า ผลการตรวจข้อสอบจะมีโอกาสถูกตรวจซ้ำ 60% (หรือ 6 คน ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน) และเมื่อตรวจข้อสอบเสร็จแล้วให้คืนข้อสอบและเงินที่เหลือใส่ซองหลังตรวจข้อสอบเสร็จ ปิดซองก่อนออกจากห้อง แล้วถือซองข้อสอบไปคืนเจ้าหน้าที่ซึ่งนั่งอยู่ในอีกห้องหนึ่ง (มีการเผชิญหน้ากับบุคคลอื่น)

ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับตามแต่ละสถานการณ์จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมระหว่างการตรวจข้อสอบ เมื่อตรวจเสร็จและคืนข้อสอบกับเงิน (ถ้ามี) แล้ว กลุ่มตัวอย่างจะต้องปิดซองก่อนออกจากห้อง ดังนั้น ผลการทดลองหรือการตัดสินใจที่จะทุจริตหรือไม่นั้น เสร็จสิ้นตั้งแต่ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะออกจากห้อง

ภายหลังการตรวจสอบ คณะผู้วิจัยซึ่งรออนอกห้องจะเชิญกลุ่มตัวอย่างทุกคนเข้าไปนั่งในอีกห้องหนึ่งเพื่อชี้แจงว่าการตรวจสอบดังกล่าวเป็นการทดลอง พร้อมบอกวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกที่จะยินยอมให้คณะผู้วิจัยนำผลการทดลองของกลุ่มตัวอย่างไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อหรือไม่ โดยการกรอกแบบฟอร์มที่แจกให้ คณะผู้วิจัยยืนยันว่าข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการทดลองจะไม่ถูกเปิดเผยไม่ว่ากรณีใด ๆ ก่อนได้รับอนุญาต ในขั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยจะคืนเงินในซองทั้งหมด (ถ้ามี) ให้ผู้เข้าร่วมการทดลอง ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้รับค่าตอบแทน 300 บาท (กลุ่มตัวอย่างจะไม่ทราบข้อมูลนี้จนกว่าการทดลองจะเสร็จสิ้น) โดยหากกลุ่มตัวอย่างกรอกแบบฟอร์มว่าปฏิเสธที่จะให้นำผลการทดลองไปใช้ก็จะยังได้รับค่าตอบแทนในการเข้าทดลอง

เมื่อได้รับคำยินยอมให้ใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์แล้ว คณะผู้วิจัยจะให้ผู้เข้าร่วมการทดลองทำแบบสอบถามซึ่งประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ประสบการณ์ต่อการทุจริต และความคิดเห็นต่อการทุจริต เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ควบคู่กับผลการทดลอง

ผลที่ได้จากการทดลองสามารถสรุปได้ 4 ข้อ ดังนี้

1) มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 425 คน (ร้อยละ 4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) ที่ไม่มีพฤติกรรมทุจริตตามนิยามของการทดลองนี้ กล่าวคือ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างครบถ้วน และรับค่าตอบแทนตามที่สมควรจะได้รับ และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน (ร้อยละ 22 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) ที่มีพฤติกรรมทุจริตตามการทดลองนี้

2) พฤติกรรมทุจริตที่พบมากที่สุด คือ การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน กล่าวคือ ไม่ได้ใช้ความเอาใจใส่รอบคอบในการตรวจ และรีบทำงานเสร็จก่อนเวลาโดยที่ตรวจหาค่าผิดไม่หมดเพื่อเก็บค่าเสียเวลา 200 บาท กับค่าตอบแทนพิเศษเพียงเล็กน้อย โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 คน หรือ ร้อยละ 24 ที่มีพฤติกรรมนี้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่ระบุว่า คนเราสะดวกใจที่จะโกงเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ให้เป็นที่สังเกต มากกว่าการทุจริตที่โจ่งแจ้งและรุนแรง

3) ปัจจัยความโปร่งใสมีผลต่อการตัดสินใจที่จะทุจริต โดยพบความแตกต่างระหว่างระดับความโปร่งใสสูง (คืนซองกับผู้ว่าจ้าง) กับระดับความโปร่งใสต่ำ (คืนซองบนโต๊ะนอกห้อง) ในขณะที่ปัจจัยการตรวจสอบติดตามไม่มีความแตกต่างระหว่างระดับสูง (โอกาสถูกตรวจซ้ำ 6 ใน 10) กับต่ำ (โอกาสถูกตรวจซ้ำ 1 ใน 10) โดยอาจเป็นเพราะปัจจัยความโปร่งใสมีลักษณะของการต้องเผชิญหน้าในขณะนั้น (immediate exposure) แม้ว่าคณะผู้วิจัยจะไม่ได้บอกกลุ่มตัวอย่างว่าผู้ว่าจ้างจะเปิดซองออกมาตรวจดูต่อหน้า แต่การต้องยื่นซองตรวจสอบให้บุคคลอื่นสร้างความคาดหวังให้กับกลุ่มตัวอย่างว่าจะมีคนล่วงรู้ผลงานจึงทำให้ไม่อยากทุจริตเพราะกลัวจะถูกจับได้ ในขณะที่โอกาสถูกตรวจซ้ำหรือปัจจัยตรวจสอบติดตามนั้นไม่มีการเผชิญหน้าในขณะนั้น และนอกจากจะมีโอกาสที่จะไม่ถูก

ตรวจสอบแล้ว ก็ยังไม่ทราบว่าจะถูกตรวจสอบเมื่อไหร่ (uncertainty of exposure) โดยกลุ่มตัวอย่างอาจคิดว่าจะไม่ต้องเจอกับผู้ว่าจ้างอีกในอนาคต จึงไม่กลัวว่าจะได้รับผลเสียจากพฤติกรรมหรือการลงโทษจากผู้ว่าจ้าง

4) จากการวิเคราะห์ผลการทดลองพบว่า มี 2 ตัวแปรที่มีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมทุจริตตามค่านิยมของการทดลอง ดังนี้

- ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA) ยิ่งสูง มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตรวจเจอคำผิดได้ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น
- ประสบการณ์การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์โดยมิชอบ (bribe) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตรวจเจอคำผิดได้ตรงกับความเป็นจริงน้อยลง

ผลที่ได้จากการทดลองนำมาจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ 4 ข้อ ดังนี้

1) ความโปร่งใสเป็นปัจจัยที่สำคัญในการป้องกันการทุจริตมากกว่าปัจจัยการตรวจสอบติดตาม เพราะเป็นขั้นแรกที่จะทำให้เกิดมาตรการอื่น เช่น ตรวจสอบติดตาม ลงโทษหรือให้รางวัล กล่าวคือ ถ้าไม่ต้องเปิดเผยผลงานแต่แรกก็จะมีทางตรวจสอบพบว่าทุจริต และไม่สามารถนำไปสู่การเอาผิดลงโทษได้

อย่างไรก็ดี มาตรการที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสซึ่งถูกระบุอยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540, พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อลดข้อจำกัดของมาตรการที่มีอยู่ มาตรการป้องกันการทุจริตควรปรับเปลี่ยนให้เกิดความโปร่งใสต่อสาธารณะ โดยการเปิดเผยผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐควรจะต้อง (1) ต้องเป็นไปอย่างมีมาตรฐานเดียวกันในทุกองค์กรของรัฐ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและเข้าใจได้ง่าย (2) มีการกำหนดข้อมูลขั้นต่ำที่ต้องเปิดเผย (3) ลดการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจที่จะเปิดเผยข้อมูล และให้มีข้อยกเว้นในการไม่เปิดเผยข้อมูลให้น้อยที่สุด (4) มีมาตรการคุ้มครองผู้ให้เบาะแสการทุจริต (whistle blower) และ (5) ส่งเสริมภาคเอกชนและภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของภาครัฐ

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติม พบว่า มาตรการความโปร่งใสเป็นสิ่งจำเป็น และขาดไม่ได้ แต่ก็ต้องใช้มาตรการอื่น ๆ ในการป้องกันการทุจริตด้วย เช่น (1) ภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง มิเช่นนั้นแล้วก็จะเกิดกรณีที่ไม่มีความซื่อสัตย์ของหน่วยงานเพื่อหวังจะได้รับผลประโยชน์จากการสละทรัพยากรของผู้อื่น (free rider) (2) การมีสื่อเชิงสืบสวน (investigative journalism) ที่

เสรีซึ่งจะช่วยรายงานผลการดำเนินงานของภาครัฐต่อสาธารณชนได้อย่างเป็นกลาง และ (3) กติกาทางการเมืองที่ต้องมีความเป็นประชาธิปไตย

2) ผลการทดลองที่ชี้ว่า พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างตอบสนองไม่แตกต่างกันระหว่างการตรวจสอบติดตามระดับสูง กับการตรวจสอบติดตามระดับต่ำ การตรวจสอบติดตามจะมีผลต่อการป้องกันการทุจริตก็ต่อเมื่อใช้ควบคู่กับมาตรการความโปร่งใส ดังนั้น มาตรการในการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และหน่วยงานภาครัฐเปิดเผยผลการดำเนินงานต่อสาธารณชน อาจสามารถเสริมประสิทธิภาพของมาตรการตรวจสอบติดตามได้ดีกว่าการเพิ่มระดับความเข้มข้นของการตรวจสอบติดตามเอง นอกจากนี้ งานวิจัยของ Bellver and Kaufmann (2005) พบว่าการสร้างความโปร่งใสเป็นมาตรการที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพมากกว่าการสร้างกฎระเบียบหรือองค์กรตรวจสอบเพิ่มเติม

3) งานตรวจสอบสามารถเทียบได้กับการเรียนซึ่งเป็นความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชน ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA) กับความสามารถในการตรวจเจอคำผิดได้ตรงกับความเป็นจริง หรือการทำงานให้สำเร็จครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมาย

จากการวิเคราะห์ครั้งนี้ชี้ว่า การศึกษาพื้นฐานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะทุจริต (ในการทดลองนี้ กลุ่มตัวอย่างมีอายุและประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกัน) ดังนั้น คุณภาพการศึกษาพื้นฐานโดยรวมจึงมีความสำคัญต่อการป้องกันการทุจริต ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมว่าการศึกษาหรือการเรียนรู้รูปแบบใดที่จะสามารถส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จสิ้น ตลอดจนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น เช่น การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังให้เด็ก ๆ มีระเบียบวินัยและตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย

4) การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์โดยมิชอบในบรรดากลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นนักเรียนนั้นเป็นการทุจริตคอร์รัปชันเล็ก ๆ น้อย ๆ (petit corruption) ที่พบเห็นได้ทั่วไป เช่น การให้สินบนตำรวจจราจร ไม่ใช่การทุจริตขนาดใหญ่แบบการหักค่าหัวคิวโครงการระดับประเทศ ผลการทดลองที่ชี้ว่าประสบการณ์ต่อสินบนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจที่จะทุจริตแสดงให้เห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันเล็ก ๆ น้อย ๆ มีผลในทางลบต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนโดยการทำให้เกิดความเคยชินต่อการทุจริต ซึ่งอาจขยายไปสู่พฤติกรรมการทุจริตที่ร้ายแรงขึ้นเมื่อเด็กและเยาวชนเหล่านี้เติบโตขึ้น

ดังนั้น แผนการป้องกันและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันจึงไม่ควรที่จะมุ่งเป้าไปที่การทุจริตขนาดใหญ่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมุ่งป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเล็ก ๆ น้อย ๆ ด้วย เพราะเป็นการทุจริตที่อยู่ใกล้ตัวเด็กและเยาวชน สามารถพบเห็นได้ทั่วไปจนอาจเกิดการเคยชินและพัฒนาไปเป็นค่านิยม (norm) ที่ว่าใคร ๆ ก็ทำกัน

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริตของมนุษย์ โดยศึกษากรณีการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency) ว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำการทุจริตมากน้อยเพียงใด และเพื่อเสนอแนะข้อมูลและแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมทุจริตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (Controlled Field Experiment) โดยจำลองสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างตรวจหาคำผิด (error detection) ในข้อสอบพิมพ์ดีดของโรงเรียนเลขานุการแห่งหนึ่ง เมื่อเริ่มการทดลอง กลุ่มตัวอย่างจะได้รับเงิน 300 บาท ซึ่งแบ่งเป็นค่าตอบแทน 200 บาท และเงินพิเศษจากการหาคำผิดเจอจุดละ 5 บาท ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างจะไม่ทราบว่าในข้อสอบมีคำผิดรวมกันทั้งหมด 10 ที่เท่านั้น โดยพฤติกรรมทุจริตในการทดลองนี้ หมายถึง (1) การรายงานจำนวนคำผิดบนใบปะหน้าไม่ตรงกับจำนวนที่วงกลมในข้อสอบ หรือไม่ตรงกับจำนวนคำผิดจริง และใช้เวลาในการตรวจต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์คือเวลาตรวจต่ำที่สุดของคนในกลุ่มตัวอย่างที่ตรวจข้อสอบอย่างถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือ (2) การหยิบค่าตอบแทนมากกว่าจำนวนเงินที่ควรจะได้รับ

ผู้เข้าร่วมการทดลองเป็นนักศึกษาจากหลากหลายมหาวิทยาลัยจำนวน 425 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามสถานการณ์ 4 แบบ ที่มีระดับการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสแตกต่างกัน ผลการทดลองพบว่า ความโปร่งใสมีผลต่อการตัดสินใจที่จะไม่ทุจริต ในขณะที่พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างตอบสนองไม่แตกต่างกันระหว่างการตรวจสอบติดตามระดับสูง กับการตรวจสอบติดตามระดับต่ำ นอกจากนี้ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม (GPA) และประสบการณ์การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์โดยมิชอบ (bribe) มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมทุจริตในการทดลองนี้

Abstract

This research project is funded by Thailand Research Fund (TRF). It aims to study factors affecting the decision to act dishonestly, focusing on monitoring and transparency, and to offer policy recommendations to improve anti-corruption measure. The project employs controlled field experiment as a research tool by creating a simulation in which samples are assigned to find spelling errors in typing exams of a secretary training school. In the beginning of experiment, each participant receives 300 Baht, of which 200 Baht is wage and additional of 5 Baht per each spelling error that one finds. The participants do not know that there are only 10 spelling mistakes in the exam. In this project, dishonest action means (1) misreporting about the number of spelling mistakes that one finds and spending time less than the benchmarked time to quickly get money without completing the task (shirking), and (2) collecting more money than one deserves.

The samples are 425 undergraduate students from various universities. The samples are divided into four groups of treatments, in which different levels of monitoring and transparency are input. The results show that transparency has significant effect on the decision to be honest, while participants respond indifferently to the different levels of monitoring. Moreover, the grade point average (GPA) and experience to bribery have significant correlation with dishonest action in this research.

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและเหตุผลในการทำวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 การทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้น.....	2
1.4 ระเบียบวิธีวิจัย.....	12
1.5 ระยะเวลาดำเนินงานและการส่งมอบงาน	17
1.6 คณะผู้วิจัย.....	18
บทที่ 2 ขั้นตอนการทำการทดลอง.....	19
2.1 การหากลุ่มตัวอย่าง.....	19
2.2 การจัดห้อง.....	20
2.3 สถานการณ์ในการทดลอง.....	22
2.4 การดำเนินการทดลอง.....	24
2.5 การเก็บข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	26
2.6 สรุปขั้นตอนการทดลอง.....	26
บทที่ 3 รูปแบบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง.....	29
3.1 จำนวนคำผิด	29
3.2 จำนวนเงิน.....	34
บทที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง	37
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรม	37
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล.....	39
4.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคล	44
4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและประสบการณ์ส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่หยิบเงินเกิน	49
4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เศรษฐมิติ.....	50
บทที่ 5 สรุปผลการทดลอง ประสิทธิภาพและข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	57
5.1 สรุปผลการทดลอง.....	57
5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	58
5.3 ประสิทธิภาพและข้อจำกัดของการทดลอง.....	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก.....	69

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1	การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสถานการณ์ในการทดลอง.....	16
ตารางที่ 1.2	ระยะเวลาการดำเนินงานและการส่งมอบงาน.....	18
ตารางที่ 3.1	จำนวนเงินและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่หยิบเงิน	35
ตารางที่ 4.1	สถานการณ์ และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	37
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ย absolute deviation ใน 4 สถานการณ์.....	41
ตารางที่ 4.3	ความสัมพันธ์ระหว่าง จำนวนครั้งต่อปี จำนวนผู้เข้าร่วม และค่าเฉลี่ย absolute deviation.....	46
ตารางที่ 4.4	Wilcoxon Ranksum test และ t-test statistic.....	51
ตารางที่ 4.5	ผลการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง Ordered Probit.....	53
ตารางที่ 4.6	จำนวนคำผิดที่หาเจอแบ่งตามช่วงเวลาที่ใช้ในการตรวจ.....	56

สารบัญรูป

รูปที่ 2.1	ตัวอย่างใบปลิวเพื่อประชาสัมพันธ์หากกลุ่มตัวอย่าง	20
รูปที่ 2.2	รูปแบบการจัดห้องทดลอง.....	21
รูปที่ 2.3	รูปแบบการจัดห้องชี้แจงและทำแบบสอบถาม.....	22
รูปที่ 2.4	ช่วงระดับสายตาในหน้ากระดาษ A4 ที่คณะผู้วิจัยกำหนดตำแหน่งคำผิด.....	25
รูปที่ 3.1	แผนภาพแสดงความหนาแน่นของกลุ่มตัวอย่างต่อระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจข้อสอบ (นาที).....	31
รูปที่ 3.2	แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนคนในแต่ละรูปแบบพฤติกรรม ทั้ง 5 กลุ่ม	33
รูปที่ 4.1	ค่าเฉลี่ย absolute deviation ใน 4 สถานการณ์.....	38
รูปที่ 4.2	อัตราร้อยละของแต่ละค่า absolute deviation ใน 4 สถานการณ์.....	39
รูปที่ 4.3	ค่าเฉลี่ยของ absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และเพศ.....	40
รูปที่ 4.4	ค่าเฉลี่ย absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และจำนวนวันต่อปี ในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา.....	42
รูปที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย absolute deviation แบ่งตามระดับเฉลี่ย GPA.....	43
รูปที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA).....	44
รูปที่ 4.7	สัดส่วนระดับความรุนแรงของกลุ่มตัวอย่างตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต.....	45
รูปที่ 4.8	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย	47
รูปที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย absolute deviation ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จ ต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย	48
รูปที่ 4.10	ความคิดเห็นและค่าเฉลี่ย absolute deviation ของการใช้มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กันไป.....	49
รูปที่ 4.11	ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย สำหรับกลุ่มที่หยิบเงินเกิน.....	50

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและเหตุผลในการทำวิจัย

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สังคมไทยเริ่มมีความเข้าใจและตระหนักถึงรูปแบบและผลกระทบของการทุจริตมากขึ้น จากการรณรงค์ของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น การเปิดโปงคดีทุจริตในภาครัฐหลายกรณีโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) การรณรงค์สร้างจิตสำนึกในการป้องกันการทุจริต เช่น การเดินขบวนต่อต้านการทุจริตโดยองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) หรือแม้แต่การเผยแพร่ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทุจริต เช่น หนังสือเมนูคอร์รัปชันและการแสวงหาผลประโยชน์ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) หรือการจัดอันดับดัชนีความโปร่งใสขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ปัญหาการทุจริตก็ยังคงมีอยู่และนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้จากกระบวนการติดตามตรวจสอบ ใต้สวน และตัดสินคดีทุจริตส่วนใหญ่ซึ่งมักไม่สามารถนำไปสู่การลงโทษผู้ที่กระทำผิดได้จริง เนื่องจากการทุจริตเป็นเรื่องผิดทั้งทางกฎหมายและทางศีลธรรม ผู้ที่กระทำผิดจึงมีความระมัดระวังและหลบซ่อนพฤติกรรมทุจริตของตน ทำให้ความพยายามในการหาหลักฐานหรือพยานที่จะช่วยในการพิสูจน์ความผิดดังกล่าวเป็นไปได้ยาก และนำไปสู่อุปสรรคในการเอาผิดผู้ที่กระทำการทุจริตได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การปราบปรามหรือเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมายต่อการกระทำการทุจริตที่เกิดขึ้นแล้วนั้น อาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะโอกาสที่กระบวนการทางกฎหมายจะสามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้นั้นมีน้อย ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการทุจริตในประเทศไทยอาจต้องอาศัยมาตรการในการป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมทุจริตตั้งแต่แรก ควบคู่ไปกับการปราบปรามและลงโทษทางกฎหมาย

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า การศึกษาพฤติกรรมทุจริต ด้วยการวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (controlled field experiment) จะสามารถสะท้อนกระบวนการตัดสินใจที่จะกระทำการทุจริตของมนุษย์ได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริง และสามารถช่วยนำไปสู่การออกแบบนโยบายหรือมาตรการป้องกันการเกิดพฤติกรรมทุจริตในอนาคต การศึกษานี้จะศึกษาปัจจัยการตรวจสอบติดตาม (monitoring) และความโปร่งใส (transparency) ในสถานการณ์จำลองที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งทั้งสองถือเป็นปัจจัยด้านการป้องกันการทุจริตที่ได้รับความสนใจจากหลายภาคส่วนในช่วงที่ผ่านมา

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อรายงานผลการทดลองในโครงการ “การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต : ศึกษากรณีการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency)” โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 บท บทที่ 1 นำเสนอที่มาและเหตุผลในการทำวิจัย วัตถุประสงค์ในการทำวิจัย การทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้น ขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัย ระยะเวลาในการดำเนินงาน และรายชื่อคณะผู้วิจัย

บทที่ 2 นำเสนอรายละเอียดขั้นตอนการทดลองที่ใช้ บทที่ 3 นำเสนอรูปแบบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทดลอง บทที่ 4 รายงานผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการทดลอง และบทที่ 5 สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริตของมนุษย์ โดยศึกษากรณีการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใส ว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำการทุจริตมากน้อยเพียงใด

1.2.2 เพื่อเสนอแนะข้อมูล และแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมทุจริตแก่หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการแก้ไขปัญหาการทุจริตในสังคมไทย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 การทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้น

การนำเสนอในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ส่วนแรกนำเสนอการศึกษาพฤติกรรมทุจริตในมุมมองเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (mainstream economics) ส่วนที่สองเป็นการนำเสนอการศึกษาพฤติกรรมทุจริตโดยใช้เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (behavioral economics) ส่วนที่สามนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทดลองพฤติกรรมทุจริต และส่วนที่สี่นำเสนอการศึกษาการทุจริตในประเทศไทยในปัจจุบัน

1.3.1 พฤติกรรมทุจริตในมุมมองเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2555 ได้กำหนดนิยาม “ทุจริตต่อหน้าที่” ไว้ว่า “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้

อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”¹ มาตรา 1 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา กำหนดนิยาม “โดยทุจริต” ว่าหมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”² นอกจากนี้ ยังมีนิยามที่กำหนดโดยนักวิชาการ เช่น การทำลาย การละเมิดกฎหมาย และจริยธรรมรวมถึงการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำ³ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งประชาชนไว้วางใจ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยการรับหรือยอมรับประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น⁴ เป็นต้น คำอธิบายเหตุผลสนับสนุนในการต่อต้านการทุจริตในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention against Corruption 2003) ระบุว่า การเพิ่มขึ้นของการทุจริตนั้นเป็นการทำลายการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ขัดขวางผลประโยชน์ที่แท้จริงที่ประเทศควรได้รับทั้งจากภายในประเทศเอง และจากการช่วยเหลือจากภายนอก⁵ จะเห็นได้ว่า การทุจริตเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญและได้รับความสนใจจากทุก ๆ ภาคส่วนของสังคมทั้งภายในและระหว่างประเทศ

ปัญหาการทุจริตถือเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในแวดวงวิชาการมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสาขาเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (mainstream economics) เช่น Gary Becker นักเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยชิคาโก และเจ้าของรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ในปี ค.ศ. 1992 ซึ่งกล่าวว่า คนเราจะกระทำความผิดก็ต่อเมื่อได้วิเคราะห์สถานการณ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลแล้ว. . . เราทุกคนต่างคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนอย่างเป็นเหตุเป็นผลแล้ว⁶ จึงอาจกล่าวได้ว่า วิธีคิดในทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักอธิบายพฤติกรรมกรรมการทุจริตในฐานะของผลลัพธ์อันเนื่องมาจากการคิดวิเคราะห์คำนวณถึงต้นทุนและผลประโยชน์ของมนุษย์ที่มีเหตุมีผล โดยปราศจากการคำนึงถึงความถูกผิด⁷

อย่างไรก็ดี แนวคิดดังกล่าวได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์โดยเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม (behavioral economics) ว่าไม่สามารถอธิบายกระบวนการตัดสินใจที่นำไปสู่พฤติกรรมของมนุษย์

¹ สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, “ทุจริตต่อหน้าที่,” <http://www.royin.go.th/dictionary/> (สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2560).

² ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, http://www.thailaw.com/thailaw2_4.pdf (สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2558)

³ แสง บุญเฉลิมวิภาส, “การบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทย,” เอกสารวิจัยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544 หน้า 3.

⁴ อธิภัทร เสรีรังสรรค์, การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 7, 2549.

⁵ United Nations, “United Nations Convention against Corruption 2003,”

https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf (สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2558).

⁶ Dan Ariely, The (Honest) Truth about Dishonesty (New York: HarperCollins Publisher, 2013), 7.

⁷ Nina Mazar, and Dan Ariely, “Dishonesty in Everyday Life and Its Policy Implications,” Journal of Public Policy and Marketing, 2006. 4.

ได้อย่างสมบูรณ์⁸ เพราะทางเลือกที่มนุษย์แต่ละคนมีในการตัดสินใจแต่ละเรื่องนั้นถูกกำหนดด้วยสถานะแวดล้อม (context-dependent) ในขณะนั้น การตัดสินใจของมนุษย์จึงไม่ได้เป็นไปอย่างมีเหตุผลหรือเหมาะสมที่สุด (optimal) เสมอไป⁹ นอกจากนี้ ในการตัดสินใจของมนุษย์ซึ่งอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสถานะแวดล้อมทางสังคมอย่าง คุณธรรม ความซื่อสัตย์ และคุณค่าต่าง ๆ ที่สังคมสร้างขึ้นด้วย

1.3.2 พฤติกรรมทจริตในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม

เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมใช้การทดลองเชิงจิตวิทยาประกอบการพัฒนาทฤษฎีที่ศึกษากระบวนการตัดสินใจ ความรู้สึก และความนึกคิดของมนุษย์ ซึ่งแตกต่างจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่มองว่ามนุษย์สามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล โดยสามารถเลือกทางเลือกที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับตนเองได้ เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมชี้ให้เห็นว่า กระบวนการตัดสินใจของมนุษย์นั้นมิใช่ข้อจำกัดด้านข้อมูล อคติ และคุณค่าทางสังคมของมนุษย์แต่ละคน ซึ่งส่งผลให้การตัดสินใจ หรือการไม่ตัดสินใจของมนุษย์ไม่อยู่บนฐานของเหตุผลและไม่เป็นไปตามความคาดหวังเสมอไป เช่น การใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายแทนการออมเงินเพื่อใช้หลังเกษียณ หรือการข้ามถนนโดยไม่ขึ้นสะพานลอยทั้งที่เสี่ยงอันตรายมากกว่า เป็นต้น

เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมเข้ามาเสริมงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทจริตได้ด้วยแนวทางการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เนื่องจากการทจริตถือได้ว่าการกระทำที่ผิดกฎหมายจึงต้องมีการปิดบังพฤติกรรมทจริตเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษตามกฎหมาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมทจริตในสภาพความเป็นจริงเป็นไปได้ยาก การศึกษาพฤติกรรมทจริตส่วนมากจึงเลือกใช้แนวทางการวิจัยเชิงทดลองในห้องทดลองปฏิบัติการ (Lab Experiment) อย่างไรก็ตาม วิธีทดลองรูปแบบนี้ก็มักถูกโต้แย้งว่าไม่สามารถเข้าถึงพฤติกรรมทจริตที่แท้จริงได้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะนำไปสู่การตัดสินใจที่แท้จริง¹⁰

จากข้อจำกัดดังกล่าว การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (Controlled Field Experiment) จึงได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการแก้ไขข้อจำกัดของการวิจัยเชิงทดลองในห้องปฏิบัติการ การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุมดำเนินการทดลองภายใต้สภาพแวดล้อมที่นักวิจัยสร้างขึ้นและควบคุมให้เสมือนจริง เพื่อศึกษากระบวนการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างต่อประเด็นที่นักวิจัย

⁸ Nina Mazar, On Amir and Dan Ariely, "The Dishonesty of Honest People : A Theory of Self-concept Maintenance," Journal of Marketing Research, 2008. 633 – 634.

⁹ Daniel Kahneman and Amos Tversky, "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk," Econometrica, 47 (2), 1979. 263-291.

¹⁰ อังแล้ว, 1072 – 1073.

ต้องการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างจะไม่รู้ตัวว่ากำลังอยู่ในการทดลองและนำไปสู่การตัดสินใจที่แท้จริง ต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

1.3.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทดลองพฤติกรรมทุจริต

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทดลองพฤติกรรมทุจริตที่น่าสนใจมีทั้งสิ้น 5 งาน ดังนี้

1.3.3.1 การวางท่า อานาจ และการทุจริต

Yap และคณะ (2013)¹¹ ทำการทดลองกับนักศึกษามหาวิทยาลัย Columbia และ Berkeley ในสหรัฐอเมริกา จำนวนทั้งสิ้น 99 คน โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 20–48 คน ตามประเภทของการทดลอง เพื่อศึกษาการวางท่าทาง (posture) ของคนกับแนวโน้มการทำทุจริต ซึ่งทฤษฎีการยศาสตร์ (Ergonomics) ชี้ว่า การขยาย (expansive) ท่าทางมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกถึงอำนาจซึ่งนำไปสู่การทุจริตในที่สุด คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุมโดยที่กลุ่มตัวอย่างไม่ทราบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการทดลอง เช่น ในการทดลองกลุ่มหนึ่ง คณะผู้วิจัยแจ้งว่าผู้เข้าร่วมการทดลองจะได้ค่าเสียเวลาคนละ 4 ดอลลาร์ สำหรับการทดลองความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงออกทางใบหน้าที่กับการยับยั้งร่างกาย (ไม่ได้บอกว่ากำลังทำการทดลองเกี่ยวกับพฤติกรรมทุจริต) คณะผู้วิจัยตั้งใจให้ค่าตอบแทนเป็นธนบัตรละ 1 ดอลลาร์ 3 ใบ และ 5 ดอลลาร์ หนึ่งใบ โดยคลี่ธนบัตรออกอย่างชัดเจน เพื่อดูว่าจะมีคนนำธนบัตร 5 ดอลลาร์ ที่ได้มาแลกคืนหรือไม่ ผลการทดลองพบว่า ผู้ที่เข้าร่วมการทดลองที่ได้รับการบอกให้ยึดตัว หรือได้ที่นั่งที่กว้างในระหว่างการทดลองจะมีอัตราการกระทำทุจริตหรือไม่เคารพกฎ มากกว่าผู้เข้าร่วมการทดลองที่ไม่ได้ยึดตัว หรือได้ที่นั่งที่คับแคบในการทดลองทั้งสามแบบ

1.3.3.2 งานตรวจสอบที่บูร์กินาฟาโซ

งานวิจัยพฤติกรรมทุจริตที่ใช้การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุมที่สำคัญอีกชิ้นหนึ่งคือ Armantier and Boly (2011)¹² ซึ่งได้จัดการทดลองขึ้นในประเทศบูร์กินาฟาโซ ซึ่งมีก๊างพนักงาน part-time เพื่อตรวจสอบระดับประเทศ (national exam) โดยคณะผู้วิจัยจัดการทดลองในช่วงที่มีการสอบระดับประเทศและมีขั้นตอนการคัดเลือกคนที่จะมาตรวจสอบเหมือนปกติทั่วไป โดยกลุ่มตัวอย่างต้องมีใบปริญญาหรือหลักฐานการเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเพื่อสมัครงานตรวจสอบดังกล่าว ในระหว่างการทดลอง กลุ่มตัวอย่างจะต้องตรวจสอบโดยจะมีเงินสินบน

¹¹ Andy J. Yap et al., “The Ergonomics of Dishonesty: The Effect of Incidental Posture on Stealing, Cheating, and Traffic Violations,” *Psychological Science*, September 25, 2013.

¹² Olivier Armantier and Amadou Boly, “A Controlled Field Experiment on Corruption,” *European Economic Review* 55, 2011, 1072-82.

(bribe) สอดไว้พร้อมข้อความขอร้องให้ผู้ตรวจช่วยให้คะแนนสูง กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 247 คน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 37-45 คน และมีการจัดกระทำ (treatment) 6 ชุด ได้แก่ กลุ่มที่ได้ค่าตอบแทนและเงินสินบนในอัตราปกติ กลุ่มที่ได้เงินสินบนสูงกว่าปกติ กลุ่มที่ได้ค่าตอบแทนสูงกว่าปกติ กลุ่มที่มีการตรวจสอบติดตามและบทลงโทษสูง กลุ่มที่มีการตรวจสอบติดตามและบทลงโทษต่ำ และกลุ่มที่ไม่ได้เงินสินบน ผลการทดลองพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รับเงินสินบน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ได้สินบนสูง มักตอบแทนผู้ให้สินบนโดยให้คะแนนสูงเกินจริง และการตรวจสอบติดตามกับมาตรการลงโทษเป็นเครื่องมือที่สามารถต่อต้านคอร์รัปชันได้

1.3.3.3 ธนาคารออสซิล

กิจกรรม “ธนาคารออสซิล” เป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการ “จิตตนคร” หรือ “งานวัดลอยฟ้า ญาณสังวร 101 จิตตนคร The Hidden Capital” เป็นนิทรรศการที่ถูกจัดขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก โดยสาระสำคัญของนิทรรศการนี้คือการนำเสนอเค้าโครงพระนิพนธ์ “จิตตนคร”¹³ ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวรฯ มาเผยแพร่ในรูปแบบมหรหรรรมและนิทรรศการทางธรรมที่เข้าถึงประชาชนและเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้มากขึ้น¹⁴ ซึ่งถึงแม้ตัวนิทรรศการเองจะไม่ได้มีเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่มุ่งค้นคว้าวิจัยในเชิงวิชาการโดยตรง แต่ในบางกิจกรรมก็เป็นที่น่าสนใจในแง่ที่เราสามารถนำมาเป็นแนวทางในการค้นคว้าเกี่ยวกับการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริตได้ เช่น กิจกรรมธนาคารออสซิล

กิจกรรมธนาคารออสซิลเป็นการทดลองทางสังคมศาสตร์ที่แฝงไปด้วยความรู้เกี่ยวกับคตินิยาม โดยก่อนที่ผู้เข้าชมงานจะเข้าชม “ห้องหิริโอตตปปะ” ผู้เข้าชมทุกท่านจะต้องหยิบธนบัตรซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ 1,000 500 100 และ 20 บาท ใบใดใบหนึ่งเพียงใบเดียวซึ่งเปรียบเสมือนตัวเข้าชมงาน และหลังจากรับชมนิทรรศการภายในห้องหิริโอตตปปะจนเสร็จผู้เข้าชมทุกท่านจะต้องคืนธนบัตรที่หยิบไปเหล่านั้นที่ประตูทางออกของห้อง ภายในห้องหิริโอตตปปะจะเต็มไปด้วยป้ายข้อความเชิงส่งเสริม สนับสนุน กระทั่งสร้างความชอบธรรมให้ผู้เข้าชมงานเก็บธนบัตรไว้กับตัวเองโดยไม่นำเสนอคืนที่ประตูทางออก เช่น “เก็บไปเถอะ ไม่มีใครรู้หรอก”, “ไม่เห็นต้องคิดมาก เอาไปเถอะ”, “คนอื่นเค้า

¹³ จิตตนคร เป็นเรื่องราวการสู้รบของ 2 ฝ่ายในจิตใจ โดยมีตัวละครเป็นชื่อหลักธรรม เช่น ฝ่ายไม่ดีชื่อ “สมุทัย” เหตุอันทำให้เกิดทุกข์ ส่วนฝั่งดี คือ “บารมี” ความดีที่สะสม เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนอ่านได้สำรวจจิตใจของตนเอง

¹⁴ “ข่าวจิตตนคร : ๑๐๐ องค์กรชาวพุทธจับมือพารากอนจัด “งานวัดลอยฟ้า ญาณสังวร ๑๐๑ จิตตนคร,” หอจดหมายเหตุ พุทธศาสนอินทปัญญา, http://www.bia.or.th/html_th/site-content/85-จิตตนคร/458-ข่าวจิตตนคร-๑๐๐-องค์กรชาวพุทธจับมือพารากอนจัด-งานวัดลอยฟ้า-ญาณสังวร-๑๐๑-จิตตนคร.html (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559).

ก็ไม่คืนเหมือนกัน”, “ด้านได้ อายอด” ฯลฯ¹⁵ โดยผู้เข้าชมงานจะต้องเลือกระหว่างความละเอียดต่อบาปกับกิเลสตัณหาภายในจิตใจที่ถูกกระตุ้นผ่านข้อความต่าง ๆ ว่าจะคืนหรือเก็บเงินที่ได้มาไว้กับตัว

เมื่อจบกิจกรรมธนาคารออมศิลป์พบว่า ตลอดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 5 วัน (ตั้งแต่วันที่ 3 – 7 เมษายน 2557) เงินสูญหายไปเกือบ 40,000 บาท โดยมียอดเงินสุดท้ายอยู่ที่ 160,667 บาท จากเงินตั้งต้น 200,000 บาท โดยธนบัตรมูลค่าสูง ๆ อย่างธนบัตรใบละ 1,000 หรือ 500 บาท จะมีคนหยิบไปหมดตั้งแต่ช่วงวันแรกของการจัดกิจกรรม ทำให้ในช่วงวันท้าย ๆ ของการจัดกิจกรรมเหลือเพียงธนบัตรใบละ 100 และ 20 บาท ให้คนเลือกหยิบเท่านั้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เงินที่หายไปมูลค่าเกือบ 40,000 บาท ส่วนใหญ่คือธนบัตรใบละ 1,000 และ 500 บาท

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ การที่คนได้เงินซึ่งไม่ใช่ของตนมาอยู่ในครอบครองตั้งแต่แรกนั้นน่าจะกระตุ้นให้คนทำผิดได้ง่ายขึ้น และการตัดสินใจที่จะกระทำการทุจริตอาจแปรผันตามมูลค่าของเงินหรือสิ่งตอบแทนที่ได้ ถึงแม้ว่าจะมีปัจจัยทางศาสนา (บรรยากาศและสถานที่จัดกิจกรรม) ซึ่งน่าจะเพิ่มความละเอียดต่อบาปเข้ามาเกี่ยวข้องก็ไม่สามารถป้องกันการทุจริตได้ ทั้งนี้ หากกิจกรรมธนาคารออมสินียุติระยะเวลาการจัดออกไป ก็มีความเป็นไปได้ที่ธนบัตร 100 และ 20 บาทอาจถูกเก็บไปโดยไม่คืนมากกว่านี้

อย่างไรก็ดี ทางคณะผู้จัดงานได้เสริมว่าการทดลองดังกล่าวยังมีช่องว่างอยู่พอสมควรที่ทำให้ผู้เข้าชมงานไม่นำธนบัตรมาคืนที่ทางออก เช่น การมองไม่เห็นป้ายคืนเงินที่ทางออก ความไม่เข้าใจของผู้เข้าชมงานต่อแนวคิดหลักของกิจกรรม เป็นต้น อีกทั้งยังมีผู้เข้าชมงานบางส่วนที่หยิบธนบัตรติดตัวออกไปด้วยความไม่ตั้งใจจริง ๆ และนำมาคืนในภายหลัง¹⁶ ซึ่งอาจเป็นเหตุผลว่าทำไมยอดเงินที่เหลือจึงมีเศษเงินเกินมา (เช่น เศษ 7 บาท ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีเหรียญให้หยิบ)

1.3.3.4 โกงเท่าที่สบายใจ

ในปี ค.ศ. 2012 Dan Ariely ได้เขียนหนังสือชื่อ The Honest Truth About Dishonesty ซึ่งรวบรวมการวิจัยเชิงทดลองที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตไว้หลายงาน หนึ่งในนั้น คือ งานที่เขาทำร่วมกับ Nina Mazar และ On Amir โดยการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย Massachusetts Institute of Technology (MIT) มาแก้โจทย์คณิตศาสตร์ แลกกับเงินค่าตอบแทน 50 เซนต์ ต่อหนึ่งโจทย์ที่แก้ได้ภายในเวลา 10 นาที

¹⁵ “งานวัดลอยฟ้า : จิตตนคร นครหลวงของโลกเรา,” งานวัดลอยฟ้าจิตตนคร@TheHiddenCapital101, <https://www.facebook.com/TheHiddenCapital101/posts> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559).

¹⁶ “สรุปรวมยอดเงินหิริโอดตัปปะ ธนาคารออมศิลป์,” งานวัดลอยฟ้าจิตตนคร@TheHiddenCapital101, <https://www.facebook.com/TheHiddenCapital101/photos/a.263937337116690.1073741838.250232345153856/266355506874873/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559).

กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์ควบคุม (controlled condition) ซึ่งจะต้องรายงานผลกับเจ้าหน้าที่ซึ่งจะตรวจทานว่าผู้เข้าร่วมแก้ไขข้อบกพร่องก่อนที่จะให้คำตอบแทนตามจำนวนโจทย์ที่แก้ได้จริง ส่วนกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มทำลายเอกสาร โดยผู้เข้าร่วมเพียงแค่นับจำนวนโจทย์ที่แก้ได้ เอาเอกสารไปทำลายทิ้ง แล้วค่อยมาบอกจำนวนโจทย์ที่แก้ได้เพื่อรับคำตอบแทนกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะไม่ทราบว่ายืนยันแล้วผู้เข้าร่วมแต่ละคนแก้ไขข้อบกพร่องได้หรือไม่ ซึ่งกลุ่มที่สองนี้มีโอกาสที่จะทำการทุจริตมากกว่าโดยการบอกจำนวนโจทย์ที่แก้ได้มากกว่าความเป็นจริงเพื่อรับคำตอบแทนที่มากขึ้น

ผลการทดลองพบว่า กลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์ควบคุมแก้ไขข้อบกพร่องได้ 4 ข้อ โดยเฉลี่ย ในขณะที่กลุ่มทำลายเอกสารแก้ไขข้อบกพร่องได้ 6 ข้อ โดยเฉลี่ย ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการทดสอบอีกหลายแบบ เช่น เปลี่ยนอัตราค่าตอบแทนสำหรับกลุ่มหนึ่งให้สูงถึง 10 ดอลลาร์ แต่ระดับการกระทำทุจริตในกลุ่มนี้ก็ยังคงแตกต่างเพียงเล็กน้อยกับกลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์ควบคุม คณะผู้วิจัยยังได้ลองเปลี่ยนจากการทำลายเอกสารเป็นการให้หีบเงินค่าตอบแทนในถ้วยใส่เงินบนโต๊ะที่มีคนตาบอดนั่งอยู่ เทียบกับคนธรรมดา (กลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์ควบคุม) ซึ่งแม้โอกาสที่จะถูกจับได้ว่าหีบเงินมากเกินไปจริงในสถานการณ์ที่มีคนตาบอดนั่งอยู่นั้นแทบจะไม่มีเลย แต่ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มต่างหีบเงินเกินกว่าที่ควรจะได้ในระดับที่พอ ๆ กัน

Dan Ariely สรุปว่า ความแตกต่างที่ไม่มากนักนี้เป็นเพราะคนเลือกที่จะโกงเพียงเล็กน้อยเพื่อไม่ให้ถูกจับได้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ คนเราเลือกที่จะกระทำการทุจริตในระดับที่เรารู้สึกสบายใจเท่านั้น¹⁷ ซึ่งอาจเป็นคำอธิบายถึงผลของการทดสอบเบื้องต้นในโครงการวิจัยนี้ ว่าเหตุใดผลการตรวจข้อสอบของกลุ่มที่มีระดับการตรวจสอบติดตามต่ำ กับกลุ่มที่มีระดับการตรวจสอบติดตามสูงถึงไม่ค่อยแตกต่างกันนัก

1.3.3.5 พฤติกรรมเลียนแบบ

งานวิจัย เรื่อง “การแพร่ระบาดและความแตกต่างในพฤติกรรมไร้จรรยาบรรณ : ผลกระทบของแอปเปิ้ลเน่าในถัง” (Contagion and Differentiation in Unethical Behavior : The Effect of One Bad Apple on the Barrel) โดย Francesca Gino, Shahrar Ayal และ Dan Ariely เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาและทำความเข้าใจสิ่งที่เรียกว่าการแพร่ระบาดของพฤติกรรมในฐานะของการติดเชื้อทางสังคมหรือการลอกเลียนพฤติกรรมทุจริตซึ่งตั้งอยู่บนวิธีคิดที่ว่า “ใคร ๆ ก็ทำกัน”¹⁸

¹⁷ Dan Ariely, 23.

¹⁸ Francesca Gino, Shahrar Ayal, and Dan Ariely “Contagion and Differentiation in Unethical Behavior : The Effect of One Bad Apple on the Barrel,” PSYCHOLOGICAL SCIENCE 20, No. 3 (2009): 393.

ในงานวิจัยชิ้นนี้คล้ายกับที่ Dan Ariely ทำร่วมกับ Mazar และ Amir ที่นำเสนอในข้างต้น ผู้เข้าร่วมการทดลองจะต้องทำแบบทดสอบทางคณิตศาสตร์ โดยได้คำตอบแทนในอัตรา 50 เซนต์ ต่อคำตอบที่ถูกต้องหนึ่งข้อภายในเวลาที่กำหนด ผู้เข้าร่วมการทดลองแต่ละคนจะได้ซองกระดาษบรรจุเงินสดมูลค่า 10 ดอลลาร์ (ประกอบด้วยธนบัตรมูลค่า 1 ดอลลาร์ จำนวน 8 ใบ และเหรียญ 50 เซนต์ จำนวน 4 เหรียญ) เมื่อเวลาในการทำแบบทดสอบสิ้นสุดลง ผู้เข้าร่วมการทดลองจะต้องหยิบเงินที่ตัวเองสมควรจะได้รับออกจากซองแล้วทิ้งเงินส่วนที่เหลือเอาไว้ในซอง

คณะผู้วิจัยสุ่มแบ่งผู้เข้าร่วมการทดลองที่มีจำนวนทั้งสิ้น 141 คน ออกเป็น 3 กลุ่ม ในจำนวนเท่า ๆ กัน ซึ่งในกลุ่มที่ 1 หรือกลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์ควบคุม คณะผู้วิจัยจะคอยจับตามองระหว่างที่ผู้เข้าร่วมการทดลองทำแบบทดสอบ เมื่อผู้เข้าร่วมการทดลองทำแบบทดสอบเสร็จแล้วจะต้องตรวจดูว่าตัวเองทำแบบทดสอบได้กี่ข้อและหยิบเงินที่สมควรได้รับออกจากซองกระดาษ จากนั้นก็ส่งกระดาษคำตอบและเงินที่เหลือคืนให้กับผู้วิจัยซึ่งจะคอยตรวจกระดาษคำตอบ นับเงินที่เหลืออยู่ในซอง และอนุญาตให้ผู้เข้าร่วมการทดลองออกจากห้องไปได้

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มทำลายเอกสาร โดยผู้วิจัยจะไม่จับตามองผู้เข้าร่วมการทดลองรวมทั้งไม่ตรวจกระดาษคำตอบและเงินในซอง แต่จะให้ผู้เข้าร่วมการทดลองนับจำนวนข้อที่ทำได้แล้วเอากระดาษคำตอบไปใส่เครื่องทำลายเอกสารที่อยู่ด้านหลังห้อง จากนั้นก็เดินไปหยิบเงินที่สมควรได้รับจากซองกระดาษ เสร็จแล้วก็ออกจากห้องไปได้เลย และกลุ่มที่ 3 ผู้วิจัยเพิ่มปัจจัยพฤติกรรมเลียนแบบลงไปในสถานการณ์แบบเดียวกับกลุ่มทำลายเอกสาร เพื่อดูว่าผลจากพฤติกรรมดังกล่าวจะทำให้ผู้เข้าร่วมการทดลองคนอื่นในกลุ่มเดียวกันปฏิบัติตามด้วยหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้มอบหมายให้หน้าม้ารายหนึ่งทำเป็นว่าตนเองได้ทำแบบทดสอบเสร็จเป็นคนแรกของห้อง (ในเวลาเพียงแค่นึงนาทีหลังจากเริ่มทำ) เมื่อหน้าม้ารายนี้นำเอกสารไปทำลายพร้อมทั้งหยิบเงินที่สมควรจะได้รับไป หน้าม้าจะพูดขึ้นมาด้วยเสียงอันดังว่า “ผมทำได้ครบทุกข้อ เงินทั้งหมดในซองนี้เป็นของผมใช่หรือไม่” ผู้วิจัยจะตอบกลับด้วยสีหน้าเรียบเฉยว่า “ใช่ และคุณก็สามารถออกจากห้องได้เลย” จากนั้นหน้าม้าคนดังกล่าวก็จะเดินออกจากห้องไป¹⁹

ผลการทดลองพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้เข้าร่วมการทดลองในกลุ่มทำลายเอกสารที่มีหน้าม้า (กลุ่มที่ 3) มักอ้างว่าหาคำตอบจากแบบทดสอบคณิตศาสตร์ได้ 15 จาก 20 ข้อ ซึ่งมากกว่ากลุ่มควบคุม 8 ข้อ และมากกว่ากลุ่มทำลายเอกสารที่ไม่มีหน้าม้า 3 ข้อ อนึ่ง ผู้เข้าร่วมการทดลองในกลุ่มทำลายเอกสารที่มีหน้าม้าจะหยิบเงินในซองไปมากกว่าจำนวนข้อที่พวกเขาทำได้จริงประมาณสองเท่า ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าการที่หน้าม้าแสดงพฤติกรรมทุจริตซึ่งหน้าโดยที่ไม่มีใครจับได้นั้นมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำการทุจริตของผู้เข้าร่วมการทดลอง โดยเป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้เข้าร่วมการทดลอง

¹⁹ อ้างแล้ว 395.

เห็นอย่างชัดเจนว่า ในการทดลองครั้งนี้พวกเขาสามารถทุจริตได้โดยไม่ถูกลงโทษ โดยพฤติกรรมของหน้าม้าเป็นการส่งสัญญาณไปยังผู้เข้าร่วมการทดลองคนอื่น ๆ ว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับได้ หรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็นที่ยอมรับในหมู่คนที่อยู่ในห้องนั้น²⁰

1.3.4 การศึกษาการทุจริตในประเทศไทยในปัจจุบัน

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในประเทศไทยพบว่า ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นไปที่การศึกษารูปแบบและกระบวนการในการทุจริต หรือวิเคราะห์ผลกระทบของการทุจริต เช่น หนังสือ “เมฆคอร์รัปชันและการแสวงหาผลประโยชน์” โดย TDRI ซึ่งเป็นงานที่รวบรวมกรณีศึกษาของคดีทุจริต 35 คดี ในประเทศไทยเพื่ออธิบายรูปแบบและวิธีการของคดีทุจริต รวมถึงผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม หรืองานของดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร เรื่อง “คอร์รัปชันในระบบราชการไทย การสำรวจทัศนคติและประสบการณ์ของหัวหน้าครัวเรือน” ก็มุ่งเน้นไปที่การสำรวจปริมาณ และความถี่ในการถูกเรียกสินบน/เงินพิเศษของหัวหน้าครัวเรือนเมื่อไปติดต่อกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับระดับการคอร์รัปชันของครัวเรือนเมื่อไปติดต่อกับหน่วยงานราชการเป็นหลัก²¹ และงานวิจัยเรื่อง “การคอร์รัปชัน กรณีศึกษา : โครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด” โดย ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ ที่ศึกษาการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าวนั้นก็ให้น้ำหนักไปกับการศึกษาและอธิบายกระบวนการการทุจริต รวมไปถึงวิเคราะห์ผลกระทบและประมาณการมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากโครงการดังกล่าว²²

จึงอาจกล่าวได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในประเทศไทยส่วนมากเป็นการศึกษาการทุจริตที่เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งผลการวิจัยมักถูกนำไปใช้ในการปราบปรามหรือลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย เช่น กรณีโครงการจำนำข้าวที่สำนักงาน ปปช. นำไปประกอบการสืบสวน หรือนำไปใช้เป็นบทเรียนและเครื่องเตือนใจถึงผลกระทบของการทุจริต แนวโน้มในการศึกษาวิจัยการทุจริตในข้างต้นจึงมีความสอดคล้องกับความพยายามจากภาครัฐในการหาแนวทางป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยมุ่งเน้นวิธีการในเชิงกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบสวนและลงโทษผู้ที่กระทำการทุจริตโดยองค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญอย่าง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

²⁰ อ้างแล้ว 397 – 398.

²¹ “สกว.เปิดผลสำรวจจ่ายสินบนลดลง หนุนแก้คอร์รัปชันระบบราชการไทย,”

http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=5704:2014-11-18-08-22-39&catid=44:2013-11-25-06-49-47&Itemid=369 (สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2558).

²² “นิพนธ์ พัวพงศกร เปิดงานวิจัยการคอร์รัปชัน กรณีศึกษาโครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด 5 รอบในฤดูกาลผลิตของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คาดขาดทุนทางบัญชี 5.39 แสนล้าน,” <http://thaipublica.org/2014/11/tdri-corruption-in-the-paddy-pledging-policy/> (สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2558).

แห่งชาติ (ปปช.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)

อย่างไรก็ดี โครงการวิจัยเรื่อง “การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรอิสระเพื่อต่อต้านคอร์รัปชัน” ของดร. เตือนเด่น นิคมบริรักษ์ ได้ชี้ให้เห็นว่า หนึ่งในปัญหาสำคัญขององค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ คือ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อประชาชนน้อยมาก แม้จะมีการรายงานต่อรัฐสภา แต่การละเอียดที่จะเปิดเผยข้อมูลแก่สาธารณะนั้นเป็นการปิดโอกาสที่ประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้และตรวจสอบผลงานขององค์กรเหล่านี้²³ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาการทุจริตในปัจจุบันยังไม่ได้เน้นปัจจัยการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสมาปรับใช้ในทางปฏิบัติอย่างจริงจังมากนัก

นอกจากนี้ งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาการป้องกันการทุจริตโดยการวิเคราะห์พฤติกรรมทุจริตยังมีจำนวนน้อย เช่น งานวิจัยเรื่อง “บทบาทของรางวัลนำจับและการลงโทษต่อการแก้ปัญหาคอร์รัปชันภายหลังกระทำความผิด : การทดลองทางเศรษฐศาสตร์ในห้องปฏิบัติการ” โดยลอยลม ประเสริฐศรี ที่มุ่งศึกษาเปรียบเทียบมาตรการแก้ปัญหาการทุจริตของภาครัฐ ได้แก่ มาตรการรางวัล (reward) และมาตรการลงโทษ (punishment) โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองในห้องทดลองปฏิบัติการ (lab experiment) ในขณะที่งานวิจัยที่มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยด้านการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสก็มักใช้วิธีการศึกษาโดยการสำรวจ (Survey Research) เช่น งานวิจัยเรื่อง “มาตรการป้องกันการทุจริตประพตมิชอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีมาตรฐานความโปร่งใสในเรือนจำ” ของสำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา) โดยทำการเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากกลุ่มประชากร 3 กลุ่ม คือ ข้าราชการราชทัณฑ์ ผู้ต้องขัง และญาติผู้ต้องขัง²⁴ และ “รายงานผลการศึกษาการประเมินผลเบื้องต้นมาตรฐานความโปร่งใสหน่วยงานภาครัฐในภาคใต้” ของมหาวิทยาลัยทักษิณที่เสนอต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อันเป็นการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานความโปร่งใสและพัฒนารูปแบบวิธีการในการประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐโดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะเพื่อให้ได้พื้นที่และประชากรที่ครอบคลุมและเป็นตัวแทนของภาคใต้²⁵ เป็นต้น

จึงอาจกล่าวได้ว่า แม้จะเป็นที่ยอมรับว่าการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการป้องกันการทุจริต งานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการทุจริตโดยใช้การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม และใช้ปัจจัยด้านการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสยังไม่เป็นที่ปรากฏ

²³ “เตือนเด่น นิคมบริรักษ์” วิพากษ์จุดอ่อน ป.ป.ช.-สตง. กับจุดตายใช้อำนาจพิเศษปราบคอร์รัปชัน “ถ้าจะแค่ล้างบาง..ก็แก้ปัญหาไม่ได้,” <http://thaipublica.org/2015/04/duenden-tdri/> (สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2558).

²⁴ http://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=124&RecId=53&obj_id=504&showmenu=no (สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2558).

²⁵ http://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=56&RecId=2477&obj_id=18980&showmenu=no (สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2558).

ในประเทศไทย ทั้งนี้ การตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องและมีลักษณะเกี่ยวพันกัน โดยการตรวจสอบติดตามเป็นมาตรการที่มีลักษณะถูกกระทำ (passive) โดยผู้ที่ถูกตรวจสอบติดตามจะไม่ต้องมีการกระทำเพิ่มเติมจากที่ทำอยู่ปกติ แต่จะถูกตรวจสอบผลการดำเนินงานโดยบุคคลอื่น ส่วนความโปร่งใสเป็นมาตรการที่กลุ่มตัวอย่างต้องมีการกระทำ (active) เพื่อเปิดเผยผลการดำเนินงานของตน ซึ่งอาจต้องอาศัยความพยายามเพิ่มเติมจากที่เป็นอยู่ปกติ

การป้องกันการทุจริตที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพควรจะต้องมีทั้งสองปัจจัยนี้ กล่าวคือ หากไม่มีความโปร่งใส การตรวจสอบติดตามจะทำได้ด้วยความยากลำบาก จนอาจไม่สามารถตรวจพบการทุจริตได้จนกระทั่งเกิดความเสียหายขึ้นแล้ว เห็นได้จากการสืบสวนคดีทุจริตที่ผ่านมามักประสบปัญหาในการย้อนกลับไปทำความเข้าใจขั้นตอนกระบวนการทุจริตและชี้ตัวผู้กระทำผิด เช่นเดียวกัน การกำหนดให้ต้องเปิดเผยผลการดำเนินงานก็จำเป็นต้องมีบุคคลอื่นมาตรวจสอบผลดังกล่าว มิเช่นนั้นแล้วก็จะไม่สามารถรู้ได้ว่าการทุจริตเกิดขึ้นหรือไม่

คณะผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะช่วยนำไปสู่การออกแบบมาตรการป้องกันการทุจริตในอนาคต โดยผลการวิจัยจะสามารถแสดงส่วนผสม (combination) ระหว่างการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการทุจริตมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากปัจจัยทั้งสองสร้างต้นทุนให้แก่รัฐบาลและประชาชนผู้เสียภาษีต่างกัน โดยการตรวจสอบติดตามจะต้องใช้งบประมาณในการจ้างบุคลากรที่จะทำหน้าที่ตรวจสอบติดตาม ในขณะที่ความโปร่งใสต้องใช้งบประมาณในการส่งเสริมให้คนมีทัศนคติและความเคยชินว่าการเปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงานเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องทำ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะปลูกฝังทัศนคติและนิสัยดังกล่าว หรืออาจต้องใช้ปัจจัยอื่นเข้ามาเสริม เช่น มาตรการรางวัลและการลงโทษ ซึ่งอาจใช้เป็นปัจจัยในการทดลองในอนาคต

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการวิจัย “การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต : ศึกษากรณีการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency)” นี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยโดยการวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (Controlled Field Experiment) โดยการจำลองสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างตรวจหาค่าผิด (error detection) ในข้อสอบพิมพ์ดีดของโรงเรียนเลขานุการแห่งหนึ่งโดยมีกระดาษคำตอบให้ใช้ประกอบในการตรวจ ซึ่งคณะผู้วิจัยจะออกแบบและทำการทดสอบเบื้องต้น (test run) กับข้อสอบพิมพ์ดีดเหล่านี้ก่อนนำไปใช้ในการทดลองจริง ซึ่งผลการทดสอบเบื้องต้นได้นำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบการทดลองจริงด้วย (รายละเอียดเกี่ยวกับการทดสอบเบื้องต้นอยู่ในภาคผนวกที่ 1 และรูปแบบการทดลองจริงที่ปรับปรุงอยู่ในบทที่ 3)

ในการทดลอง กลุ่มตัวอย่างจะได้รับเงิน 300 บาท ในซองตรวจสอบตั้งแต่ก่อนเริ่มตรวจสอบ โดยแบ่งเป็นค่าตอบแทน 200 บาท²⁶ และหากตรวจเจอคำผิดในข้อสอบจะได้เงินพิเศษจุดละ 5 บาท ซึ่งคณะผู้วิจัยจะให้เหตุผลของเงินพิเศษว่าเป็นแรงจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างใช้ความรอบคอบเป็นพิเศษ ทั้งนี้ ข้อสอบพิมพ์ดีดเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางรถไฟฟ้า 3 สาย ซึ่งไม่มีคำศัพท์เฉพาะด้านเทคนิคเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนสามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย โดยมีคำผิดรวมกันทั้งหมด 10 ที่เท่านั้น ดังนั้น หากกลุ่มตัวอย่างหาคำผิดได้เจอทั้งหมดจะได้รับเงินพิเศษไม่เกิน 50 บาท และต้องคืนเงินที่เหลืออีก 50 บาท

“พฤติกรรมทุจริต” ในการทดลองนี้หมายถึง (1) การรายงานจำนวนคำผิดบนใบปะหน้าไม่ตรงกับจำนวนที่วงกลมในข้อสอบ หรือไม่ตรงกับจำนวนคำผิดจริง และใช้เวลาในการตรวจต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์คือเวลาตรวจต่ำที่สุดของคนในกลุ่มตัวอย่างที่ตรวจข้อสอบอย่างถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือ (2) การหยิบค่าตอบแทนมากกว่าจำนวนเงินที่ควรจะได้รับ

“การตรวจสอบติดตาม” (Monitoring) ในการทดลองนี้ หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างได้รับการแจ้งก่อนเริ่มตรวจสอบว่า ผลการตรวจสอบจะถูกนำมาตรวจซ้ำโดยผู้ว่าจ้าง (คณะผู้วิจัย) ก่อนที่จะได้รับค่าตอบแทน ซึ่งโอกาสที่จะถูกตรวจซ้ำจะขึ้นอยู่กับการจัดกระทำ (treatment) ของแต่ละกลุ่ม อนึ่ง ในความเป็นจริงคณะผู้วิจัยจะไม่นำข้อสอบมาตรวจซ้ำ แต่ข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับก่อนเริ่มตรวจสอบว่าโอกาสที่จะถูกติดตามตรวจสอบมีเท่าไรนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างระหว่างการทดลอง

“ความโปร่งใส” (Transparency) ในการทดลองนี้ หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างเปิดเผยผลการดำเนินงานของตนเองว่าได้ตรวจสอบอย่างถูกต้องหรือไม่ โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการแจ้งก่อนเริ่มตรวจสอบว่าให้รายงานผลการตรวจสอบในลักษณะใด ซึ่งระดับของความโปร่งใสจะต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม

วิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การหากกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินการทดลอง และการชี้แจงต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 การหากกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างมีความสำคัญต่อการทดลองทุกประเภท หากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กเกินไปอาจไม่สามารถแสดงผลการทดลองที่มีนัยสำคัญทางสถิติได้ ในขนาดที่กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่เกินไปก็เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรเกินความจำเป็น อย่างไรก็ตาม ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

²⁶ คำนวณจากอัตราค่าจ้าง 40 บาท ต่อชั่วโมง ตามประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง เรื่อง อัตราค่าจ้างรายชั่วโมงสำหรับนักเรียน นิสิต และนักศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2555.

อาจไม่สำคัญเท่าการออกแบบการทดลองที่มีคุณภาพ²⁷ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาของ Bellemare, Bissonnette and Kroger (2014) ซึ่งรวบรวมงานวิจัยเชิงทดลองที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร *Experimental Economics* ในปี ค.ศ. 2012-2013 ทั้งหมด 58 ฉบับ ซึ่งล้วนเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพและผลการทดลองเป็นที่น่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง (กล่าวคือ ได้ผ่านการคัดเลือกและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนได้รับการตีพิมพ์) ก็มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดกระทำ (sample per treatment) ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ จำนวนน้อยที่สุด 13 คน และมากที่สุดถึง 420 คน โดยมีการจัดกระทำตั้งแต่ 2-12 แบบ²⁸ งานวิจัยของ Yap และคณะ (2013) และ Armantier and Boly (2011) ซึ่งนำเสนอไว้ในหัวข้อก่อนหน้าก็มีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันค่อนข้างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่มีสูตรสำเร็จสำหรับการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงทดลอง

การทดลองนี้ต้องการกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวนไม่ต่ำกว่า 400 คน เพื่อแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ในจำนวนเท่า ๆ กัน กลุ่มละไม่ต่ำกว่า 100 คน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การวิจัยเชิงทดลองหลายโครงการมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาเนื่องจากสามารถควบคุมปัจจัยอื่นที่อาจมีผลต่อการทดลองได้ เช่น อายุ ประสบการณ์ และระดับการศึกษา หากผลการทดลองบ่งชี้ว่าคุณสมบัติบางประการของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ควบคุมในการทดลองนี้ คือ เพศ และรายได้ครัวเรือน ส่งผลต่อพฤติกรรมการทุจริตอย่างมีนัยสำคัญ ก็สามารถนำคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไปปรับใช้กับโครงการวิจัยในอนาคตได้

อนึ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่ผลการทดลองกับนักศึกษาจะถูกนำไปใช้โจมตีมหาวิทยาลัยใดมหาวิทยาลัยหนึ่ง การทดลองนี้จะเปิดให้นักศึกษาจากหลากหลายมหาวิทยาลัยภายในกรุงเทพมหานครเข้าร่วมการทดลอง เพื่อความสะดวกในการหากลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยจะใช้วิธีประชาสัมพันธ์งานตรวจสอบดังกล่าวภายในมหาวิทยาลัย และใช้มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งเป็นสถานที่ทำการทดลอง (สถานที่ตรวจสอบ) โดยการติดประกาศรับสมัครคนช่วยตรวจสอบในมหาวิทยาลัย

1.4.2 การดำเนินการทดลองและการพิสูจน์สมมติฐานในการทดลอง

เมื่อหากกลุ่มตัวอย่างได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว คณะผู้วิจัยจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ตามการจัดกระทำ (Treatment) ที่มีปัจจัยการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความ

²⁷ Russell V. Lenth, "Some Practical Guidelines for Effective Sample Size Determination," *The American Statistician* 55 No. 3, August 2001, 187-193.

²⁸ Charles Bellemare, Luc Bissonnette, and Sabine Kroger, "Statistical Power of Within and Between-Subjects Designs in Economic Experiments," *Institute for the Study of Labor Discussion Paper Series* 8583, October 2014.

โปร่งใส (Transparency) ที่ลดหลั่นกันไปในแต่ละกลุ่ม ความเข้มข้นของการใช้ปัจจัยทั้งสองแบ่งออกเป็น 2 ระดับ

อนึ่ง การวิจัยครั้งนี้ยังเป็นการศึกษาทดลองครั้งแรก (Pilot Study) หากผลการทดลองชี้ว่ามีความแตกต่างระหว่างระดับความเข้มข้น ทั้งของปัจจัยการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสอย่างมีนัยสำคัญ การทดลองครั้งต่อไปสามารถปรับความเข้มข้นในการใช้ปัจจัยทั้งสองสูงขึ้นเพื่อให้สามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือหากผลการทดลองชี้ว่าระดับความเข้มข้นของสองปัจจัยไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างต่อพฤติกรรมทุจริตของกลุ่มตัวอย่าง ก็อาจสรุปได้ว่าควรใช้ปัจจัยดังกล่าวในระดับขั้นต่ำ (minimum) เพื่อนำทรัพยากรไปใช้กับปัจจัยอื่น เช่น มาตรการลงโทษและรางวัล เป็นต้น

1.4.2.1 การตรวจสอบติดตาม (Monitoring)

การทดลองนี้จะแบ่งระดับความเข้มข้นของการใช้ปัจจัยการตรวจสอบติดตามออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- การตรวจสอบติดตามต่ำ (Low Monitoring - LM) โดยการบอกผู้เข้าร่วมการทดลองว่า ผลการตรวจข้อสอบจะมีโอกาสถูกตรวจซ้ำ 10% (หรือ 1 คน ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน)
- การตรวจสอบติดตามสูง (High monitoring - HM) โดยการบอกผู้เข้าร่วมการทดลองว่า ผลการตรวจข้อสอบจะมีโอกาสถูกตรวจซ้ำ 60% (หรือ 6 คน ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน)

1.4.2.2 ความโปร่งใส (Transparency)

โดยทั่วไปแล้ว การรายงานผลการดำเนินงานถือเป็นมาตรการพื้นฐานของความโปร่งใส การทดลองนี้จะแบ่งระดับความโปร่งใสออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- ความโปร่งใสต่ำ (Low Transparency - LT) โดยคณะผู้วิจัยจะบอกให้ผู้เข้าร่วมการทดลองคืนข้อสอบและเงินใส่ซองหลังตรวจข้อสอบเสร็จ ปิดซองก่อนออกจากห้อง แล้วนำซองไปใส่ในกล่องบนโต๊ะลงทะเบียนนอกห้อง (ไม่ได้เปิดเผยต่อใคร)
- ความโปร่งใสสูง (High Transparency - HT) โดยคณะผู้วิจัยจะบอกให้ผู้เข้าร่วมการทดลองคืนข้อสอบและเงินใส่ซองหลังตรวจข้อสอบเสร็จ ปิดซองก่อนออกจากห้อง แล้วถือซองข้อสอบไปคืนเจ้าหน้าที่ซึ่งนั่งอยู่ในอีกห้องหนึ่ง (มีการเผชิญหน้ากับบุคคลอื่น)

ในทั้ง 2 กรณี การตัดสินใจและพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นตั้งแต่การหยิบเงินและปิดซองก่อนออกจากห้องแล้ว

กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกตามสถานการณ์ 4 แบบ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 LMLT คือ กลุ่มที่มีการตรวจสอบติดตามต่ำ (Low Monitoring - LM) และมีความโปร่งใสดำ (Low Transparency - LT)

สถานการณ์ที่ 2 HMLT คือ การตรวจสอบติดตามสูง (High monitoring - HM) และมีความโปร่งใสดำ (Low Transparency - LT)

สถานการณ์ที่ 3 LMHT คือ กลุ่มที่มีการตรวจสอบติดตามต่ำ (Low Monitoring - LM) และมีความโปร่งใสสูง (High Transparency - HT)

สถานการณ์ที่ 4 HMHT คือ การตรวจสอบติดตามสูง (High monitoring - HM) และความโปร่งใสสูง (High Transparency - HT)

ตารางที่ 1.1 การแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสถานการณ์ในการทดลอง

	ความโปร่งใสดำ (Low Transparency - LT)	ความโปร่งใสสูง (High Transparency - HT)
การตรวจสอบติดตามต่ำ (Low Monitoring - LM)	สถานการณ์ที่ 1 LMLT	สถานการณ์ที่ 3 LMHT
การตรวจสอบติดตามสูง (High monitoring - HM)	สถานการณ์ที่ 2 HMLT	สถานการณ์ที่ 4 HMHT

1.4.3 การชี้แจงต่อกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (Controlled Field Experiment) แม้จะมีข้อดี คือ ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถสังเกตพฤติกรรมที่แท้จริงที่ต้องการศึกษาได้ แต่ขณะเดียวกันก็มีประเด็นด้านจริยธรรมในการทำวิจัย (Research ethics) ที่ต้องคำนึงถึง เนื่องจากการทดลองดำเนินภายใต้สถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างไม่รับทราบข้อมูลที่แท้จริง และไม่ได้ให้ความยินยอมเข้าร่วมการทดลองตั้งแต่แรก จึงมีความจำเป็นต้องชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบข้อมูลที่แท้จริงและเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนได้ตัดสินใจว่าจะยินยอมให้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปใช้วิเคราะห์ต่อหรือไม่

ภายหลังการตรวจสอบข้อสอบ คณะผู้วิจัยซึ่งรออนอกห้องจะเชิญกลุ่มตัวอย่างเข้าไปนั่งในอีกห้องหนึ่งเพื่อว่าการตรวจสอบข้อสอบดังกล่าวเป็นการทดลอง พร้อมบอกวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกที่จะให้คณะผู้วิจัยนำผลการทดลองของกลุ่มตัวอย่างไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อหรือไม่ โดยการกรอกแบบฟอร์มที่แจกให้ คณะผู้วิจัยยืนยันว่าข้อมูลส่วนตัวของ

ผู้เข้าร่วมการทดลองจะไม่ถูกเปิดเผยไม่ว่ากรณีใด ๆ ก่อนได้รับการอนุญาตจากกลุ่มตัวอย่าง ในชั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยจะคืนเงินในซองทั้งหมด (ถ้ามี) ให้ผู้เข้าร่วมการทดลอง ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้รับค่าตอบแทน 300 บาท (กลุ่มตัวอย่างจะไม่ทราบข้อมูลนี้จนกว่าการทดลองจะเสร็จสิ้น) โดยหากกลุ่มตัวอย่างกรอกแบบฟอร์มว่าปฏิเสธที่จะให้นำผลการทดลองไปใช้ก็จะยังได้รับค่าตอบแทนในการเข้าทดลอง

ในการทดลองนี้ จะไม่มีการลงโทษผู้ที่ตรวจผิดโดยการหักเงิน เนื่องจากไม่ต้องการให้ผลของมาตรการลงโทษกระทบกับผลของปัจจัยการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใส

1.5 ระยะเวลาดำเนินงานและการส่งมอบงาน

การศึกษานี้จะใช้เวลา 12 เดือน นับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง และมีรายละเอียดของระยะเวลาการดำเนินงานดังที่แสดงในตารางที่ 2 โดยมีระยะเวลาการส่งมอบงาน 3 งวด ดังนี้

1.5.1 ส่งรายงานความก้าวหน้า (Progress Report) จำนวน 10 ฉบับ ภายในเวลา 4 เดือน นับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง ซึ่งประกอบด้วย ความคืบหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการทดลอง

1.5.2 ส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) จำนวน 10 ฉบับ ภายในเวลา 8 เดือน นับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง ซึ่งประกอบด้วย รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง ผลการทดลอง และผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง

1.5.3 ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) จำนวน 10 ฉบับ ภายใน 12 เดือน นับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง ซึ่งประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง ประสิทธิภาพและข้อจำกัดของการทดลอง และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ซึ่งปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของคณะกรรมการตรวจรับงานและผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

คณะกรรมการตรวจรับงานอาจขอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรายงานในแต่ละครั้งได้หากคณะผู้วิจัยได้รับการอธิบายถึงเหตุผลที่ต้องแก้ไขหรือเพิ่มเติม และได้มีโอกาสชี้แจงแล้วว่า จะดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมได้หรือไม่ อย่างไร โดยทางคณะผู้วิจัยจะทำการแก้ไขเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 เดือนภายหลังจากที่ได้รับความเห็นและชี้แจงต่อคณะกรรมการ

ตารางที่ 1.2 ระยะเวลาการดำเนินงานและการส่งมอบงาน

กิจกรรม	เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
การดำเนินงาน												
หากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 400 คน และแบ่งกลุ่ม		→										
หาสถานที่จัดการทดลอง		→										
เตรียมข้อสอบที่จะใช้ในการทดลอง		→										
ดำเนินการทดลอง					→							
วิเคราะห์ผลที่ได้จากการทดลอง								→				
จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย											→	
การส่งมอบงาน												
ส่งรายงานความก้าวหน้า (Progress Report)				★								
ส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report)								★				
ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)												★

1.6 คณะผู้วิจัย

ดร. บุญวรา สุมะโน เจนพิงพร	หัวหน้าโครงการ
ดร. เดือนเด่น นิคมบริรักษ์	ที่ปรึกษาโครงการ
ดร. ตรีนุช ไพชยนต์วิจิตร	ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงทดลอง
คุณนที ธรรมพัฒน์พงศ์	นักวิจัย
คุณนิชาพรรณ อัสวสุรนาท	นักวิจัย
คุณศิราภรณ์ รูปเทียน	เลขานุการและผู้ประสานงาน

บทที่ 2

ขั้นตอนการทำการทดลอง

การทำการทดสอบเบื้องต้น (test run)²⁹ แสดงให้เห็นว่าคณะผู้วิจัยควรปรับปรุงสถานการณ์จำลองในจุดใด และอย่างไรบ้าง โดยพิจารณาจากผลที่ได้จากการทดสอบเบื้องต้นและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เข้าร่วมการทดลอง ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการทดลองจริงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การนำเสนอในบทนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ การหากลุ่มตัวอย่าง การจัดห้องทดลอง การจัดสถานการณ์ในการทดลอง การดำเนินการทดลอง การเก็บข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง และสรุปขั้นตอนการทดลอง

2.1 การหากลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยหากลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งเป็นสถานที่จัดการทดลอง และประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มากนัก เช่น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยหอการค้า เป็นต้น คณะผู้วิจัยประชาสัมพันธ์และหากลุ่มตัวอย่างโดยการประชาสัมพันธ์กับนิสิตนักศึกษาทั้ง 5 มหาวิทยาลัยโดยตรง โดยใช้ทั้งการฝากใบปลิวไว้ที่ร้านถ่ายเอกสารของมหาวิทยาลัย การประชาสัมพันธ์โดยการติดประกาศที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการติดประกาศบนสื่อออนไลน์ (Facebook) ทั้งนี้รายละเอียดของสื่อประชาสัมพันธ์จะแสดงในรูปที่ 2.1

คณะผู้วิจัยได้ประชาสัมพันธ์เป็นการรับสมัครงานตรวจสอบพิมพ์ดีดของโรงเรียนเลขานุการแห่งหนึ่ง สถานที่ตรวจสอบคือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีค่าตอบแทน 200 – 300 บาท ต่อคน โดยแบ่งเป็น รอบเช้า (9.00 – 13.00 น.) และรอบบ่าย (13.00 – 17.00 น.) ในวันที่ 31 สิงหาคม 2559 หรือ 1 กันยายน 2559 หรือ 2 กันยายน 2559 ซึ่งแต่ละคนจะสามารถลงสมัครงานตรวจสอบได้เพียง 1 รอบ เท่านั้น

²⁹ รายละเอียดของการทดสอบเบื้องต้นอยู่ในภาคผนวกที่ 1

รูปที่ 2.1 ตัวอย่างใบปลิวเพื่อประชาสัมพันธ์หากกลุ่มตัวอย่าง

รับนิสิต/นักศึกษา

งานตรวจสอบพิมพ์ดีด

ไม่ต้องมีประสบการณ์

ค่าตอบแทน **200 – 300** บาท ต่อรอบ

ขึ้นอยู่กับความสามารถในการตรวจ + รับเงินในวันนั้น

วันพุธที่ 31 สิงหาคม 2559 หรือ พฤหัสบดี 1 กันยายน 2559

รอบเช้า 9.00 – 13.00 น. หรือ รอบบ่าย 13.00 น. – 17.00 น.
(คนละรอบเท่านั้น)

ชั้น 5 อาคารวิทยบริการ (ข้าง KU Book)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน (ประตูงาม 1)

****กรุณาดำเนินการภายในวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2559****

สนใจสมัคร ติดต่อ คุณออน
063-924-7663 , happyonnie@gmail.com

ที่มา : คณะผู้วิจัย

อนึ่ง ก่อนถึงวันตรวจข้อสอบสอบ (วันที่ทำการทดลองจริง) กลุ่มตัวอย่างจะต้องลงทะเบียนทำงานตรวจข้อสอบพิมพ์ดีดผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการลงทะเบียนโดยตรงกับผู้หากกลุ่มตัวอย่าง ติดต่อทางโทรศัพท์ หรืออีเมล โดยจะต้องเลือกวันและเวลาที่จะมาทำงาน และสามารถเลือกได้เพียง 1 รอบ เท่านั้น จากนั้นคณะผู้วิจัยจะทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละเท่า ๆ กัน โดยคณะ และสาขาวิชา

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างในการทดลองนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 425 คน เป็นนิสิตและนักศึกษาจาก 6 มหาวิทยาลัย 21 คณะหรือสาขาวิชา โดยแบ่งออกเป็นเพศหญิงจำนวน 341 คน และเพศชายจำนวน 84 คน

2.2 การจัดห้อง

การทดลองนี้มีทั้งหมด 3 ห้อง ได้แก่ ห้องที่ใช้ทำการทดลอง 2 ห้อง และห้องชี้แจงและทำแบบสอบถาม 1 ห้อง มีรูปแบบการจัดห้องดังนี้

2.2.1 ห้องทดลอง

รูปแบบการจัดห้องทดลองที่ใช้ในการตรวจสอบได้ปรับจากคำแนะนำจากการทดสอบเบื้องต้น ที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่าบรรยากาศดีคล้ายห้องสอบมากกว่าห้องตรวจสอบ คณะผู้วิจัยจึงจัดห้องให้มีลักษณะเหมือนเป็นการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยจัดวางโต๊ะในรูปแบบที่สามารถนั่งตรวจสอบได้หลายคน ซึ่งห้องหนึ่งสามารถจุได้ 40 คน (แบ่งเป็น 4 โต๊ะกลุ่ม โต๊ะละ 10 คน) ตามที่แสดงในรูปที่ 2.2

ในแต่ละห้องที่ทำการทดลองจะมีนักวิจัย 1 คน นั่งอยู่ที่มุมห้องเพื่อคอยให้คำแนะนำและตอบคำถาม แต่เพื่อไม่ให้ผู้เข้าร่วมการทดลองรู้สึกเหมือนถูกจับตามอง นักวิจัยประจำห้องจะแนะนำตัวกับผู้เข้าร่วมการทดลองว่ามาทำงานตรวจสอบเช่นกัน และเคยตรวจสอบกับผู้ว่าจ้างมาก่อน ผู้ว่าจ้างจึงให้มาช่วยดูแลนักศึกษาที่ตรวจสอบในครั้งนี้

รูปที่ 2.2 รูปแบบการจัดห้องทดลอง

ที่มา : คณะผู้วิจัย

2.2.2 ห้องชี้แจงและทำแบบสอบถาม

คณะผู้วิจัยจัดอีกห้องหนึ่งเพื่อชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบว่าเป็นการทดลอง ขอความยินยอมให้นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปใช้ศึกษาวิเคราะห์ในงานวิจัย รวมถึงขอเก็บข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการทดลองโดยการทำแบบสอบถาม ดังที่แสดงในรูปที่ 2.3 โดยแบ่งพื้นที่ในห้องออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกสำหรับชี้แจง ซึ่งอยู่บริเวณประตูทางเข้าออกห้อง โดยจัดโต๊ะ 3 ตัว ซึ่งมีนักวิจัยนั่งอยู่ประจำโต๊ะละ 1 คน โดยแต่ละโต๊ะจะตั้งอยู่ห่างกันเพื่อไม่ให้เสียงจากโต๊ะอื่นส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมการทดลองแต่ละคน และส่วนที่สองสำหรับทำแบบสอบถาม ซึ่งจะจัดโต๊ะเป็นโต๊ะกลุ่มจำนวน 3 กลุ่ม และจัดโต๊ะและเก้าอี้อีกรอบห้อง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการทดลองมีพื้นที่ทำแบบสอบถาม โดยมีที่นั่งเพียงพอ ซึ่งมีนักวิจัย 1 คน ให้ความช่วยเหลือผู้เข้าร่วมการทดลองในการทำแบบสอบถาม

รูปที่ 2.3 รูปแบบการจัดห้องชี้แจงและทำแบบสอบถาม

ที่มา : คณะผู้วิจัย

2.3 สถานการณ์ในการทดลอง

การทดลองนี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำทุจริต 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการตรวจสอบติดตาม (monitoring) และความโปร่งใส (transparency) การทดลองจริงจึงจำแนกการทดลองออกเป็น 4 สถานการณ์ ตามระดับความเข้มข้นของปัจจัยที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสุ่มตรวจซ้ำ (ปัจจัยการตรวจสอบติดตาม) และการคืนของข้อสอบ (ปัจจัยความโปร่งใส)

2.3.1 ปัจจัยการตรวจสอบติดตาม (Monitoring)

ความเข้มข้นของการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) ถูกแบ่งออกเป็นสองระดับ คือ ต่ำ และ สูง

ในสถานการณ์ที่มีความเข้มข้นของการตรวจสอบติดตามที่ต่ำ (LM) คณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจข้อสอบว่าจะมีการสุ่มตรวจซ้ำ 1 ใน 10 คน (ร้อยละ 10)

ในสถานการณ์ที่มีความเข้มข้นของการตรวจสอบติดตามที่สูง (HM) คณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจข้อสอบว่าจะมีการสุ่มตรวจซ้ำ 6 ใน 10 คน (ร้อยละ 60)

อนึ่ง คณะผู้วิจัยไม่ได้แจ้งว่าจะมีการลงโทษหากตรวจผิด

2.3.2 ปัจจัยความโปร่งใส (Transparency)

ความเข้มข้นของความโปร่งใส (Transparency) ถูกแบ่งออกเป็นสองระดับ คือ ต่ำ และ สูง

ในสถานการณ์ที่มีความเข้มข้นของความโปร่งใสที่ต่ำ (LT) คณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจข้อสอบว่า หลังจากตรวจข้อสอบเสร็จแล้วให้นำจำนวนเงินที่ควรได้จากการตรวจออกจากซอง คืนเงินที่เหลือและข้อสอบลงในซอง แล้วนำซองไปวางคืนในกล่องบนโต๊ะนอกห้อง

ในสถานการณ์ที่มีความเข้มข้นของความโปร่งใสที่สูง (HT) คณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจสอบว่า หลังจากตรวจสอบเสร็จแล้วให้นำจำนวนเงินที่ควรได้จากการตรวจออกจากซอง คืนเงินที่เหลือและข้อสอบลงในซอง แล้วนำซองไปคืนให้กับผู้ว่าจ้างที่อยู่ในอีกห้องหนึ่ง

กลุ่มตัวอย่างจะถูกแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามสถานการณ์ดังต่อไปนี้

- ก) สถานการณ์ที่ 1 Low monitoring and low transparency (LMLT) มีระดับการตรวจสอบติดตามที่ต่ำและระดับความโปร่งใสที่ต่ำ โดยคณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจสอบว่าจะมีการสุ่มตรวจซ้ำ 1 ใน 10 คน (ร้อยละ 10) และหลังจากตรวจสอบเสร็จแล้วให้นำจำนวนเงินที่ควรได้จากการตรวจออกจากซอง คืนเงินที่เหลือและเอกสารทุกอย่างลงในซอง แล้วไปวางคืนในกล่องบนโต๊ะที่อยู่นอกห้อง
- ข) สถานการณ์ที่ 2 High monitoring and low transparency (HMLT) มีระดับการตรวจสอบติดตามที่สูงและระดับความโปร่งใสที่ต่ำ โดยคณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจสอบว่าจะมีการสุ่มตรวจซ้ำ 6 ใน 10 คน (ร้อยละ 60) และหลังจากตรวจสอบเสร็จแล้วให้นำจำนวนเงินที่ควรได้จากการตรวจออกจากซอง คืนเงินที่เหลือและเอกสารทุกอย่างลงในซอง แล้วไปวางคืนในกล่องบนโต๊ะที่อยู่นอกห้อง
- ค) สถานการณ์ที่ 3 Low monitoring and high transparency (LMHT) มีระดับการตรวจสอบติดตามที่ต่ำและระดับความโปร่งใสที่สูง โดยคณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจสอบว่าจะมีการสุ่มตรวจซ้ำ 1 ใน 10 คน (ร้อยละ 10) และหลังจากตรวจสอบเสร็จแล้วให้นำจำนวนเงินที่ควรได้จากการตรวจออกจากซอง คืนเงินที่เหลือและเอกสารทุกอย่างลงในซอง แล้วนำซองไปคืนให้กับผู้ว่าจ้างที่อยู่ในอีกห้องหนึ่ง
- ง) สถานการณ์ที่ 4 High monitoring and high transparency (HMHT) มีระดับการตรวจสอบติดตามที่สูงและระดับความโปร่งใสที่สูง โดยคณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจสอบว่าจะมีการสุ่มตรวจซ้ำ 6 ใน 10 คน (ร้อยละ 60) และหลังจากตรวจสอบเสร็จแล้วให้นำจำนวนเงินที่ควรได้จากการตรวจออกจากซอง คืนเงินที่เหลือและเอกสารทุกอย่างลงในซอง แล้วนำซองไปคืนให้กับผู้ว่าจ้างที่อยู่ในอีกห้องหนึ่ง

นอกจากชี้แจงปากเปล่าแล้ว คณะผู้วิจัยได้แจกเอกสารคำชี้แจงซึ่งมีรายละเอียดตามสถานการณ์ที่แต่ละคนได้ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างอ่านและสอบถามหากมีข้อสงสัยก่อนเริ่มตรวจสอบด้วย (ดูตัวอย่างเอกสารคำชี้แจงได้ในภาคผนวกที่ 2)

2.4 การดำเนินการทดลอง

สถานการณ์จำลอง คือ ให้ผู้เข้าร่วมการทดลองตรวจหาค่าที่สะกดผิดในข้อสอบพิมพ์ดีดของโรงเรียนเลขานุการแห่งหนึ่ง โดยผู้เข้าร่วมการทดลองแต่ละคนจะได้รับข้อสอบพิมพ์ดีดที่มีเนื้อหาภาษาไทยจำนวน 21 หน้า คนละหนึ่งฉบับ ให้ตรวจเทียบกับต้นฉบับที่แจกให้ โดยแต่ละคนจะได้ค่าตอบแทนคนละ 200 บาท และเงินพิเศษเมื่อหาคำผิดได้อีกจุดละ 5 บาท³⁰

ในการทดลองจริง ผู้เข้าร่วมการทดลองจะได้รับซองเอกสารซึ่งประกอบไปด้วย (1) ข้อสอบพิมพ์ดีดที่ต้องตรวจ (2) ต้นฉบับเพื่อใช้ในการตรวจ และ (3) ซองเงินจำนวน 300 บาท³¹ โดยคณะผู้วิจัยจะอธิบายให้ผู้เข้าร่วมการทดลองทราบว่าเงินจำนวนนี้ประกอบด้วยค่าจ้าง 200 บาท และเงินพิเศษเพิ่มอีก 5 บาท ต่อ 1 คำผิดที่พบ รวมเป็นเงินพิเศษ 100 บาท สำหรับการใช้ความระมัดระวังและความรอบคอบในการตรวจ

คณะผู้วิจัยแจ้งผู้เข้าร่วมการทดลองว่า เกณฑ์ในการสอบพิมพ์ดีดครั้งนี้ คือ ต้องมีคำที่สะกดผิดไปจากต้นฉบับจำนวนไม่เกิน 20 คำ จึงจะถือว่าสอบผ่าน ดังนั้น หากผู้เข้าร่วมการทดลองพบคำที่สะกดต่างจากต้นฉบับเกิน 20 คำ หรือ 20 คำพอดี ก็สามารถหยุดตรวจและเก็บเงินพิเศษอีก 100 บาท รวมเป็นค่าตอบแทนทั้งหมด 300 บาท คืนข้อสอบแล้วกลับบ้านได้เลย แต่หากตรวจพบคำที่สะกดต่างจากต้นฉบับน้อยกว่า 20 คำ ผู้เข้าร่วมการทดลองจะต้องคำนวณเงินพิเศษที่ได้จากการตรวจข้อสอบ และคืนเงินส่วนที่เกินมาไว้ในซองเอกสารด้วย เช่น ถ้าพบคำที่สะกดต่างทั้งหมด 10 คำ เงินพิเศษที่จะได้รับคือ 50 บาท (10 คำ x เงินพิเศษจุดละ 5 บาท) ดังนั้นจำนวนเงินที่จะต้องใส่กลับคืนในซอง คือ 50 บาท (เงินพิเศษ 100 บาท - 50 บาท)

เนื้อหาของข้อสอบพิมพ์ดีดมีความยาวทั้งสิ้น 21 หน้า โดยเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการรถไฟฟ้าจำนวน 3 สาย ได้แก่ สายสีน้ำเงิน สายสีส้ม และสายสีชมพู เนื้อหาในข้อสอบไม่ได้เป็นความรู้เฉพาะทาง ตลอดจนลักษณะของคำศัพท์ส่วนใหญ่จะเป็นคำทั่วไป เช่น ชื่อถนนและสถานที่ ดังนั้น เนื้อหาของข้อสอบพิมพ์ดีดจึงมีลักษณะกลาง ๆ ที่ไม่ยากเกินไปหรือต้องอาศัยความรู้เฉพาะด้าน ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ง่ายเกินไปจนไม่ต้องอาศัยความพยายามหรือความละเอียดรอบคอบ เนื้อหา

³⁰ การปรับค่าตอบแทนพิเศษจากเดิม 10 บาท เป็น 5 บาท เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและเพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบการทดลองที่ปรับปรุงแล้ว ซึ่งต้องเตรียมเงินในซองให้กลุ่มตัวอย่าง (จ่ายล่วงหน้า) ทุกคน คนละ 300 บาท นอกจากนี้ งานวิจัยของ Dan Ariely ยังชี้ว่าคนเรามีแนวโน้มที่จะโกงเล็ก ๆ น้อย ๆ ในระดับที่สบายใจเท่านั้น อนึ่ง งานวิจัยนี้ไม่ได้มุ่งศึกษาว่าจำนวนเงินมากหรือน้อยมีผลกระทบต่อนวัตกรรมทุจริตอย่างไร

³¹ เงินในซองประกอบด้วยธนบัตรใบละ 100 บาท จำนวน 2 ใบ ธนบัตรใบละ 20 บาท จำนวน 4 ใบ เหรียญ 10 บาท จำนวน 1 เหรียญ และเหรียญ 5 บาท จำนวน 2 เหรียญ

ของข้อสอบพิมพ์ดีดดังกล่าวจึงสามารถนำมาใช้เพื่อตรวจหาค่าที่สะกดผิดกับกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังที่แตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสาขาวิชาที่กำลังศึกษา

คณะผู้วิจัยจะกำหนดจุดผิดพลาดหน้าไว้ทั้งหมด 10 จุด สำหรับข้อสอบ 21 หน้า ดังนั้นผู้เข้าร่วมการทดลองแต่ละคนจะต้องคืนเงินในซองไว้คนละ 50 บาท เนื่องจากเงินพิเศษที่จะได้จากการเจอคำผิดที่แท้จริง คือ $10 \text{ จุด} \times 5 \text{ บาท} = 50 \text{ บาท}$

อนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้อายุกลุ่มตัวอย่างทราบว่ากำลังตรวจข้อสอบชุดเดียวกัน คณะผู้วิจัยจะทำจุดผิด 10 จุด ไว้ในตำแหน่งที่แตกต่างกันในข้อสอบแต่ละฉบับ

แม้ว่าในข้อสอบแต่ละฉบับจะมีคำผิดแตกต่างกัน แต่คำผิดในแต่ละฉบับจะอยู่ในหน้าเดียวกัน และในระดับสายตาเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดประเด็นว่าข้อสอบบางฉบับหาคำผิดเจอได้ยากกว่า โดยคณะผู้วิจัยแบ่งระดับสายตาออกเป็น 4 ช่วง ต่อ 1 หน้ากระดาษ ดังที่แสดงในรูปที่ 2.4 ซึ่งคำผิดแต่ละจุดในข้อสอบทุกฉบับ จะอยู่ในช่วงหน้ากระดาษเดียวกัน เช่น คำผิดที่ 1 ของทุกชุด จะปรากฏในช่วงที่ 2 ของหน้าที่ 1

รูปที่ 2.4 ช่วงระดับสายตาในหน้ากระดาษ A4 ที่คณะผู้วิจัยกำหนดตำแหน่งคำผิด

ช่วงที่ 1
ช่วงที่ 2
ช่วงที่ 3
ช่วงที่ 4

พฤติกรรมทุจริตในการทดลองนี้ หมายถึง การรายงานจำนวนจุดผิดไม่ตรงกับความจริง ทั้งมากกว่าหรือต่ำกว่าความจริง เช่น การรายงานจำนวนจุดผิดมากกว่าความเป็นจริงเพื่อให้ได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น หรือรายงานจำนวนจุดผิดต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะต้องการรีบทำข้อสอบให้เสร็จเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนโดยเร็ว ซึ่งถือเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ที่ต้องใช้ความระมัดระวังใน

การตรวจสอบอย่างถูกต้องตามที่ได้รับมอบหมายและจ่ายค่าตอบแทนให้ และการเก็บค่าตอบแทนพิเศษสูงกว่าจำนวนค่าผิดที่ควรได้

เมื่อตรวจสอบเสร็จแล้ว ผู้เข้าร่วมการทดลองทุกคนจะต้องหยิบบัตรและปิดซองให้เรียบร้อยก่อนออกจากห้องตรวจสอบ โดยจะต้องใช้เทปกาวสีขาวขุ่นที่เตรียมไว้ให้ปิดซองเท่านั้น ซึ่งสามารถขอเทปกาวได้จากนักวิจัยที่นั่งประจำอยู่ในห้อง

2.5 การเก็บข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยเชิงทดลองดำเนินภายใต้สถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างไม่รับทราบข้อมูลที่แท้จริง และไม่ได้ให้ความยินยอมเข้าร่วมการทดลองตั้งแต่แรก คณะผู้วิจัยคำนึงถึงจริยธรรมในการทำวิจัย โดยการชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบข้อมูลโครงการวิจัยภายหลังการทดลอง

เนื่องจากการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างเสร็จสิ้นตั้งแต่ตอนที่ปิดซองก่อนออกจากห้องแล้ว เมื่อกลุ่มตัวอย่างจากสถานการณ์ที่มีความโปร่งใสดำ (LMLT และ HMLT) คืนซองข้อสอบลงในกล่อง ผู้วิจัยซึ่งรออนอกห้องจะขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างให้เข้าไปพูดคุยกับผู้ว่าจ้างในอีกห้องหนึ่ง และให้ถือซองข้อสอบไปพบกับผู้ว่าจ้าง กลุ่มตัวอย่างจะต้องพบกับคณะผู้วิจัยเป็นรายบุคคล เพื่อชี้แจงว่าการตรวจสอบนี้เป็นการทดลอง และขอความยินยอมในการนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ต่อ และขอเก็บข้อมูลส่วนตัวโดยการทำแบบสอบถาม³² พร้อมทั้งคืนเงินที่อยู่ในซอง (ถ้ามี) ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้รับเงินทั้งหมด 300 บาท เป็นค่าตอบแทนในการเข้าร่วมการทดลองนี้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานการณ์ที่มีความโปร่งใสดำสูง (LMHT และ HMHT) ซึ่งจะต้องคืนข้อสอบกับผู้ว่าจ้างในห้องคืนข้อสอบ ก็จะได้รับค่าชี้แจง ขอความยินยอมและขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามเช่นเดียวกับสองกลุ่มแรก

2.6 สรุปขั้นตอนการทดลอง

กระบวนการทดลองสามารถสรุปได้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ลงทะเบียน

เมื่อกลุ่มตัวอย่างเดินทางมาถึงสถานที่จัดการทดลองจะต้องลงทะเบียนโดยแจ้งชื่อและยี่ห้อบัตรประจำตัวประชาชนกับคณะผู้วิจัยที่หน้าห้องตรวจสอบ โดยแต่ละรอบจะมีการทดลอง 2 สถานการณ์ ที่คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกและสาขาวิชาของกลุ่มตัวอย่างไว้แล้ว จากนั้นคณะผู้วิจัยจะค้นหาชื่อของกลุ่มตัวอย่างและรหัสประจำตัว (ID) ในการตรวจสอบ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง

³² สามารถดูรายละเอียดแบบสอบถามในภาคผนวกที่ 3

ตรวจสอบข้อสอบตามห้องที่จำแนกไว้ พร้อมทั้งยื่นซองข้อสอบตามรหัสประจำตัวของกลุ่มตัวอย่าง และแผ่นสติกเกอร์ติดเสื้อที่เขียนรหัสประจำตัว เพื่อให้คณะผู้วิจัยสามารถตรวจสอบได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าห้องตรวจสอบถูกต้องหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2 อธิบายเงื่อนไขตามสถานการณ์ก่อนตรวจสอบ

ภายในห้องตรวจสอบจะมีนักวิจัยนั่งประจำอยู่ห้องละ 1 คน เพื่อให้ความช่วยเหลือและตอบคำถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการตรวจสอบ เจ้าหน้าที่ภายในห้องสอบจะตรวจสอบว่ากลุ่มตัวอย่างเข้าถูกห้องหรือไม่ จากนั้นจึงอธิบายเงื่อนไขการตรวจสอบ ได้แก่ เงื่อนไขตามสถานการณ์ การตรวจสอบ การคำนวณค่าตอบแทน การคืนซองข้อสอบ หลังจากอธิบายเงื่อนไขในการตรวจสอบและไม่มีข้อสงสัยใดใด กลุ่มตัวอย่างสามารถเริ่มตรวจสอบได้เลย

ขั้นตอนที่ 3 คืนซองข้อสอบ

เมื่อกลุ่มตัวอย่างตรวจสอบเสร็จแล้วจะต้องคำนวณค่าตอบแทนด้วยตัวเองเพื่อหยิบบัตรจากนั้นจึงคืนค่าตอบแทนที่เหลือ ข้อสอบที่ตรวจแล้ว ต้นฉบับประกอบการตรวจ และใบคำชี้แจงลงในซองข้อสอบ แล้วจึงปิดซองด้วยเทปขาวที่คณะผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ กลุ่มตัวอย่างจากสถานการณ์ความโปร่งใสต่ำจะนำซองข้อสอบไปคืนในกล่องที่แปะป้ายไว้ว่าใต้คืนซอง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณที่ใกล้กับโต๊ะลงทะเบียน เมื่อกลุ่มตัวอย่างจะคืนซองข้อสอบลงในกล่อง คณะผู้วิจัยจะขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างให้พบกับเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในห้อง ส่วนกลุ่มตัวอย่างจากสถานการณ์ความโปร่งใสสูงจะต้องคืนซองข้อสอบให้กับเจ้าหน้าที่ในห้องตามเงื่อนไขของการทดลอง ซึ่งหมายความว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้พบกับคณะผู้วิจัยที่จะอธิบายว่าการตรวจสอบเป็นการทดลองเพื่อการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 ขอความยินยอมเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย

เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าไปยังห้องเพื่อพบกับเจ้าหน้าที่ จะพบกับคณะผู้วิจัยเป็นรายบุคคล ซึ่งคณะผู้วิจัยจะอธิบายว่าการตรวจสอบเป็นการทดลองเพื่อการศึกษาวิจัย พร้อมทั้งขอความยินยอมนำข้อมูลจากการทดลองไปใช้วิเคราะห์ ซึ่งหากกลุ่มตัวอย่างไม่ยินยอมให้ใช้ข้อมูลก็จะทำลายเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทิ้ง โดยกลุ่มตัวอย่างจะยังได้รับค่าตอบแทน 300 บาท หากกลุ่มตัวอย่างยินยอม ผู้วิจัยจะให้ลงนามในใบยินยอมและขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามเพิ่มเติม โดยจะมีนักวิจัยช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างในการทำแบบสอบถาม ทั้งนี้ ข้อมูลที่เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับและทำลายทิ้งภายใน 5 ปี

บทที่ 3

รูปแบบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยนี้คือเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริตของมนุษย์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะข้อมูลและแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมทุจริต คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุมเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยการจำลองสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างตรวจสอบ โดยให้ตรวจหาคำผิดในข้อสอบพิมพ์ดีดและให้คำนวณเงินค่าตอบแทนด้วยตัวเอง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง คณะผู้วิจัยประมวลผลการทดลองของผู้เข้าร่วมการทดลองจำนวน 425 คน เพื่อนำมาสรุปรูปแบบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่พบในการทดลองทั้ง 4 สถานการณ์

“พฤติกรรมทุจริต” ในการทดลองนี้หมายถึง (1) การรายงานจำนวนคำผิดบนใบปะหน้าไม่ตรงกับจำนวนที่วงกลมในข้อสอบ หรือ การรายงานจำนวนคำผิดบนใบปะหน้าไม่ตรงกับจำนวนคำผิดจริง และ ใช้เวลาในการตรวจต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์คือเวลาตรวจต่ำที่สุดของคนในกลุ่มตัวอย่างที่ตรวจสอบข้อสอบอย่างถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด หรือ (2) การหยิบบัตรค่าตอบแทนมากกว่าจำนวนเงินที่ควรจะได้รับ

การนำเสนอในบทที่ 3 จำแนกออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ จำนวนคำผิด และจำนวนเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถจำแนกรูปแบบพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมการทดลองในการทดลองนี้

3.1 จำนวนคำผิด

คณะผู้วิจัยใช้จำนวนคำผิดจริง จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม และจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า เป็นปัจจัยในการการจำแนกรูปแบบพฤติกรรมทั้ง 5 กลุ่ม

- “จำนวนคำผิดจริง” ในการทดลองนี้ หมายถึง จำนวนคำที่สะกดผิดต่างจากต้นฉบับที่คณะผู้วิจัยได้กำหนด ซึ่งมีทั้งหมด 10 คำ ต่อข้อสอบ 1 ชุด
- “จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม” ในการทดลองนี้ หมายถึง จำนวนเครื่องหมายวงกลมที่กลุ่มตัวอย่างทำสัญลักษณ์ เมื่อพบคำที่สะกดผิดต่างจากต้นฉบับตามที่คณะผู้วิจัยได้กำหนด อนึ่ง คณะผู้วิจัยจะนับเฉพาะคำผิดที่ไม่ตรงกับต้นฉบับเท่านั้น คำอื่น ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างวงกลม เช่น การวงกลมคำที่สะกดตรงกับต้นฉบับจะไม่ถูกนับ
- “จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า” ในการทดลองนี้ หมายถึง จำนวนคำผิดที่กลุ่มตัวอย่างตรวจพบ และเขียนสรุปไว้บนใบปะหน้าของข้อสอบ

ในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยพิจารณาพฤติกรรมการทุจริตจาก 2 เงื่อนไข ได้แก่

เงื่อนไขที่หนึ่ง จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า หากสูงกว่าจำนวนคำผิดที่วงกลม ก็แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างเจตนาทุจริตโดยการเขียนจำนวนคำผิดมากกว่าความเป็นจริงเพื่อให้ได้รับค่าตอบแทน เพิ่มขึ้น

เงื่อนไขที่สอง เกณฑ์เวลาในการตรวจ³³ โดยใช้เวลาที่ต่ำที่สุดของกลุ่มตัวอย่างที่ตรวจข้อสอบ อย่างถูกต้องตามเงื่อนไขของผู้ว่าจ้าง เป็นเกณฑ์เวลาเพื่อพิจารณาหาผู้เข้าร่วมการทดลองที่รีบ ตรวจข้อสอบให้เสร็จเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนโดยเร็วโดยไม่ได้ทำงานให้เสร็จสิ้นตามที่ตกลง ซึ่งถือเป็นการทุจริตต่อผู้ว่าจ้าง

พฤติกรรมที่พบในการทดลองนี้สามารถจำแนกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่ม A เป็นกลุ่มที่จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม เท่ากับจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า และ เท่ากับจำนวนคำผิดจริง (10 คำ) มีจำนวน 16 คน

จำนวนคำที่ถูกวงกลม = จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า = จำนวนคำผิดจริง

- กลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม A ใช้เวลาตรวจข้อสอบเฉลี่ย (mean) ที่ 109 นาที กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาตรวจต่ำที่สุด (min) ใช้เวลา 89 นาที และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาตรวจสูงสุด (max) ใช้เวลา 127 นาที
- คณะผู้วิจัยจะใช้เวลาตรวจต่ำที่สุด (min) 89 นาที ของกลุ่ม A ซึ่งเป็นกลุ่มที่ตรวจข้อสอบอย่างถูกต้องตามเงื่อนไขของผู้ว่าจ้าง เป็นเกณฑ์เวลาในการตรวจของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มอื่น เพื่อจำแนกพฤติกรรมทุจริตของกลุ่มตัวอย่างที่รีบทำข้อสอบ

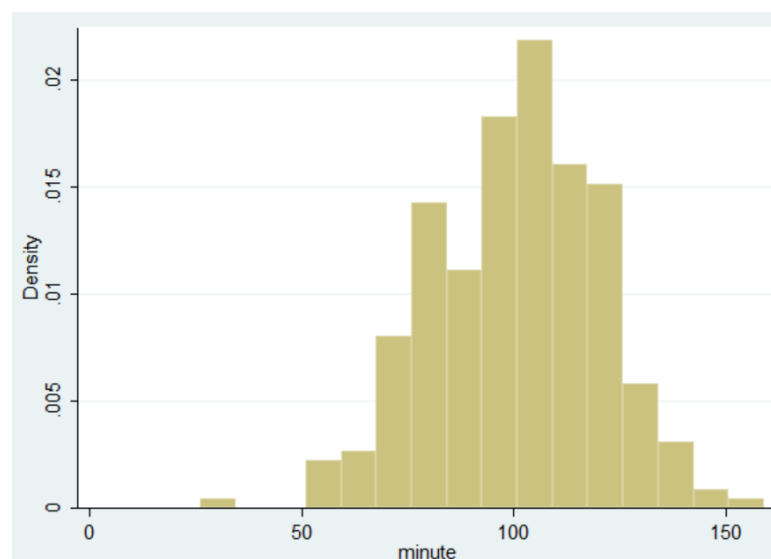
³³ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในการทดลองนี้มีจำนวน 425 คน โดยคณะผู้วิจัยมีข้อมูลเวลาในการตรวจข้อสอบจำนวน 351 คน ไม่มีข้อมูลเวลาในการตรวจข้อสอบจำนวน 74 คน หรือร้อยละ 17 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการทดลองในรอบเช้าของวันแรก (สถานการณ์ LMLT และ HMLT) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างลงทะเบียนและตรวจข้อสอบเสร็จในเวลาใกล้เคียงกันจำนวนมาก ทำให้คณะผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลเวลาของทุกคนได้ทัน ในช่วงบ่ายคณะผู้วิจัยจึงได้แก้ปัญหาด้วยการปรับรูปแบบการจับเวลา ทำให้สามารถเก็บข้อมูลเวลาของกลุ่มตัวอย่างที่เหลือได้

กลุ่มที่ B เป็นกลุ่มที่จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม เท่ากับจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า แต่จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม ไม่เท่ากับจำนวนคำผิดจริง (10 คำ) มีจำนวน 327 คน

(จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม = จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า) $\neq$ จำนวนคำผิดจริง

- กลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม B ใช้เวลาตรวจสอบเฉลี่ย (mean) ที่ 101 นาที กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาตรวจต่ำที่สุด (min) ใช้เวลา 26 นาที และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการตรวจสอบที่สูงที่สุด (max) ใช้เวลา 159 นาที (ดูรูปที่ 3.1 ประกอบ)
- มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาตรวจสอบต่ำกว่าเกณฑ์เวลา (89 นาที) จำนวน 70 คน ในจำนวนนี้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน ที่ใช้เวลาตรวจต่ำกว่า 1 ชั่วโมง ซึ่งค่อนข้างมีความแน่ชัดว่าเป็นพฤติกรรมทุจริตตามนิยามของการทดลองนี้ คือ การรีบตรวจสอบเพื่อรับค่าตอบแทนโดยไม่ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ

รูปที่ 3.1 แผนภาพแสดงความหนาแน่นของกลุ่มตัวอย่างต่อระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ (นาที)

ที่มา : คณะผู้วิจัย

กลุ่มที่ C เป็นกลุ่มที่จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม ไม่เท่ากับจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า แต่จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม เท่ากับจำนวนคำผิดจริง (10 คำ) มีจำนวน 5 คน

(จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม = จำนวนคำผิดจริง) $\neq$ จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า

- กลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม C ใช้เวลาตรวจข้อสอบเฉลี่ยที่ 113 นาที กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการตรวจต่ำที่สุดใช้เวลา 102 นาที และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการตรวจสูงที่สุดใช้เวลา 113 นาที ซึ่งหมายความว่ากลุ่มตัวอย่างจากกลุ่ม C ไม่มีใครใช้เวลาตรวจข้อสอบต่ำกว่าเกณฑ์เวลา
- กลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม C จำนวน 4 คน เขียนจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้าสูงกว่าที่วงกลมได้ (10 คำ) ในช่วงจำนวนคำ 11 – 16 คำ ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เจตนาทุจริต เพราะถึงแม้ว่าจะหาคำผิดเจอทั้งหมด 10 คำ แต่เขียนจำนวนคำผิดในใบปะหน้าสูงกว่าความเป็นจริงเพื่อให้ได้คำตอบแทนมากขึ้น

กลุ่มที่ D เป็นกลุ่มที่จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม ไม่เท่ากับจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า แต่จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้าเท่ากับจำนวนคำผิดจริง (10 คำ) มีจำนวน 6 คน

จำนวนคำผิดที่ถูกวงกลม $\neq$ (จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า = จำนวนคำผิดจริง)

- กลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม D ใช้เวลาตรวจข้อสอบเฉลี่ยที่ 111 นาที กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการตรวจต่ำที่สุดใช้เวลา 91 นาที และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการตรวจสูงที่สุดใช้เวลา 120 นาที ซึ่งหมายความว่ากลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม D ทุกคน ไม่มีใครใช้เวลาตรวจข้อสอบต่ำกว่าเกณฑ์เวลา
- กลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม D ทุกคน เขียนจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้าสูงกว่าที่วงกลมไว้ในข้อสอบ โดยกลุ่มตัวอย่าง 1 คน วงกลมจำนวน 7 คำ กลุ่มตัวอย่าง 1 คน วงกลมจำนวน 8 คำ และกลุ่มตัวอย่างอีก 4 คน วงกลม 9 คำ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม D อาจจะเจตนาทุจริตโดยเขียนในใบปะหน้าว่าเจอคำผิดในข้อสอบมากกว่าที่หาได้จริง

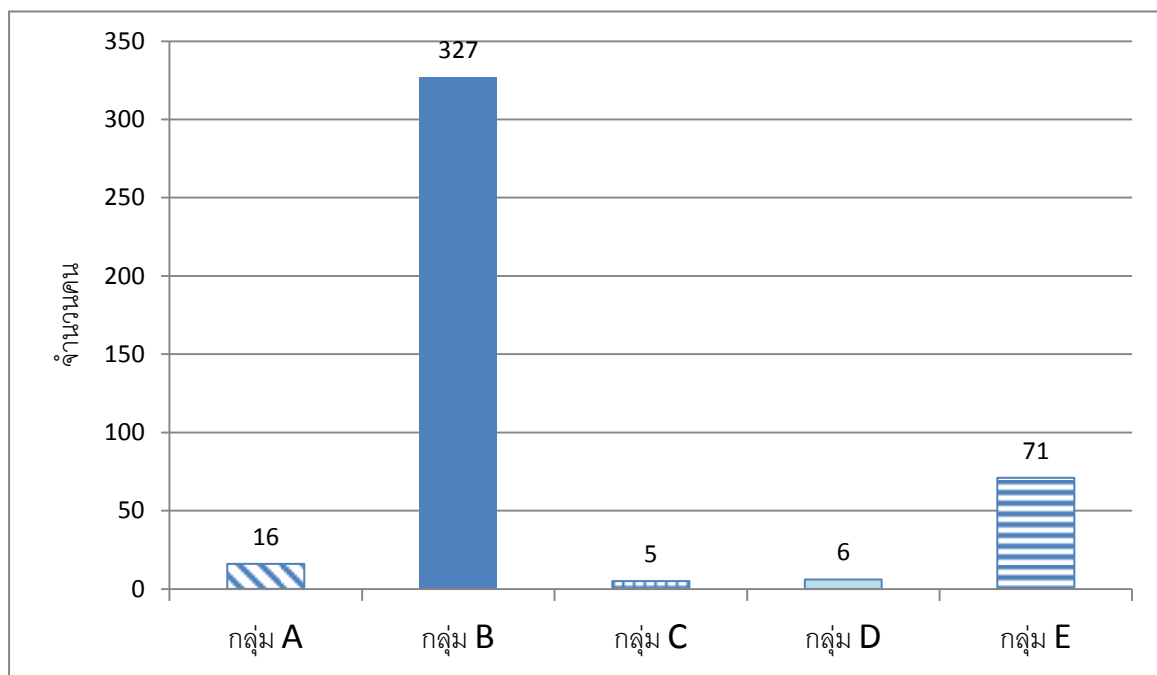
กลุ่มที่ E เป็นกลุ่มที่จำนวนคำผิดที่ถูกลงกลบ ไม่เท่ากับจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า และไม่เท่ากับจำนวนคำผิดจริง (10 คำ) มีจำนวน 71 คน

จำนวนคำผิดที่ถูกลงกลบ $\neq$ จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า $\neq$ จำนวนคำผิดจริง

- กลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม E ใช้เวลาตรวจเฉลี่ย 102 นาที กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการตรวจต่ำที่สุดใช้เวลา 64 นาที และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เวลาในการตรวจสูงที่สุดใช้เวลา 151 นาที โดยกลุ่มตัวอย่าง 15 คน ใช้เวลาตรวจต่ำกว่าเกณฑ์เวลา โดยใช้เวลาเฉลี่ยที่ประมาณ 78 นาที
- กลุ่มตัวอย่างในกลุ่ม E จำนวน 34 คน วงกลมคำผิวน้อยกว่าที่สรุปบนใบปะหน้า ซึ่งน่าจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เจตนาทุจริต เนื่องจากเขียนจำนวนคำผิดสูงกว่าความเป็นจริง เพื่อให้ได้คำตอบแทนสูงขึ้น ซึ่งมีนัยยะคล้ายกับกลุ่ม C

ข้อมูลพฤติกรรมข้างต้นสรุปในรูปที่ 3.2

รูปที่ 3.2 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนคนในแต่ละรูปแบบพฤติกรรม ทั้ง 5 กลุ่ม

ที่มา : คณะผู้วิจัย

จากรูปที่ 3.2 จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมในกลุ่ม B มากที่สุด จำนวน 327 คน หรือ ร้อยละ 78 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งเป็นกลุ่มที่จำนวนคำผิดที่ถูกลงโทษ เท่ากับจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า แต่จำนวนคำผิดที่ถูกลงโทษ ไม่เท่ากับจำนวนคำผิดจริง

จากการพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทุจริตในการทดลอง พบว่า หากใช้เงื่อนไขด้านจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า จะมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คน หรือ ร้อยละ 11.3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีพฤติกรรมทุจริตตามค่านิยมของการทดลองนี้ และหากใช้เงื่อนไขด้านเกณฑ์เวลา จะมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 คน หรือ ร้อยละ 24 ของกลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้วิจัยบันทึกเวลาในการตรวจสอบ มีพฤติกรรมทุจริตในการทดลองนี้

เมื่อพิจารณารายละเอียดของกลุ่มพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์จะเห็นได้ว่ารูปแบบพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ไม่มีความต่างกันมากนัก ร้อยละของคนกลุ่ม A พบในสถานการณ์ที่มีปัจจัยการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสสูง (HMHT) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5 ของคนทั้งหมดในสถานการณ์นี้ และพบน้อยที่สุดในสถานการณ์ที่มีปัจจัยการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสดำ (LMLT) ซึ่งเป็นร้อยละ 2 ของคนทั้งหมดในสถานการณ์ดังกล่าว

3.2 จำนวนเงิน

นอกเหนือจากรูปแบบพฤติกรรม 5 กลุ่มข้างต้น ที่ใช้คำผิดเป็นปัจจัยในการจำแนกรูปแบบพฤติกรรม รูปแบบการทุจริตยังสามารถพิจารณาได้จากปัจจัยด้านจำนวนเงินพิเศษที่หยิบผิด ว่าตรงตามเงื่อนไขที่คณะผู้วิจัยชี้แจงหรือไม่ เพื่อพิจารณาถึงเจตนาเรื่องเงินของกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารคำชี้แจงที่กลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับระบุถึงค่าตอบแทนในการตรวจสอบ ทุกคนจะได้รับค่าตอบแทนคนละ 200 บาท และได้รับค่าตอบแทนพิเศษเมื่อตรวจพบคำผิดที่ต่างจากต้นฉบับ 5 บาท ต่อ 1 คำผิด และให้คืนเงินที่เหลือในช่องข้อสอบ คณะผู้วิจัยจึงหากกลุ่มตัวอย่างที่หยิบเงินไม่ตรงกับที่ควรจะได้รับ โดยคำนวณจากจำนวนเงินที่เหลือในช่อง เพื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่กลุ่มตัวอย่างควรได้ ซึ่งมาจากจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า คำผิดละ 5 บาท ดังสมการต่อไปนี้

$$\text{จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า} \times 5 = 100 - (\text{จำนวนเงินที่เหลือ})$$

จากการทดลองทั้ง 4 สถานการณ์ คณะผู้วิจัยพบรูปแบบพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่หยิบเงินเกิน หรือหยิบค่าตอบแทนมากกว่าจำนวนเงินพิเศษที่จะได้รับเมื่อตรวจพบคำผิด ตามที่รายงานในใบปะหน้า 17 คน³⁴

³⁴ อนึ่ง มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คนที่หยิบเงินขาด หรือ หยิบค่าตอบแทนน้อยกว่าจำนวนเงินพิเศษที่จะได้รับเมื่อตรวจพบคำผิด

รายละเอียดข้างต้นสรุปในตารางที่ 3.1 ซึ่งระบุจำนวนเงินที่กลุ่มตัวอย่างหยิบผิดไปจากที่ควรได้จำนวน 17 คน รูปแบบการหยิบเงินของกลุ่มตัวอย่างในการทดลองมักเป็นการหยิบเงินมากกว่าที่ต้องได้ (หยิบเกิน) จำนวน 5 บาท และ 10 บาท โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ที่พบค่าผิดจำนวน 8 ค่า ซึ่งจะต้องได้เงินค่าตอบแทนพิเศษจำนวน 40 บาท หยิบเงินไปทั้งหมด 300 บาท หรือหยิบเงินเกินไปจำนวน 60 บาท

ตารางที่ 3.1 จำนวนเงินและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่หยิบเกิน

	จำนวนเงิน	จำนวนคน
จำนวนเงินที่หยิบเกิน	60	1
	50	1
	40	1
	30	1
	20	2
	10	5
	5	6
รวม	215	17

ที่มา : คณะผู้วิจัย

เมื่อศึกษาจำนวนผู้ที่หยิบเงินเกินร่วมกับแต่ละพฤติกรรมที่จำแนกตามจำนวนค่าผิดที่พบในการทดลองนี้ พบว่ากลุ่ม A หรือกลุ่มที่มีจำนวนค่าผิดที่ถูกลงกลบ เท่ากับจำนวนค่าผิดที่สรุปบนใบปะหน้า และเท่ากับจำนวนค่าผิดจริง ที่มีจำนวนทั้งหมด 16 คน ไม่มีคนใดที่หยิบเงินเกินเลย ดังนั้นกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่การตรวจอย่างรอบคอบและไม่มีการทุจริตโดยการหยิบเงินเกิน ส่วนกลุ่มที่มีคนหยิบเงินเกินมากที่สุดคือกลุ่ม B หรือกลุ่มที่จำนวนค่าผิดที่ถูกลงกลบ เท่ากับจำนวนค่าผิดที่สรุปบนใบปะหน้า แต่จำนวนค่าผิดที่ถูกลงกลบ ไม่เท่ากับจำนวนค่าผิดจริง ที่มีจำนวนทั้งหมด 327 คน มีผู้หยิบเงินเกินทั้งหมด 13 คน³⁵

อนึ่ง ในกลุ่มตัวอย่างที่มีการหยิบเงินเกินทั้งหมด 17 คน มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คนที่ใช้เวลาตรวจต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดด้วย

³⁵ กลุ่มตัวอย่างที่หยิบเงินเกินอีก 4 คน อยู่ในกลุ่ม C และกลุ่ม D กลุ่มละ 1 คน และอยู่ในกลุ่ม E จำนวน 2 คน

กลุ่มตัวอย่างที่หยิบเงินผิดประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจากทุกสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม ใดๆก็ดี คณะผู้วิจัยพบว่าสถานการณ์ในการทดลองมีผลกับเงินที่กลุ่มตัวอย่างหยิบเงินมากกว่าที่ควรจะได้ โดยกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 4 (HMHT) หยิบเงินมากกว่าที่ควรจะได้ในจำนวนเล็กน้อย (ไม่มีใครหยิบเกิน 10 บาท) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 1 (LMLT) หยิบเงินมากกว่าที่ควรจะได้ในจำนวนที่สูงกว่า โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่หยิบเงินมากกว่าที่ควรจะได้จำนวนมากกว่า 25 บาท จำนวน 2 คน

โดยสรุป มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 425 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ที่ไม่มีพฤติกรรมทุจริตตามนิยามของการทดลองนี้ กล่าวคือ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างครบถ้วน และรับค่าตอบแทนตามที่สมควรจะได้รับ

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 425 คน มีผู้ที่มีพฤติกรรมทุจริตตามนิยามของการทดลองนี้ 95 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยแบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างที่มีการรายงานจำนวนคำผิดบนใบปะหน้าไม่ตรงกับจำนวนที่วงกลมในข้อสอบ หรือจำนวนคำผิดจริง และใช้เวลาในการตรวจต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์คือเวลาตรวจต่ำที่สุดของคนในกลุ่มตัวอย่างที่ตรวจข้อสอบอย่างถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด 85 คน และการหยิบค่าตอบแทนมากกว่าจำนวนเงินที่ควรจะได้รับอีก 10 คน

กลุ่มตัวอย่างที่เหลือส่วนใหญ่ คือ กลุ่ม B ซึ่งหาจำนวนคำผิดได้ไม่ตรงกับความจริง (10 คำ) แต่ไม่ได้ใช้เวลาตรวจต่ำกว่าเกณฑ์ กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้อาจมีพฤติกรรมเกียจคร้าน เหน็ดเหนื่อย เบื่อหน่าย หรือไม่สามารถหาคำผิดเจอจริง ๆ ใดๆก็ดี กลุ่มตัวอย่างนี้ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายหลักของการทดลองนี้ และการทดลองนี้ไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มนี้ได้

บทที่ 4

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง

เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง (การตรวจสอบข้อสอบ) คณะผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทุจริต ซึ่งคำถามในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และส่วนที่ 2 ความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคล

การนำเสนอในบทที่ 5 นี้ แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล การวิเคราะห์ความคิดเห็นและสถานการณ์ส่วนบุคคล และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เศรษฐมิติ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรม

ส่วนนี้เป็นการรายงานผลการทดลองและข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์เบื้องต้นที่แบ่งตามกลุ่มสถานการณ์ ตามที่แสดงในตารางที่ 4.1 สถานการณ์ LMLT มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 102 คน สถานการณ์ HMLT มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 102 คน สถานการณ์ LMHT มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 111 คน และ สถานการณ์ HMHT มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 110 คน

ตารางที่ 4.1 สถานการณ์ และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สถานการณ์	ระดับการตรวจสอบติดตาม	ระดับความโปร่งใส	รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่างชาย	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหญิง
LMLT	ต่ำ (Low Monitoring - LM)	ต่ำ (Low Transparency - LT)	102	24	78
HMLT	สูง (High monitoring - HM)	ต่ำ (Low Transparency - LT)	111	19	92
LMHT	ต่ำ (Low Monitoring - LM)	สูง (High Transparency - HT)	102	24	78
HMHT	สูง (High monitoring - HM)	สูง (High Transparency - HT)	110	17	93
รวม			425	84	341

ที่มา : คณะผู้วิจัย

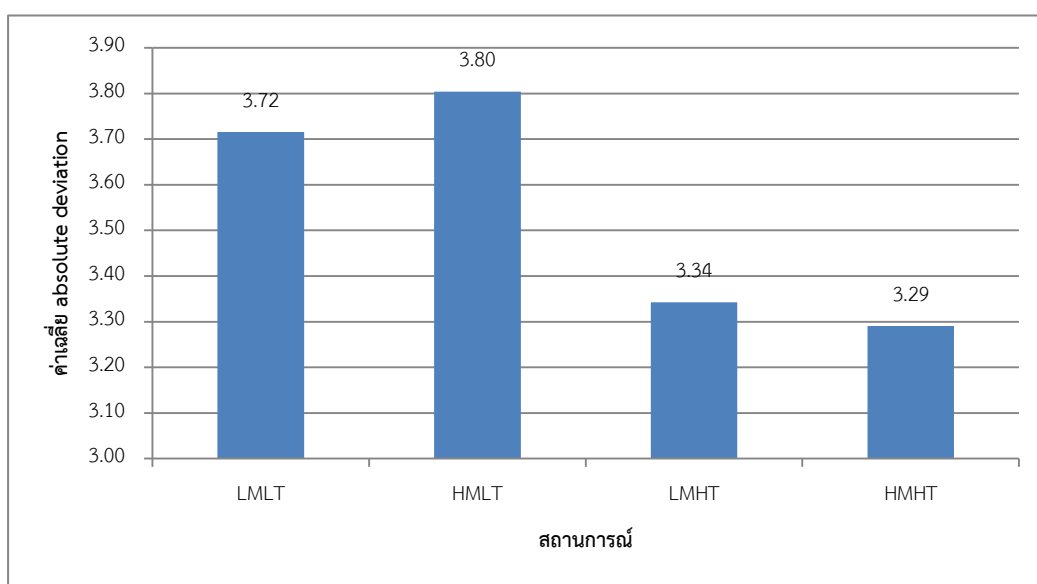
การรายงานผลในส่วนนี้ใช้ข้อมูล Absolute deviation ซึ่งมาจากค่าสัมบูรณ์ที่คำนวณมาจากจำนวนคำผิดจริง (10 คำ) และจำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า เป็นตัวแปรหลักในการวิเคราะห์³⁶ โดยคำนวณตามสมการต่อไปนี้

$$\text{absolute deviation } i = 10 - \text{จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า}_i$$

โดย i คือ ผู้เข้าร่วม

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของ absolute deviation ของทั้ง 4 สถานการณ์ พบว่า สถานการณ์ที่มีระดับความโปร่งใสที่สูง (high transparency) ได้แก่ สถานการณ์ LMHT และ HMHT มีค่าเฉลี่ยของ absolute deviation ต่ำกว่าสถานการณ์ที่มีระดับความโปร่งใสที่ต่ำ (low transparency) แม้ว่าจะมีปัจจัยการตรวจสอบติดตามที่สูง (ดังที่แสดงในรูปที่ 4.1)

รูปที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย absolute deviation ใน 4 สถานการณ์

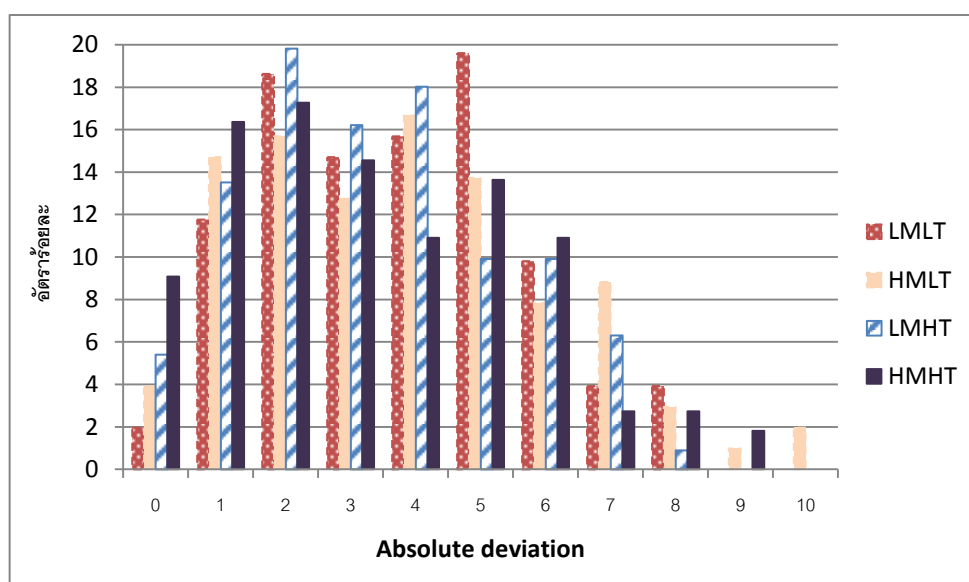
ที่มา : คณะผู้วิจัย

³⁶ คณะผู้วิจัยทราบดีว่าการตรวจเจอคำผิดเกิน 10 คำ อาจมีความหมายต่างจากการตรวจเจอคำผิมน้อยกว่า 10 คำ เช่น ตรวจเจอคำผิด 11 คำ กับตรวจเจอคำผิด 9 คำ อาจมีความหมายต่างกัน แต่ค่าสัมบูรณ์จะให้ค่าเท่ากัน คือ 1 ทั้งนี้ทั้งนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ตรวจเจอคำผิดเกิน 10 คำ มีเพียง 11 คน ผู้วิจัยใช้ตัวแปรหุ่นเพื่อระบุ 11 คนนี้ในส่วนของกราฟที่เศรษฐกิจ เพื่อที่จะแยกกลุ่มคนที่ตรวจเจอคำผิดเกิน 10 คำ ออกจากกลุ่มที่ตรวจเจอคำผิมน้อยกว่า 10 คำ ซึ่งผลจะรายงานในหัวข้อ 5.4

เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของแต่ละค่า absolute deviation ตามรูปที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานการณ์ HMHT ส่วนใหญ่มีค่า absolute deviation ที่ต่ำเมื่อเทียบกับสถานการณ์อื่น ๆ เช่น ร้อยละ 42 ของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานการณ์ HMHT มีค่า absolute deviation ที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 3 ซึ่งค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับสถานการณ์ LMLT HMLT และ LMHT ที่มีอัตราของ absolute deviation อยู่ที่ร้อยละ 32 ร้อยละ 34 และร้อยละ 39 ตามลำดับ

เมื่อใช้ Wilcoxon Ranksum test ศึกษาการกระจายตัวของค่า absolute deviation พบว่าสถานการณ์ LMLT และ HMHT มีการกระจายตัวที่ต่างกันเป็นนัยสำคัญ ($z=1.629$ และ $p\text{-value} = 0.10$) และหากพิจารณา t-statistic test เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ย พบว่าสถานการณ์ HMLT และ HMHT มีค่าเฉลี่ย absolute deviation ที่ต่างกัน ($p\text{-value} = 0.10$)

รูปที่ 4.2 อัตราร้อยละของแต่ละค่า absolute deviation ใน 4 สถานการณ์

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

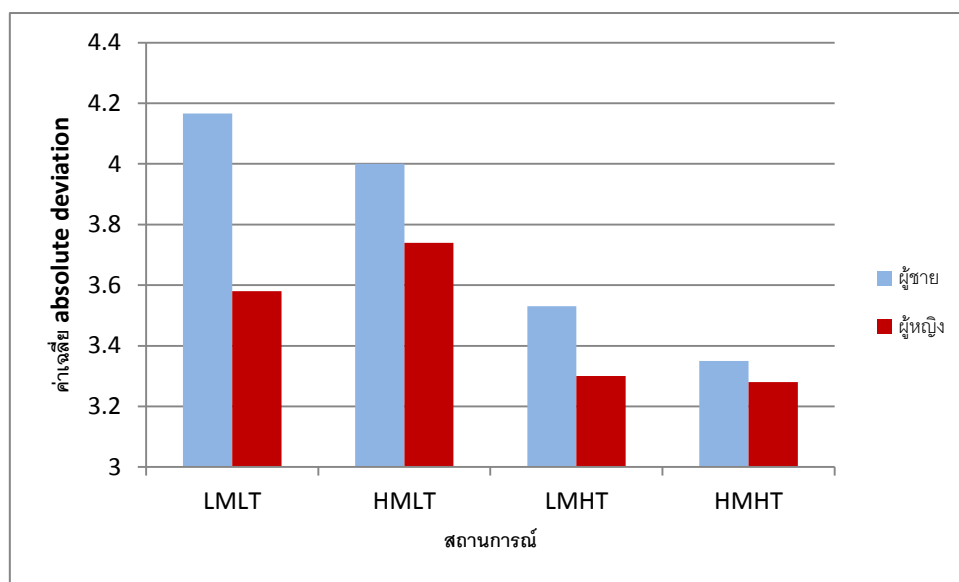
ส่วนต่อไปนี้จะคณะผู้วิจัยรายงานความสัมพันธ์ระหว่างค่า absolute deviation กับตัวแปรต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ค่าเฉลี่ย และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA)

4.2.1 ตัวแปรเพศ

รูปที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย absolute deviation และตัวแปรเพศ จะเห็นได้ว่าค่า absolute deviation ของกลุ่มตัวอย่างเพศชายสูงกว่าเพศหญิงในทั้ง 4 สถานการณ์ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างเพศชายตรวจพบจำนวนคำผิดที่ต่างจากจำนวนคำผิดจริง (10 คำ) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง นอกเหนือจากนี้ หากพิจารณารูปที่ 4.3 จะเห็นได้ชัดว่าค่าเฉลี่ย absolute deviation สูงที่สุดในสถานการณ์ LMLT ตามด้วย HMLT LMHT และ HMHT ตามลำดับ และค่าเฉลี่ย absolute deviation ของกลุ่มตัวอย่างเพศชายและกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงยังแตกต่างกันมากในสถานการณ์ LMLT

อย่างไรก็ดี การศึกษาด้วย Wilcoxon Ranksum tests T-statistic tests และ Kruskal-Wallis test ไม่แสดงว่าตัวแปรเพศมีนัยสำคัญในแต่ละสถานการณ์แต่อย่างใด

รูปที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยของ absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และเพศ

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.2.2 ตัวแปรอายุ

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างคือนิสิตและนักศึกษาจากหลายมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ร้อยละ 97 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจึงมีอายุระหว่าง 18 ถึง 21 ปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย absolute deviation อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก คือค่าเฉลี่ยในช่วงระหว่าง 3.47 และ 3.63 คะแนน (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย absolute deviation ใน 4 สถานการณ์

อายุ	ค่าเฉลี่ย absolute deviation	จำนวนคน (คน)	จำนวนคน (ร้อยละ)
17	2	1	0.24
18	3.47	112	26.35
19	3.53	124	29.18
20	3.63	87	20.47
21	3.55	55	12.94
22	3.44	34	8.00
23	3	7	1.64
24	3	2	0.47
25	4.5	2	0.4
36	7	1	0.24

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.2.3 ตัวแปรจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

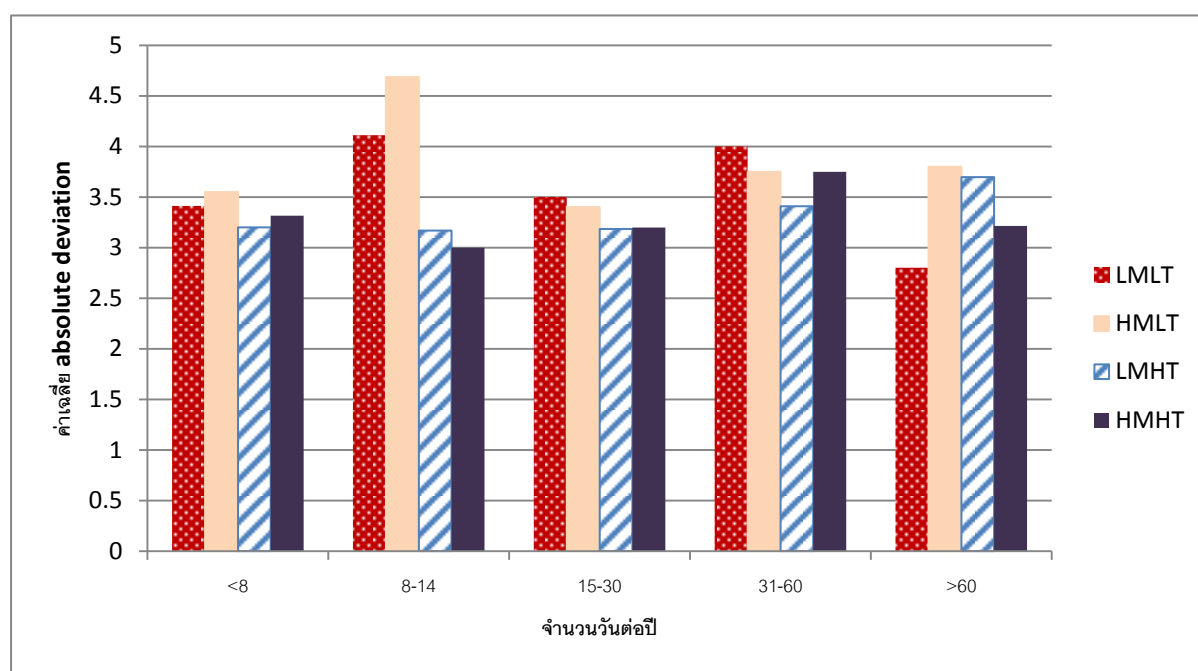
รูปที่ 4.4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย absolute deviation และจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา โดยคณะผู้วิจัยจำแนกจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาออกเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

- ระดับที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7 วัน ต่อปี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 71 คน
- ระดับที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา มากกว่า 7 วัน ต่อปี แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 14 วัน ต่อปี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 98 คน
- ระดับที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา มากกว่า 14 วัน ต่อปี แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 วัน ต่อปี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 92 คน
- ระดับที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา มากกว่า 30 วัน ต่อปี แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 60 วัน ต่อปี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 107 คน
- ระดับที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา มากกว่า 60 วัน ต่อปี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 57 คน

รูปที่ 4.4 ไม่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างค่าเฉลี่ย absolute deviation กับจำนวนวันแต่อย่างใด และไม่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของ 4 สถานการณ์ ที่ชัดเจน ยกเว้นสถานการณ์ LMLT และ HMLT ที่มีค่าเฉลี่ย absolute deviation สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา มากกว่า 7 วัน ต่อปี แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 14 วัน ต่อปี (ระดับที่ 2) ที่สูงเมื่อเทียบกับอีกสองสถานการณ์

เมื่อใช้ Wilcoxon Ranksum tests เพื่อเปรียบเทียบการกระจายตัวของค่า absolute deviation ในแต่ละสถานการณ์ พบว่าค่า absolute deviation ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา มากกว่า 7 วัน ต่อปี แต่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 14 วัน ต่อปี (ระดับที่ 2) ในสถานการณ์ HMLT สูงกว่าสถานการณ์ LMHT ($z = 1.89$ และ $p\text{-value} = 0.06$) และ HMHT ($z = 1.77$ และ $p\text{-value} = 0.08$) อย่างมีนัยสำคัญ และค่า absolute deviation ของสถานการณ์ LMLT สูงกว่าสถานการณ์ HMHT อย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน

รูปที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และจำนวนวันต่อปี ในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

ที่มา : คณะผู้วิจัย

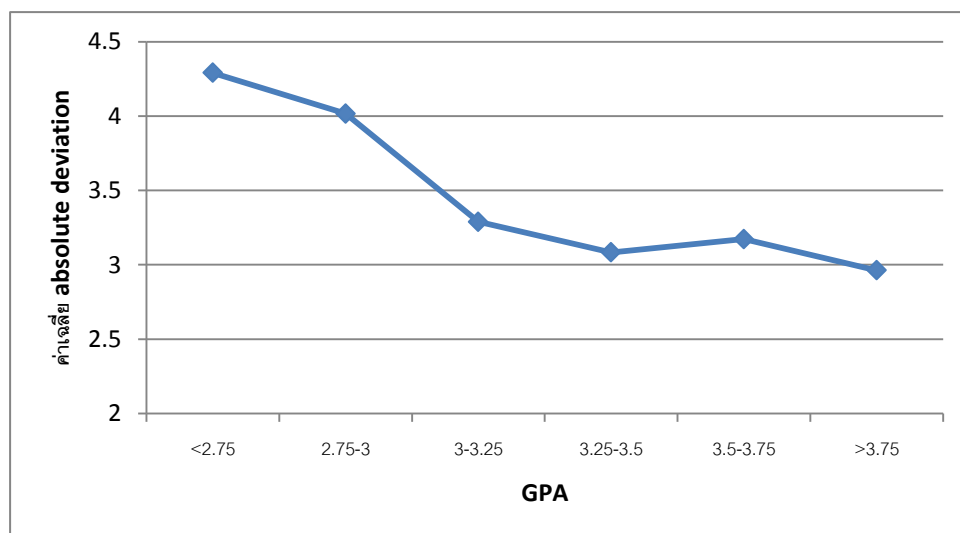
4.2.4 ตัวแปรผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA)

รูปที่ 4.5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่า absolute deviation กับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) โดยคณะผู้วิจัยจำแนกผลการเรียนเฉลี่ยสะสมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) ออกเป็น 6 ระดับ ตามนี้

- ระดับที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่มี GPA น้อยกว่า 2.75 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 55 คน
- ระดับที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มี GPA มากกว่าหรือเท่ากับ 2.75 แต่น้อยกว่า 3 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 126 คน
- ระดับที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มี GPA มากกว่าหรือเท่ากับ 3 แต่น้อยกว่า 3.25 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 52 คน
- ระดับที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่มี GPA มากกว่าหรือเท่ากับ 3.25 แต่น้อยกว่า 3.5 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 60 คน
- ระดับที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่มี GPA มากกว่าหรือเท่ากับ 3.5 แต่น้อยกว่า 3.75 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 52 คน
- ระดับที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่มี GPA มากกว่า 3.75 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 80 คน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของค่า absolute deviation และ GPA พบว่าค่าเฉลี่ย absolute deviation มีแนวโน้มที่จะลดลงเมื่อค่าเฉลี่ย GPA สูงขึ้น ตามที่แสดงในรูปที่ 4.5

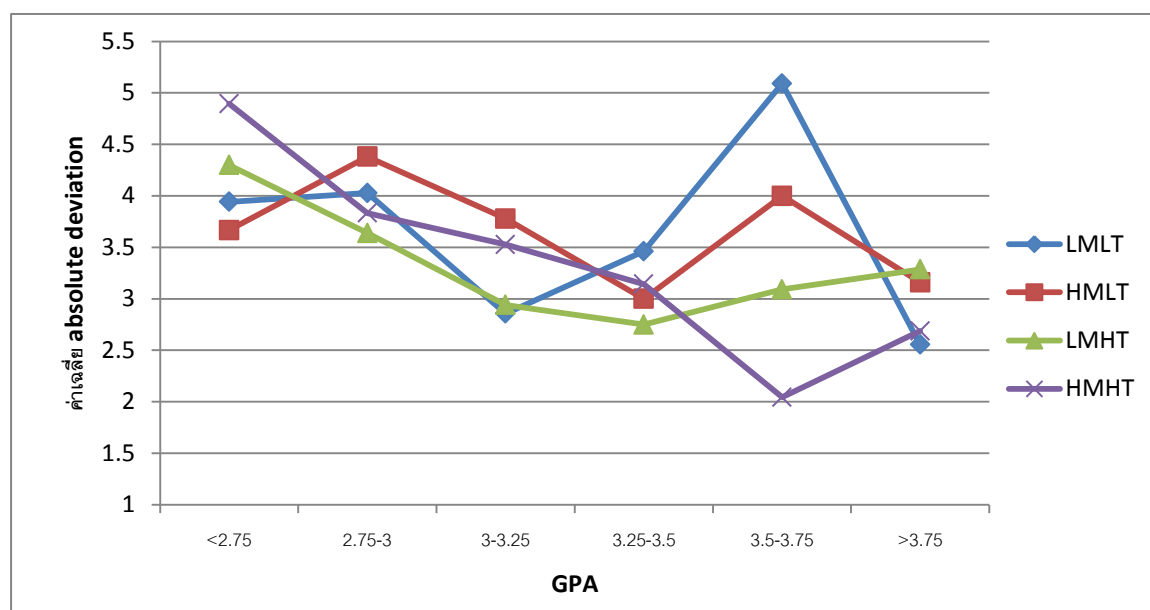
รูปที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย absolute deviation แบ่งตามระดับเฉลี่ย GPA

ที่มา : คณะผู้วิจัย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ (correlation) ระหว่างค่าเฉลี่ย absolute deviation และค่าเฉลี่ย GPA ของแต่ละสถานการณ์ พบว่าในทั้ง 4 สถานการณ์ค่าเฉลี่ย absolute deviation มีแนวโน้มที่จะต่ำลงตามค่าเฉลี่ย GPA ที่สูงขึ้น (รูปที่ 4.6) หากแต่มีความผันผวน (volatile) ค่อนข้างมากในสถานการณ์ LMLT

รูปที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA)

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคล

การรายงานผลวิเคราะห์ด้านความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคลจะสอดคล้องกับคำถามในแบบสอบถามส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นการสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมทุจริตทั้งด้านประสบการณ์และทัศนคติ (ดูแบบสอบถามในภาคผนวกที่ 2)

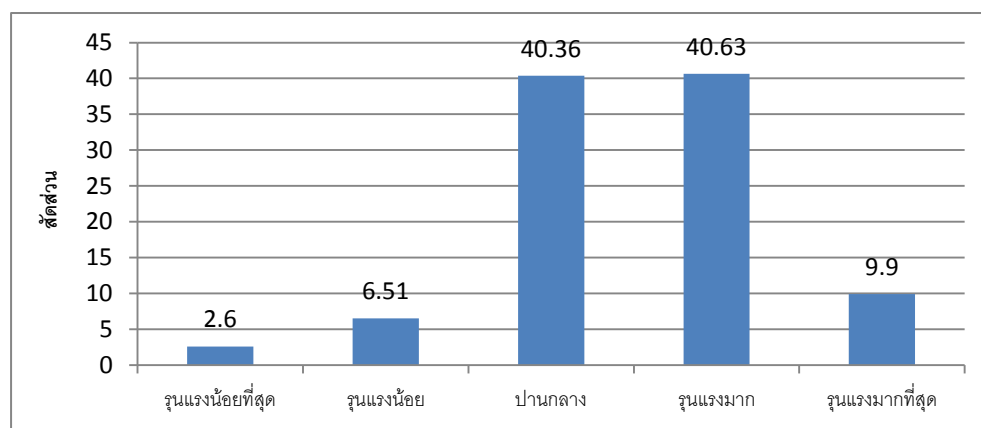
4.3.1 การที่ผู้ถูกจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับผู้ว่าจ้างเป็นพฤติกรรมทุจริตหรือไม่

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากคำถามในแบบสอบถามข้อ 14 ที่ถามว่า “การที่ผู้ถูกจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับผู้ว่าจ้าง” เป็นพฤติกรรมทุจริตหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า “การที่ผู้ถูกจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับผู้ว่าจ้าง” เป็นพฤติกรรมทุจริต โดยร้อยละ 90 ตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต ร้อยละ 7 ตอบว่าไม่แน่ใจ และเพียงร้อยละ 3 ตอบว่าไม่เป็นพฤติกรรมทุจริต

เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างที่ตอบเป็นพฤติกรรมทุจริตออกเป็นแต่ละสถานการณ์ ร้อยละ 95 ของกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ LMLT ตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต ร้อยละ 88 ของกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ HMLT ตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต ร้อยละ 90 ของกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ LMHT ตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต และร้อยละ 87 ของกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ HMHT ตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต

ข้อมูลที่น่าสนใจ คือ ผู้ที่ตอบว่าไม่เป็นพฤติกรรมทุจริต จะมีค่าเฉลี่ยของ absolute deviation ต่ำ ผู้ที่ตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริตและไม่แน่ใจ หากแต่ข้อมูลที่ได้นี้ไม่มีพอเพียงต่อการเปรียบเทียบโดยการวิเคราะห์สถิติ นอกเหนือจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต (ร้อยละ 80) คิดเห็นว่าการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับผู้ว่าจ้างมีระดับที่ปานกลางและรุนแรงมาก และส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 10) คิดเห็นว่าเป็นพฤติกรรมทุจริตแบบนี้มีระดับรุนแรงมากที่สุด (รูปที่ 4.7)

รูปที่ 4.7 สัดส่วนระดับความรุนแรงของกลุ่มตัวอย่างตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.3.2 ประสบการณ์การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมิชอบใน 1 ปีที่ผ่านมา

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากคำถามข้อ 15 ที่ถามถึงจำนวนครั้งต่อปีที่กลุ่มตัวอย่างได้เสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมิชอบใน 1 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 83 คน (ประมาณร้อยละ 20) เคยเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมิชอบใน 1 ปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งต่อปี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง และค่าเฉลี่ยของ absolute deviation แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างเพียง 4 คน เท่านั้นที่ตอบว่าเคยเสนอหรือรับสิ่งตอบแทน 10 ครั้ง ต่อปี แต่ค่าเฉลี่ย absolute deviation สูงกว่าผู้ที่ตอบ 0 อย่างชัดเจน องค์กรใด

คณะผู้วิจัยไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์นี้ได้ เนื่องจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่เพียงพอที่จะใช้วิเคราะห์

ตารางที่ 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง จำนวนครั้งต่อปี จำนวนผู้เข้าร่วม และค่าเฉลี่ย absolute deviation

จำนวนครั้งต่อปี	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	ค่าเฉลี่ยของ absolute deviation
0	342	80.47	3.49
1	31	7.29	3.87
2	26	6.12	3.54
3	14	3.29	3.36
4	3	0.71	3.33
5	5	1.18	3.8
10	4	0.94	5

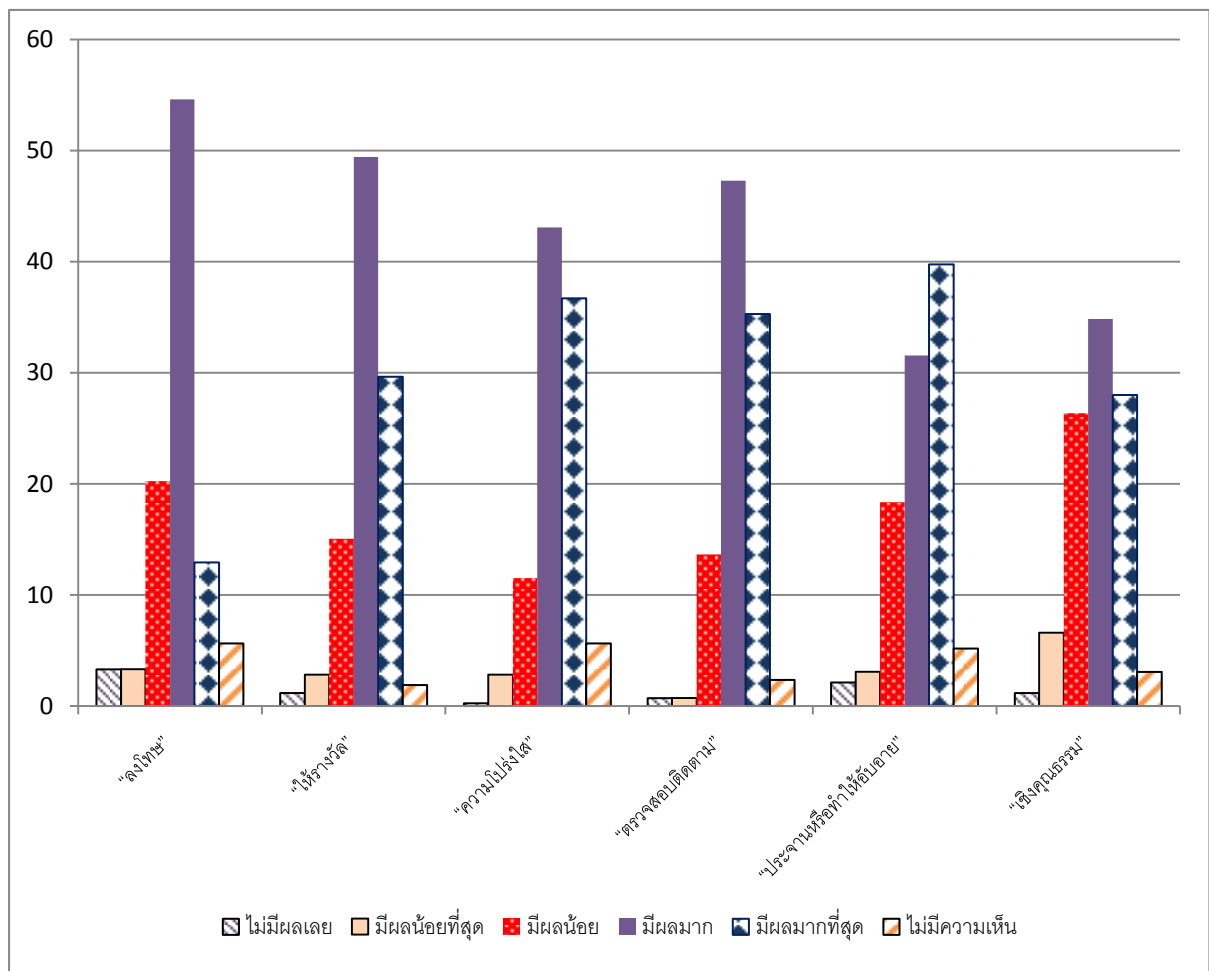
ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากคำถามข้อ 16 ที่ถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ มาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการทุจริตในสังคมไทย กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากคิดเห็นว่า การประจานหรือทำให้อับอายส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทยมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.8 ตอบว่าการประจานหรือทำให้อับอายมีผลมากที่สุด มาตรการที่กลุ่มตัวอย่างคิดว่าส่งผลสำเร็จในลำดับถัดมา คือ ความโปร่งใส กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.7 ตอบว่าความโปร่งใสมีผลมากที่สุด และลำดับที่สาม คือ การตรวจสอบติดตาม ที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.3 ตอบว่าการตรวจสอบติดตามมีผลมากที่สุด

มาตรการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเห็นว่าส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทยน้อย คือ มาตรการเชิงคุณธรรมและการลงโทษ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 26.4 ตอบว่ามาตรการเชิงคุณธรรมมีผลน้อย และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.2 ตอบว่ามาตรการลงโทษมีผลน้อย (รูปที่ 4.8)

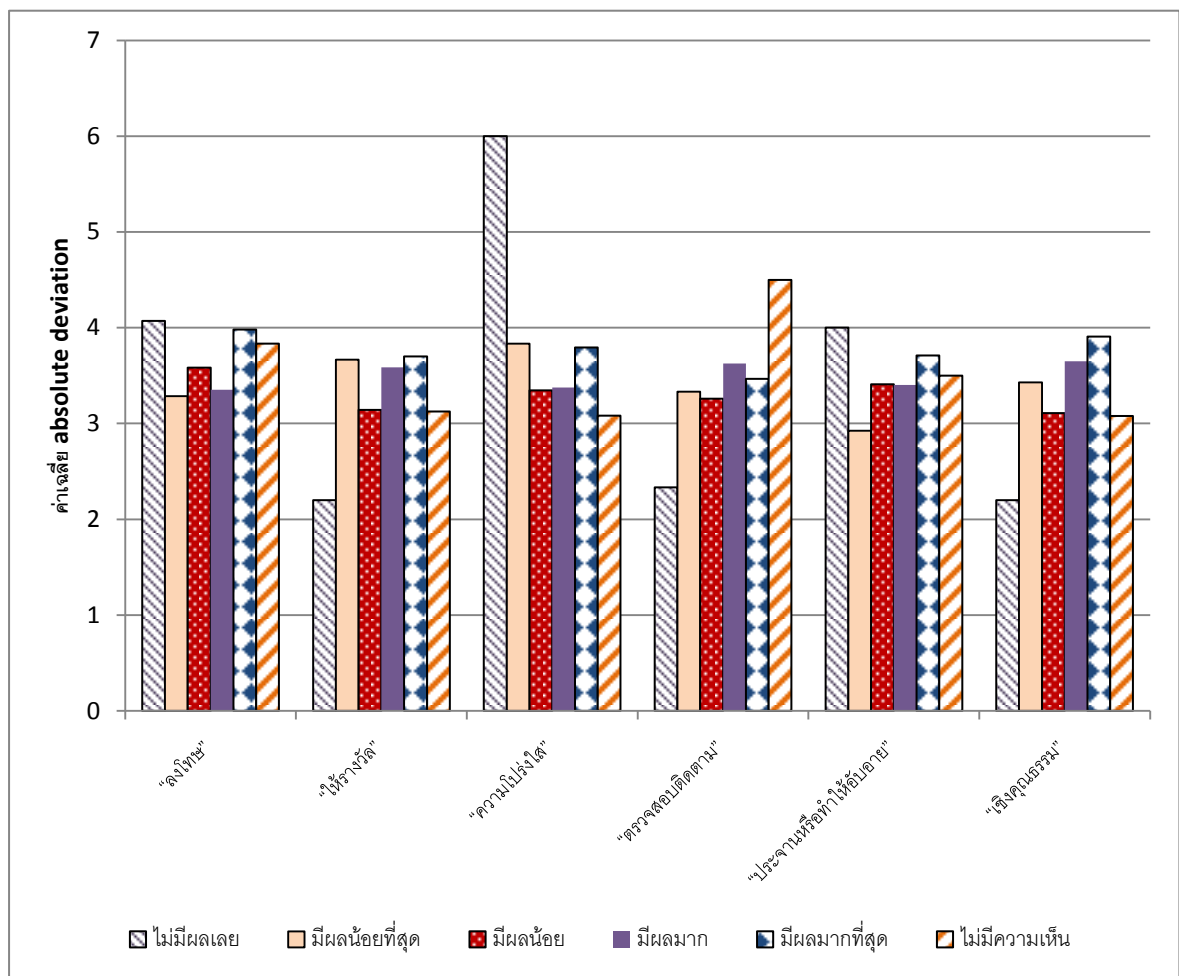
รูปที่ 4.8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย

ที่มา : คณะผู้วิจัย

อย่างไรก็ดี คณะผู้วิจัยไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย absolute deviation กับระดับที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตของแต่ละมาตรการได้ เห็นได้จากรูปที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย absolute deviation ในมาตรการความโปร่งใส ค่อนข้างสูงสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าไม่มีผลเลย (อย่างไรก็ดี มีเพียง 1 คน เท่านั้นที่ให้คำตอบนี้) และค่อนข้างสูงในมาตรการตรวจสอบติดตามสำหรับกลุ่มที่ตอบว่าไม่มีความเห็น (มีเพียง 10 คน ที่ให้คำตอบนี้)

รูปที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย absolute deviation ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย

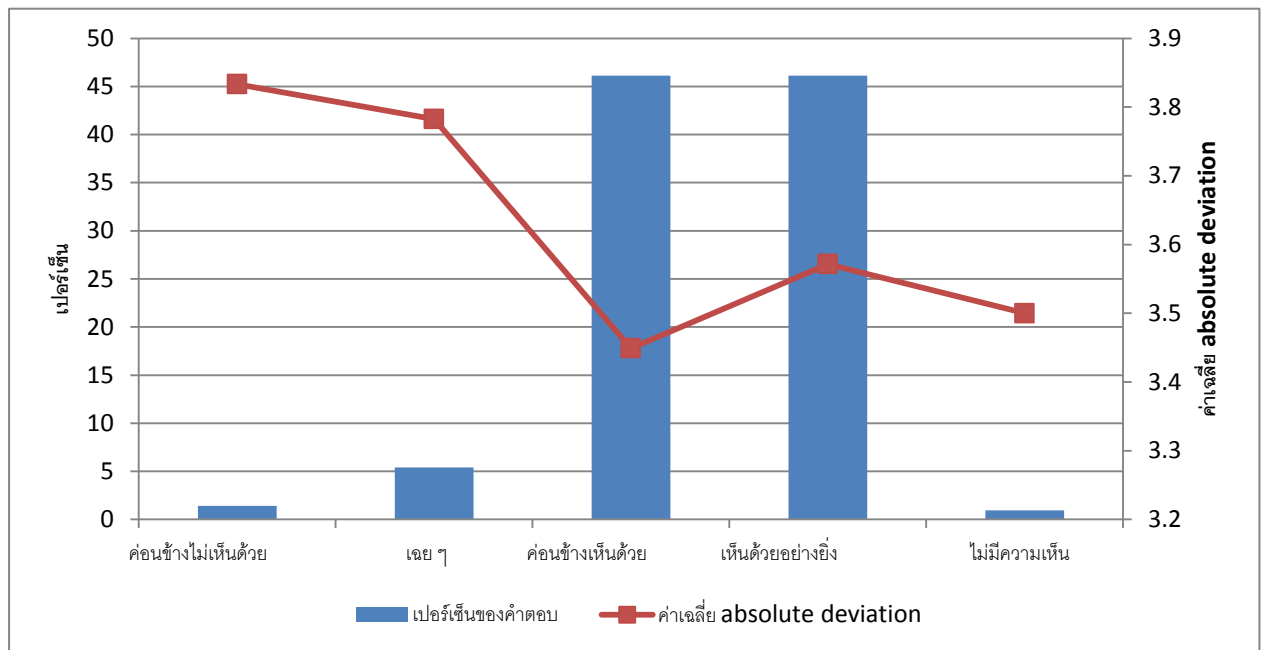

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.3.4 ความคิดเห็นของการใช้มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กันไป

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากคำถามข้อ 17 ที่ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กัน จะมีส่วนช่วยป้องกันพฤติกรรมทุจริตของมนุษย์ได้ดีกว่าการใช้มาตรการใดเพียงลำพัง ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92) ตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง กับการใช้ทั้ง 2 มาตรการ ควบคู่กัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลไม่แสดงความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างค่าเฉลี่ย absolute deviation กับระดับความสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในการใช้สองมาตรการควบคู่กัน (รูปที่ 4.10)

รูปที่ 4.10 ความคิดเห็นและค่าเฉลี่ย absolute deviation ของการใช้มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กันไป

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและประสบการณ์ส่วนบุคคลของกลุ่มคนที่หยิบเงินเกิน

ส่วนนี้รายงานข้อมูลส่วนบุคคลและประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ที่หยิบเงินเกินจากที่ระบุไว้บนใบปะหน้า ซึ่งมีจำนวน 17 คน ตามที่สรุปเบื้องต้นในตารางที่ 3.1 คณะผู้วิจัยพบผู้ที่หยิบเงินเกินส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 70) ผู้หญิงที่หยิบเงินเกินมี 2 คน หยิบเงินไป 5 บาท และ 3 คน หยิบเงินไป 10 บาท โดยเฉลี่ยแล้ว GPA ของผู้ที่หยิบเงินเกินจะต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทุกคนในกลุ่มตัวอย่างอยู่เล็กน้อย (GPA 3.07 เมื่อเทียบกับ GPA 3.24) ค่ากลางของจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาของผู้ที่หยิบเงินไม่ได้แตกต่างจากค่ากลางของทุกคนในกลุ่มตัวอย่าง

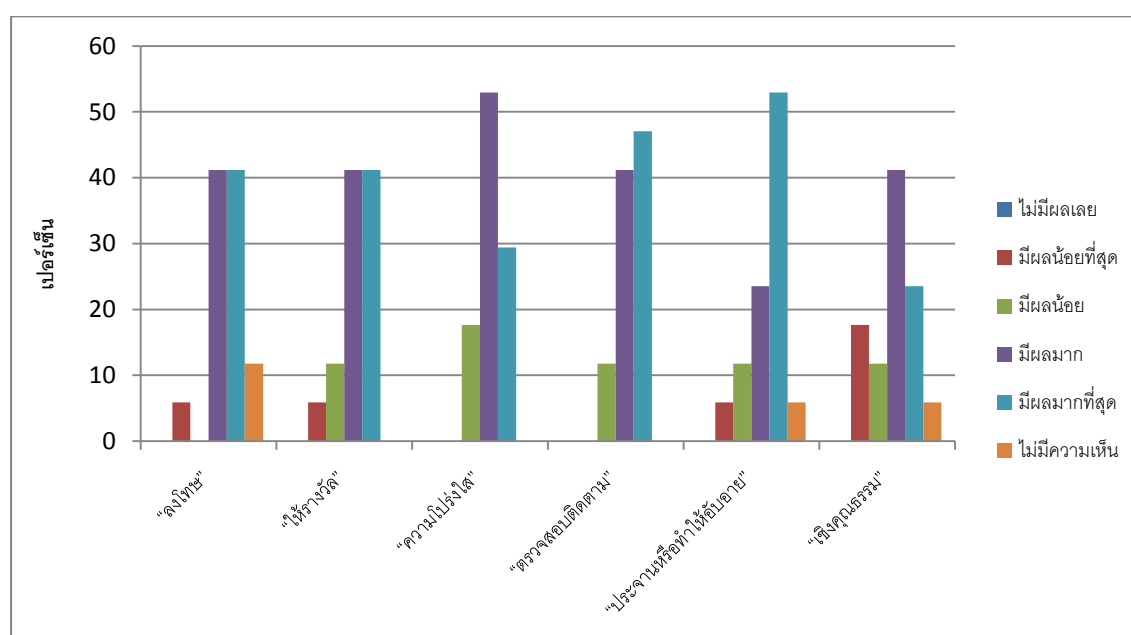
เมื่อศึกษาประสบการณ์ส่วนบุคคลพบว่า ผู้ที่หยิบเงินเกินตอบว่า “การที่ผู้ถูกจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับผู้ว่าจ้าง” เป็นพฤติกรรมทุจริตอยู่ 15 คน และ 2 คน ตอบว่าไม่แน่ใจในเรื่องของระดับความรุนแรงร้อยละ 40 ตอบว่าปานกลาง และร้อยละ 40 ตอบว่ารุนแรงมาก ซึ่งไม่ได้แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

จากการศึกษาข้อมูลที่ได้จากคำถามข้อ 15 ที่ถามถึงจำนวนครั้งต่อปีที่กลุ่มตัวอย่างได้เสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมิชอบใน 1 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างจำนวน

8 คน ใน 17 คน (ร้อยละ 47) ตอบว่าเคยเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่าง โดยมีขอบใน 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสัดส่วนของกลุ่มที่หยิบบเงินเกินมีแนวโน้มสูงกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ในเรื่องของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการทุจริตในสังคมไทยสำหรับกลุ่มที่หยิบบเงินเกิน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าทุกมาตรการมีผลมากถึงมีผลมากที่สุด และร้อยละ 83 ของกลุ่มที่หยิบบเงินเกินตอบว่าค่อนข้างเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งสำหรับการใช้มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กัน

รูปที่ 4.11 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย สำหรับกลุ่มที่หยิบบเงินเกิน

ที่มา : คณะผู้วิจัย

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เศรษฐมิติ

คณะผู้วิจัยใช้วิธีเศรษฐมิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดมีผลต่อการพฤติกรรม การตรวจสอบข้อสอบพิมพ์ดีด ยกตัวอย่างเช่น อายุ การเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ผลการเรียนรู้โดยเฉลี่ย ความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคล เป็นต้น นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสเป็นหนึ่งตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมหรือไม่ โดยตัวแปรที่ต้องการศึกษา (ตัวแปรด้านซ้ายของสมการ) คือ ค่าสัมบูรณ์ที่คำนวณมาจากจำนวนค่าผิดจริง (10 ค่า) ลบกับจำนวนค่าผิดที่สุรบนใบปะหน้า (Absolute deviation และเขียนเป็นตัวย่อว่า AD) ซึ่ง AD สามารถคำนวณจากสมการต่อไปนี้

$$AD_i = |10 - \text{จำนวนคำผิดที่สรุปบนใบปะหน้า}_i|$$

โดย i คือ ผู้เข้าร่วม

วิธีเศรษฐมิติเริ่มจากการใช้ non-parametric Wilcoxon Ranksum test ในการศึกษาว่า ข้อมูล (ค่า Absolute deviation) ของแต่ละสถานการณ์มีประชากรที่เหมือนกันหรือไม่ (ในแง่ของการกระจาย) และ t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละสถานการณ์ ตารางที่ 4.4 แสดงผลที่ได้จากการคำนวณของ Wilcoxon ranksum test และ t-test พบว่าค่า AD ของสถานการณ์ LMLT และ HMHT มีการกระจายมีที่ต่างกันเป็นนัยสำคัญ และค่าเฉลี่ย AD ระหว่างสถานการณ์ HMLT และ HMHT มีความต่างกันเป็นนัยสำคัญเช่นกัน

ตารางที่ 4.4: Wilcoxon Ranksum test และ t-test statistic

	Wilcoxon Ranksum test			t-test statistic		
	HMLT	LMHT	HMHT	HMLT	LMHT	HMHT
LMLT	z = 0.013 Prob = 0.99	z = 1.359 Prob = 0.17	z = 1.629 Prob = 0.10	t = -0.2942 Prob = 0.77	t = 1.3929 Prob = 0.17	t = 1.4689 Prob = 0.14
HMLT	--	z = 1.264 Prob = 0.21	z = 1.551 Prob = 0.12	--	t = 1.5719 Prob = 0.12	t = 1.6376 Prob = 0.10
LMHT	--	--	z = 0.424 Prob = 0.67	--	--	t = 0.1817 Prob = 0.86

ที่มา : คณะผู้วิจัย

ในส่วนต่อไปเป็นการศึกษาข้อมูล AD โดยการสร้างแบบจำลองที่มีตัวแปรอธิบายหลักเป็นตัวแปรหุ่นของแต่ละสถานการณ์ เนื่องจากตัวแปร AD สามารถถูกจัดเรียงลำดับโดยธรรมชาติ ซึ่งสามารถจัดเรียงได้จากค่า 0 ถึง 10 กล่าวคือ $AD=0, AD=1, AD=2, AD=3, AD=4, AD=5, AD=6, AD=7, AD=8, AD=9, AD=10$ โดยค่าลำดับ 0 เป็นค่าสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เขียนบนใบปะหน้าว่า ตรวจพบคำผิดทั้งหมด 10 จุด และค่าลำดับ 10 เป็นค่าสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เขียนบนใบปะหน้าว่า ตรวจไม่พบคำผิดเลย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับโพรบิต (Ordered Probit Model) เป็นเครื่องมือทางสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ นอกจากนี้ การประมาณการณ์ได้ใช้ Robust standard errors เพื่อแก้ปัญหา Heteroscedasticity ที่อาจเกิดขึ้นได้ในข้อมูลนี้

สามารถเขียนแบบจำลองเรียงลำดับได้ดังนี้

$$AD_i^* = X_i' \beta + \varepsilon_i$$

โดย AD_i^* = ค่า absolute deviation ของ ผู้เข้าร่วม i

X_i' = ตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อค่า absolute deviation

β = พารามิเตอร์ที่ไม่รู้ค่า

ε_i = ค่าความไม่แน่นอน

ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ในแบบจำลองที่ 1 มีเพียงตัวแปรหุ่นสำหรับ 3 สถานการณ์กล่าวคือ HMLT, LMHT และ HMHT โดยมี LMLT เป็น reference category ส่วนในแบบจำลองที่ 2 นอกเหนือจากตัวแปรหุ่นสำหรับ 3 สถานการณ์แล้วยังมีตัวแปรต่อไปนี้อยู่ในสมการถดถอย

1. ตัวแปรหุ่นสำหรับเพศ โดยมีเพศชาย เป็น reference category
2. ตัวแปรหุ่นสำหรับจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตัวแปร คือ 8 ถึง 14 วัน 15 ถึง 30 วัน 31 ถึง 60 วัน และมากกว่า 60 วัน โดยมีจำนวนวันน้อยกว่า 8 เป็น reference category
3. ตัวแปรผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA)
4. ตัวแปรหุ่นสำหรับประสบการณ์การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมีขอบใน 1 ปีที่ผ่านมา reference category คือ กลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์นี้
5. ตัวแปรหุ่นสำหรับคนที่รายงานว่าตรวจเจอคำผิดเกิน 10 คำ โดยมีกลุ่มคนที่ตรวจเจอคำผิวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 คำ เป็น reference category
6. ตัวแปรหุ่นสำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่สามารถส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริต ซึ่งมีทั้งหมด 6 มาตรการ คือ “ลงโทษ” “ให้รางวัล” “ความโปร่งใส” “ตรวจสอบติดตาม” “ประจานหรือทำให้อับอาย” และ “เชิงคุณธรรม” ซึ่งแต่ละมาตรการมี 5 ตัวแปร คือ มีผลน้อยที่สุด มีผลน้อย มีผลมาก มีผลมากที่สุด และไม่มีความเห็น โดยกลุ่มที่ตอบ ไม่มีผลเลย เป็น reference category

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ที่ประเมินได้จากแบบจำลองทางเลือกเรียงลำดับโพรบิต (Ordered Probit model) ผลการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองที่ 1 พบว่าตัวแปรหุ่นสำหรับสถานการณ์ HMHT มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 และตัวแปรหุ่น HMHT มีค่าเป็นลบซึ่งหมายความว่าสถานการณ์ที่มีทั้งความโปร่งใสและการตรวจสอบติดตามที่สูงจะสามารถเพิ่มความเป็นไปได้ในการ

ตรวจเจอคำผิดจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนคำผิดจริงมากกว่าเมื่อเทียบกับสถานการณ์ที่มีทั้งความโปร่งใสและการตรวจสอบติดตามที่ต่ำ

ผลการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองที่ 2 ซึ่งรวมตัวแปรลักษณะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบผลสรุปที่น่าสนใจดังนี้ สถานการณ์ LMHT มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 และมีค่าเป็นลบซึ่งหมายความว่าสถานการณ์ที่มีทั้งความโปร่งใสที่สูงจะสามารถเพิ่มความโปร่งใสได้ในการตรวจเจอคำผิดจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนคำผิดจริงมากกว่าเมื่อเทียบกับสถานการณ์ที่มีทั้งความโปร่งใสที่ต่ำ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) มีนัยสำคัญทางสถิติโดยค่า AD ลดลงตามคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้น ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนเฉลี่ย GPA สูง สามารถที่จะเจอคำที่สะกดผิดได้ง่ายกว่ากลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ย GPA ต่ำกว่า นอกเหนือจากนี้ มีความเป็นไปได้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมิชอบใน 1 ปีที่ผ่านมา ที่จะตรวจพบคำที่ผิดน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่เคยมีประสบการณ์ (ตัวแปรหุ่นมีค่าบวกและมีนัยสำคัญ)

ตารางที่ 4.5: ผลการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง Ordered Probit

ตัวแปรอธิบาย	แบบจำลองที่ 1	แบบจำลองที่ 2
HMLT	0.02 (0.14)	0.02 (0.15)
LMHT	-0.19 (0.13)	-0.26* (0.13)
HMHT	-0.24* (0.14)	-0.20 (0.14)
เพศ	--	-0.08 (0.14)
กิจกรรมทางศาสนา		
8 ถึง 14 วัน	--	0.12 (0.17)
15 ถึง 30 วัน	--	0.04 (0.18)
31 ถึง 60 วัน	--	0.21 (0.16)
มากกว่า 60 วัน	--	0.08 (0.19)
ค่าเฉลี่ย GPA	--	-0.40*** (0.10)
ประสบการณ์การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทน	--	0.20* (0.12)
รายงานว่าตรวจเจอคำผิดเกิน 10 คำ	--	-0.77** (0.32)
“ลงโทษ”		
มีผลน้อยที่สุด	--	-0.50 (0.41)
มีผลน้อย	--	-0.37

ตัวแปรอธิบาย	แบบจำลองที่ 1	แบบจำลองที่ 2
		(0.26)
มีผลมาก	--	-0.45* (0.23)
มีผลมากที่สุด	--	-0.15 (0.27)
ไม่มีความเห็น	--	-0.13 (0.28)
“ให้รางวัล”		
มีผลน้อยที่สุด	--	0.41 (0.65)
มีผลน้อย	--	0.31 (0.63)
มีผลมาก	--	0.55 (0.62)
มีผลมากที่สุด	--	0.52 (0.63)
ไม่มีความเห็น	--	0.42 (0.74)
“ความโปร่งใส”		
มีผลน้อยที่สุด	--	-0.49 (0.36)
มีผลน้อย	--	-0.63** (0.25)
มีผลมาก	--	-0.70*** (0.22)
มีผลมากที่สุด	--	-0.55*** (0.20)
ไม่มีความเห็น	--	-1.12*** (0.27)
“ตรวจสอบติดตาม”		
มีผลน้อยที่สุด	--	0.30 (0.50)
มีผลน้อย	--	-0.19 (0.42)
มีผลมาก	--	0.02 (0.40)
มีผลมากที่สุด	--	-0.17 (0.44)
ไม่มีความเห็น	--	0.35 (0.59)
“ประจานหรือทำให้อับอาย”		
มีผลน้อยที่สุด	--	-0.09 (0.49)
มีผลน้อย	--	0.17 (0.34)
มีผลมาก	--	0.29 (0.34)

ตัวแปรอธิบาย	แบบจำลองที่ 1	แบบจำลองที่ 2
มีผลมากที่สุด	--	0.32 (0.33)
ไม่มีความเห็น	--	0.16 (0.37)
“เชิงคุณธรรม”		
มีผลน้อยที่สุด	--	0.32 (0.53)
มีผลน้อย	--	0.10 (0.52)
มีผลมาก	--	0.36 (0.52)
มีผลมากที่สุด	--	0.42 (0.52)
ไม่มีความเห็น	--	0.20 (0.56)
/cut1	-1.74	-3.16
/cut2	-0.98	-2.34
/cut3	-0.43	-1.75
/cut4	-0.06	-1.35
/cut5	0.34	-0.92
/cut6	0.79	-0.45
/cut7	1.23	0.02
/cut8	1.68	0.51
/cut9	2.17	1.04
/cut10	2.51	1.44
N	425	425
Pseudo R2	0.0029	0.0345

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ คือ Standard Error, * หมายความว่า p-value < 0.10, ** หมายความว่า p-value < 0.05 และ ***

หมายความว่า p-value < 0.01

ที่มา : คณะผู้วิจัย

การทดลองนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ย GPA ที่สูงจะเจอจำนวนคำผิดที่ใกล้เคียงกับจำนวนจริงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี GPA ที่ต่ำกว่า ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าคนที่มีความเฉลี่ย GPA ที่สูงกว่าสามารถเจอคำผิดเจอได้ง่ายกว่าในเวลาเท่ากันเมื่อเทียบกับคนที่มีความเฉลี่ย GPA ที่ต่ำกว่า หลังจากควบคุมด้านเวลาแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่า GPA สูงกว่าค่าเฉลี่ยจะหาคำผิดเจอมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่า GPA ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในเวลาที่ใช้ตรวจเท่ากัน เช่น กลุ่มที่ใช้เวลาระหว่าง 100 – 110 นาทีในการตรวจข้อสอบ สำหรับคนที่มีความเฉลี่ย GPA สูงกว่าค่าเฉลี่ย 3.28 จะสามารถหาคำผิดเจอโดยเฉลี่ย 7.86 คำ ซึ่งมากกว่าคนที่มีความเฉลี่ย GPA ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยที่สามารถหาคำผิดเจอโดยเฉลี่ย 6.71 คำ (ดูตารางที่ 4.6 ประกอบ)

ตารางที่ 4.6: จำนวนคำผิดที่หาเจอแบ่งตามช่วงเวลาที่ใช้ในการตรวจ

เวลา (นาที)	คำผิดที่หาเจอหาก GPA ต่ำกว่า 3.28	คำผิดที่หาเจอหาก GPA สูงกว่า 3.28
< 80	5.18	6.79
80-90	6.33	6.80
90-100	5.59	6.59
100-110	6.71	7.86
110-120	6.67	7.23
120-130	7.27	6.83
130>	6	7

ที่มา : คณะผู้วิจัย

โดยสรุป จากการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือเศรษฐมิติพบว่า (1) สถานการณ์ที่มีมาตรการความโปร่งใสมีแนวโน้มที่จะสามารถลดพฤติกรรมทุจริตได้ (2) กลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ย GPA ที่สูงจะเจอจำนวนคำผิดที่ใกล้เคียงกับจำนวนจริงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี GPA ที่ต่ำกว่า และ (3) ประสิทธิภาพที่เกี่ยวกับการเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมิชอบในอดีตมีผลต่อพฤติกรรมเชิงลบ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพที่เกี่ยวกับการเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์จะหาคำผิดเจอน้อยกว่าความเป็นจริงเมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปผลการทดลอง ประสิทธิภาพและข้อจำกัด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โครงการ “การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต : ศึกษากรณีการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริตของมนุษย์ โดยศึกษากรณีการตรวจสอบติดตามและความโปร่งใสมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำการทุจริตมากน้อยเพียงใด โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (Controlled Field Experiment) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 425 คน

การนำเสนอในบทนี้แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ สรุปผลการทดลอง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และประสิทธิภาพและข้อจำกัดของการทดลอง

5.1 สรุปผลการทดลอง

ผลที่ได้จากการทดลองสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1.1 มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 16 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 425 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ที่ไม่มีพฤติกรรมทุจริตตามนิยามของการทดลองนี้ กล่าวคือ สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างครบถ้วน และรับค่าตอบแทนตามที่สมควรจะได้รับ และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ที่มีพฤติกรรมทุจริตตามนิยามของการทดลองนี้

5.1.2 พฤติกรรมทุจริตที่พบมากที่สุด คือ การไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วน กล่าวคือ ไม่ได้ใช้ความเอาใจใส่รอบคอบในการตรวจ และรีบทำงานเสร็จก่อนเวลาโดยที่ตรวจหาค่าผิดไม่หมดเพื่อเก็บค่าเสียเวลา 200 บาท กับค่าตอบแทนพิเศษเพียงเล็กน้อย (5-10 บาท) โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 85 คน มีกลุ่มตัวอย่างเพียงคนเดียวเท่านั้นที่เก็บค่าตอบแทนทั้งหมด (300 บาท) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมที่ระบุว่า คนเราสะดวกใจที่จะโกงเล็ก ๆ น้อย ๆ มากกว่าการทุจริตที่รุนแรง

5.1.3 ปัจจัยความโปร่งใสมีผลต่อการตัดสินใจที่จะทุจริต โดยพบความแตกต่างระหว่างระดับความโปร่งใสสูง (คืนซองกับผู้ว่าจ้าง) กับระดับความโปร่งใสดำ (คืนซองบนโต๊ะนอกห้อง) ในขณะที่ปัจจัยการตรวจสอบติดตามไม่มีความแตกต่างระหว่างระดับสูง (โอกาสถูกตรวจซ้ำ 6 ใน 10) กับต่ำ (โอกาสถูกตรวจซ้ำ 1 ใน 10)

ผลที่ได้ดังกล่าวอาจเป็นเพราะปัจจัยความโปร่งใสมีลักษณะของการต้องเผชิญหน้าในขณะนั้น (immediate exposure) แม้ว่าคณะผู้วิจัยจะไม่ได้บอกกลุ่มตัวอย่างว่าผู้ว่าจ้างจะเปิดเผยออกมา แต่การต้องเปิดเผยผลการทำงานกับบุคคลอื่นสร้างความคาดหวังให้กับกลุ่มตัวอย่างว่ามีพฤติกรรมที่ไม่ทุจริต ในขณะที่โอกาสถูกตรวจซ้ำหรือปัจจัยตรวจสอบติดตามนั้นไม่มีการเผชิญหน้าในขณะนั้น และนอกจากจะมีโอกาสที่จะไม่ถูกตรวจสอบแล้ว ก็ยังไม่ทราบว่าจะถูกตรวจสอบเมื่อไหร่ (uncertainty of exposure) โดยกลุ่มตัวอย่างอาจมองว่าไม่ต้องเจอกับผู้ว่าจ้างอีกในอนาคตอันใกล้ จึงไม่กังวลว่าอาจจะถูกลงโทษจากผู้ว่าจ้างหากพบที่หลังว่าตรวจสอบไม่ตรงกับความเป็นจริง

5.1.4 จากการวิเคราะห์ผลการทดลองพบว่า มี 2 ตัวแปรที่มีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมทุจริตตาม คำนียามของการทดลอง ดังนี้

- ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA) ยิ่งสูง มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตรวจเจอ คำผิดได้ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น
- ประสบการณ์การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์โดยมิชอบ (bribe) มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการตรวจเจอคำผิดได้ตรงกับความเป็นจริงน้อยลง

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลที่ได้จากการทดลองนำมาจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ 3 ข้อ ดังนี้

5.2.1 การทดลองนี้พบว่าความโปร่งใสเป็นปัจจัยที่สำคัญมากกว่าปัจจัยตรวจสอบติดตามในการป้องกันพฤติกรรมทุจริต เพราะเป็นขั้นแรกที่จะทำให้เกิดมาตรการอื่น เช่น ตรวจสอบติดตาม ลงโทษหรือให้รางวัล กล่าวคือ ถ้าไม่ต้องเปิดเผยผลงานตั้งแต่แรกก็จะมีทางตรวจสอบพบว่ามี การทุจริต และไม่สามารถนำไปสู่การเอาผิดลงโทษได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bellver and Kaufmann (2005) ซึ่งพบว่า ความโปร่งใสมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการลดระดับการทุจริต คอร์รัปชัน และมีความเกี่ยวข้องกับระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนามนุษย์

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบัน มาตรการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสในประเทศไทยซึ่งถูกระบุ อยู่ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540, พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ดังนี้

5.2.1.1 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดให้ “หน่วยงานของรัฐ” ต้องเปิดเผยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับองค์กร ได้แก่ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ กฎระเบียบ และข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น ผลคำวินิจฉัย และสัญญาสัมปทานหรือสัญญาร่วมทุนกับ เอกชน รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างปัจจุบันและย้อนหลัง เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบผ่าน ทางราชกิจจานุเบกษาและทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน และยังเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถร้องขอ

ข้อมูลข่าวสารนอกเหนือจากข้อมูลที่กำลังถึงจากหน่วยงานของรัฐ โดยให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและความ
เป็นไปได้ของเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดหาข้อมูลให้

จากงานวิจัยของเดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และ จิปไตร แสละวงศ์ (2557) ตั้งข้อสังเกตว่าภาค
ประชาสังคมและสื่อมวลชนไม่ค่อยให้ความสนใจกับพรบ.ข้อมูลข่าวสารฯ ในช่วง 5 ปีแรก ในขณะที่
รัฐบาลเองก็ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลเพียงในระดับนโยบายเท่านั้น แต่ยังไม่มีการผลักดันให้
หน่วยราชการเปิดเผยข้อมูลและสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเพียงพอ โดยสาเหตุของความ
ล้มเหลวมาจากความไม่สมบูรณ์ของตัวกฎหมายและช่องโหว่เชิงสถาบัน เช่น

- การเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลยพินิจในการเปิดเผยข้อมูลที่ร้องขออาจส่งผลให้
เจ้าหน้าที่เลือกที่จะไม่เปิดเผยข้อมูล เนื่องจากขอบเขตคำนิยามของ “ข้อมูลข่าวสาร
ที่ไม่ต้องเปิดเผย” ในกฎหมายค่อนข้างกว้าง
- การพิสูจน์ว่าข้อมูลใดควรเปิดเผย ตามกระบวนการของคณะกรรมการวินิจฉัยการ
เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร (กวม.) ใช้เวลาค่อนข้างนาน อีกทั้งคำวินิจฉัยของ กวม. ก็มีได้
“เป็นที่สุด” ไม่มีอำนาจลงโทษเจ้าหน้าที่รัฐหรือออกคำสั่งโดยตรงต่อหน่วยงานของ
รัฐ โดยต้องอาศัยการสั่งการจากหน่วยงานต้นสังกัด หรืออำนาจนายกรัฐมนตรีและ
รัฐมนตรี ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วหากผู้บังคับบัญชาไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการเปิดเผย ก็
จะไม่มีการดำเนินการเพื่อลงโทษทางวินัยแก่ข้าราชการดังกล่าว

นอกจากนี้ คำว่า “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” ซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่ต้องเปิดเผย
ต่อประชาชนก็ได้รวมถึงข้อมูลที่เป็น “ความลับของทางราชการ” ซึ่งตามพรบ. ข้อมูลข่าวสารนั้นให้
เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีในการออกระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ³⁷ และเมื่อ
ดูในเนื้อหาของระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 พบว่าในระเบียบให้
นิยามคำว่าความลับไว้กว้าง คือ ข้อมูลข่าวสารลับซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะ
ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ นอกจากนี้ ตามระเบียบยังให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมี
อำนาจดุลยพินิจในการกำหนดชั้นความลับพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบการกำหนดชั้นความลับของ
ข้อมูลข่าวสารนั้น รวมทั้งยังไม่มีกำหนดเวลาที่ชัดเจนในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารลับอีกด้วย³⁸

5.2.1.2 พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 กำหนด
หลักการในการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารพัสดุ ซึ่งรวมถึงความโปร่งใส คือ มีการกระทำการเปิดเผย
เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ปฏิบัติต่อผู้เข้าแข่งขันทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน มีกำหนด
ระยะเวลาเหมาะสมเพียงพอ มีหลักฐานการดำเนินงานชัดเจน และเปิดเผยข้อมูลในทุกขั้นตอน และ

³⁷ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540, ม. 16, ม.26(5).

³⁸ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544, ม.12, 13, 14, 15, 16, 17.

หลักการอีกประการหนึ่งคือการตรวจสอบได้ โดยมีการจัดเก็บข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นระบบ³⁹ มีการกำหนดองค์การทำหน้าที่สนับสนุนชัดเจน คือ กรมบัญชีกลาง ซึ่งรับผิดชอบการดูแลและพัฒนากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และมีการกำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและผู้ประกอบการในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันอย่างชัดเจน โดยคณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต (ค.ป.ท.) อาจกำหนดให้ในการจัดซื้อจัดจ้างต้องจัดทำเป็นข้อตกลงคุณธรรม⁴⁰

อย่างไรก็ดี พบว่ามีได้ใช้บังคับแก่ (1) การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวกับการพาณิชย์โดยตรง (2) การจัดซื้อจัดจ้างยุทธโศภรณ์และการบริการที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลหรือจัดซื้อจัดจ้างจากต่างประเทศ (3) การจัดซื้อจัดจ้างเพื่อการวิจัยและพัฒนา และ (4) การจัดซื้อจัดจ้างโดยใช้เงินกู้หรือเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศที่มีข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์เป็นอย่างอื่น

5.2.1.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีมาตรการในเรื่องของการประกันเสรีภาพของสื่อมวลชนและการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐเพื่ออุดหนุนสื่อมวลชน การประกันสิทธิประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการเปิดเผยข้อมูลให้เข้าถึงง่ายและสะดวก กำหนดให้อำนาจหน้าที่องค์กรอิสระต่างๆ เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบและสร้างความโปร่งใสในการใช้อำนาจรัฐ เช่น ให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินของนักการเมือง

ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเพ่งบังคับใช้ได้ไม่นานจึงยากที่จะประเมินความสำเร็จของมาตรการดังกล่าวได้ แต่มีข้อสังเกต คือ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนนั้น “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” เท่านั้น และหน้าที่ของรัฐในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้น ก็ต้อง “มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ” อีกด้วย

ดังนั้น เพื่อลดข้อจำกัดของมาตรการที่มีอยู่ มาตรการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันต้องเน้นให้เกิดความโปร่งใสต่อสาธารณะ โดยการเปิดเผยผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐควรจะ (1) ต้องเป็นไปอย่างมีมาตรฐานเดียวกันในทุกองค์กรของรัฐ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและเข้าใจได้ง่าย (2) ข้อมูลขั้นต่ำที่ต้องเปิดเผยต้องครอบคลุมข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด และให้มีข้อยกเว้นในการไม่เปิดเผยข้อมูลให้น้อยที่สุด (3) ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐในการตัดสินใจที่จะเปิดเผยข้อมูล (4) มีมาตรการคุ้มครองผู้ให้เบาะแสการทุจริต (whistle blower) ซึ่ง

³⁹ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560.

⁴⁰ เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการและผู้ประกอบการที่จะเข้ายื่นข้อเสนอ โดยทั้งสองฝ่ายทำข้อตกลงกันว่าจะไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน และให้มีผู้สังเกตการณ์ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ ที่จำเป็นต่อโครงการจัดซื้อจัดจ้างนั้นๆ เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการจัดซื้อจัดจ้างตั้งแต่เริ่มร่างสัญญาจนถึงขั้นตอนสิ้นสุดของโครงการ

รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่ตัดสินใจเปิดเผยข้อมูลด้วย และ (5) ส่งเสริมภาคเอกชนและภาคประชาชนให้เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบผลการดำเนินงานของภาครัฐ

ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติม พบว่า มาตรการความโปร่งใสเป็นสิ่งจำเป็นและขาดไม่ได้ แต่ก็ต้องใช้มาตรการอื่น ๆ ในการป้องกันการทุจริตด้วย เช่น (1) ภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง มิเช่นนั้นแล้วก็จะเกิดกรณีที่ไม่มีผู้ยอมสละทรัพยากรของตนเองเพื่อหวังจะได้รับผลประโยชน์จากการสละทรัพยากรของผู้อื่น (free rider) ดังที่ปรากฏในผลงานวิจัยของ Olken (2005) ซึ่งทำการทดลองเรื่องความร่วมมือของภาคประชาชนในการลดการทุจริตในการสร้างถนนในประเทศอินโดนีเซีย (2) การมีสื่อเชิงสืบสวน (investigative journalism) ที่เสรีซึ่งจะช่วยรายงานผลการดำเนินงานของภาครัฐต่อสาธารณชนได้อย่างเป็นกลาง และ (3) กติกาทางการเมืองที่ต้องมีความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

5.2.2 ผลการทดลองที่ชี้ว่า พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างตอบสนองไม่แตกต่างกันระหว่างการตรวจสอบติดตามระดับสูง กับการตรวจสอบติดตามระดับต่ำ การตรวจสอบติดตามจะมีผลต่อการป้องกันการทุจริตก็ต่อเมื่อใช้ควบคู่กับมาตรการความโปร่งใส ดังนั้น มาตรการในการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และหน่วยงานภาครัฐเปิดเผยผลการดำเนินงานต่อสาธารณชน อาจสามารถเสริมประสิทธิภาพของมาตรการตรวจสอบติดตามได้ดีกว่าการเพิ่มระดับความเข้มข้นของการตรวจสอบติดตามเอง นอกจากนี้ งานวิจัยของ Bellver and Kaufmann (2005) ยังพบว่า การสร้างความโปร่งใสเป็นมาตรการที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพมากกว่าการสร้างกฎระเบียบหรือองค์กรตรวจสอบเพิ่มเติม

5.2.2 งานตรวจสอบข้อสอบสามารถเทียบได้กับการเรียนซึ่งเป็นความรับผิดชอบของเด็กและเยาวชน ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (GPA) กับความสามารถในการตรวจเจอคำผิดได้ตรงกับความเป็นจริง หรือการทำงานให้สำเร็จครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมาย

จากการวิเคราะห์ครั้งนี้ชี้ว่า การศึกษาพื้นฐานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะทุจริต (ในการทดลองนี้ กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา และอายุที่ใกล้เคียงกัน) ดังนั้น คุณภาพการศึกษาพื้นฐานโดยรวมจึงมีความสำคัญต่อการป้องกันการทุจริต ทั้งนี้ ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมว่าการศึกษาหรือการเรียนรู้รูปแบบใดที่จะสามารถส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จสิ้น ตลอดจนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น เช่น การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกฝังให้เด็ก ๆ มีระเบียบวินัยและตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ดังตัวอย่างในงานวิจัยที่ชื่อ “Child Discipline in Japan: an Important Part of Parenting Where Parents Pass on Their Values to Their Children” โดย โนบุโกะ อุซิดะ (Nobuko Uchida) จากมหาวิทยาลัยซึคุบะ (University of Tsukuba) เป็น

ต้น⁴¹ ซึ่งจะสามารถเสริมประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ป้องกันการทุจริตในเด็กและเยาวชนอย่างโครงการ “โตไปไม่โกง” ได้

5.2.3 การเสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์โดยมิชอบในบรรดากลุ่มตัวอย่างที่ยังเป็นนักเรียนนั้นเป็นการทุจริตคอร์รัปชันเล็ก ๆ น้อย ๆ (petit corruption) ที่พบเห็นได้ทั่วไป เช่น การให้สินบนตำรวจจราจร ไม่ใช่การทุจริตขนาดใหญ่แบบการหักค่าหัวคิวโครงการระดับประเทศ ผลการทดลองที่ชี้ว่าประสบการณ์ต่อสินบนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจที่จะทุจริตแสดงให้เห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันเล็ก ๆ น้อย ๆ มีผลในทางลบต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยทำให้เกิดความเคยชินต่อการทุจริตซึ่งอาจทวีความรุนแรงได้ในอนาคต

ดังนั้น แผนการป้องกันและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันจึงไม่ควรที่จะมุ่งเป้าไปที่การทุจริตขนาดใหญ่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมุ่งป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การจ่ายสินบนให้เจ้าหน้าที่เพื่อให้ได้รับบริการที่เร็วขึ้น หรือเพื่อให้พ้นผิด เพราะเป็นการทุจริตที่เด็กและเยาวชนสามารถพบเห็นได้ทั่วไป จนอาจเกิดการเคยชินและพัฒนาไปเป็นค่านิยม (norm) ที่ว่าใคร ๆ ก็ทำกัน

5.3 ประสิทธิภาพและข้อจำกัดของการทดลอง

ประสิทธิภาพของการวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (controlled field experiment) คือ สามารถสะท้อนกระบวนการตัดสินใจที่จะกระทำการทุจริตของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างใกล้เคียงความเป็นจริง จึงสามารถนำมาใช้ออกแบบนโยบายหรือมาตรการป้องกันการเกิดพฤติกรรมทุจริตที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของมนุษย์มากที่สุด

อย่างไรก็ดี ข้อจำกัดของการใช้การวิจัยเชิงทดลองภาคสนามที่มีการควบคุม (controlled field experiment) คือ กลุ่มตัวอย่างจะไม่ได้ตัวว่ากำลังอยู่ในการทดลอง ทำให้ต้องมีการจำลองสถานการณ์ขึ้นมา การออกแบบสถานการณ์จำลองจึงต้องใช้ระยะเวลาและความรอบคอบอย่างมากโดยต้องทำให้เสมือนจริงมากที่สุดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่ากำลังอยู่ในสถานการณ์จริง ซึ่งนอกจากจะทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการวิจัยรูปแบบอื่นแล้ว ยังมีความเสี่ยงที่กลุ่มตัวอย่างจะไม่พอใจที่ถูกปิดบังความจริงและไม่อนุญาตให้นำผลการทดลองไปใช้ ซึ่งจะทำให้สูญเสียงบประมาณในการจัดการทดลองด้วย

ข้อจำกัดอีกประการหนึ่ง คือ การวิจัยเชิงทดลองควรใช้ร่วมกับเครื่องมือการวิจัยรูปแบบอื่น เช่น การทบทวนวรรณกรรม การสำรวจความคิดเห็น และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น เพื่อให้ผลการทดลองสามารถตอบโจทย์ที่ครอบคลุมและแม่นยำมากขึ้น

⁴¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมของงานวิจัยดังกล่าวได้ที่ http://www.childresearch.net/papers/parenting/2012_03.html

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เดือนเด่น นิคมบริรักษ์ และชิปไตร แสวงวงศ์. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของรัฐและการต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557).
- ไทยพับลิก้า. “เดือนเด่น นิคมบริรักษ์” วิพากษ์จุดอ่อน ป.ป.ช.-สตง. กับจุดตายใช้อำนาจพิเศษปราบคอร์รัปชัน “ถ้าจะแค่ล้างบาง..ก็แก้ปัญหาไม่ได้,”
<http://thaipublica.org/2015/04/duenden-tdri/> (สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2558).
- ไทยพับลิก้า. “นิพนธ์ พัวพงศกร เปิดงานวิจัยการคอร์รัปชัน กรณีศึกษาโครงการรับจำนำข้าวทุกเม็ด 5 รอบในฤดูกาลผลิตของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คาดขาดทุนทางบัญชี 5.39 แสนล้าน,”
<http://thaipublica.org/2014/11/tdri-corruption-in-the-paddy-pledging-policy/> (สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2558).
- ธีรภัทร เสรีรังสรรค์, การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 7, 2549.
- ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป, http://www.thailaw.com/thailaw2_4.pdf (สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2558).
- ปิยะวรรณ ปานโต, “สังคมไทยกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน,”
http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20150515090912.pdf (สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2558).
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส, การบังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทย, เอกสารวิจัยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- “ข่าวจิตตนคร : ๑๐๐ องค์กรชาวพุทธจับมือพารากอนจัด “งานวัดลอยฟ้า ญาณสังวร ๑๐๑ จิตตนคร,” หอจดหมายเหตุ พุทธทาส อินทปัญโญ, http://www.bia.or.th/html_th/site-content/85-จิตตนคร/458-ข่าวชาวจิตตนคร-๑๐๐-องค์กรชาวพุทธจับมือพารากอนจัด “งานวัดลอยฟ้า-ญาณสังวร-๑๐๑-จิตตนคร.html (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559).
- “งานวัดลอยฟ้า : จิตตนคร นครหลวงของโลกเรา,” งานวัดลอยฟ้าจิตตนคร
@TheHiddenCapital101,

<https://www.facebook.com/TheHiddenCapital101/posts> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559).

“สกว.เปิดผลสำรวจจ่ายสินบนลดลง หนุนแก้คอร์รัปชันระบบราชการไทย,”

http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=5704:2014-11-18-08-22-39&catid=44:2013-11-25-06-49-47&Itemid=369 (สืบค้นเมื่อ 24 สิงหาคม 2558).

“สรุปรวมยอดเงินทริโอดตักป๊ะ ธนาคารอสมศีล,” งานวัดลอยฟ้าจิต

ตนคร@TheHiddenCapital101,

<https://www.facebook.com/TheHiddenCapital101/photos/a.263937337116690.1073741838.250232345153856/266355506874873/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2559).

ภาษาอังกฤษ

Ariely, Dan. The (Honest) Truth about Dishonesty (New York: HarperCollins Publisher, 2013).

Armantier, Oliver, and Amadou Boly, “A Controlled Field Experiment on Corruption,” European Economic Review, 2011.

Bellemare, Charles, Luc Bissonnette, and Sabine Kroger, “Statistical Power of Within and Between-Subjects Designs in Economic Experiments,” Institute for the Study of Labor Discussion Paper Series 8583, October 2014.

Bellver, Ana, and Daniel Kaufmann. “Transparenting Transparency,” paper presented at the IMF conference on transparency and integrity, July 6-7, 2005.

Chaudhuri, Ananish, Tirnud Paichayontvijit and Tony So, (2015). “Team versus individual behavior in the minimum effort coordination game.” Journal of Economic Psychology, 47, 85-102.

Chaudhuri, Ananish, Tirnud Paichayontvijit and Lifeng Shen, (2013). “Gender Differences in Trust and Trustworthiness: Individuals, Single Sex and Mixed Sex Groups.” Journal of Economic Psychology, 34, 181-194.

- Gino, Francesca, Shahar Ayal, and Dan Ariely “Contagion and Differentiation in Unethical Behavior : The Effect of One Bad Apple on the Barrel,” Psychological Science 20, No. 3, 2009.
- Kahneman, Daniel and Amos Tversky, “Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk,” Econometrica, 47 (2), 1979. 263-291.
- Lenth, Russell V., “Some Practical Guidelines for Effective Sample Size Determination,” The American Statistician 55 No. 3, August 2001, 187-193.
- Mazar, Nina, and Dan Ariely, “Dishonesty in Everyday Life and Its Policy Implications,” Journal of Public Policy and Marketing, 2006.
- Mazar, Nina, On Amir and Dan Ariely, “The Dishonesty of Honest People : A Theory of Self-concept Maintenance,” Journal of Marketing Research, 2008.
- Olken, Benjamin A. “Monitoring Corruption: Evidence from a Field Experiment in Indonesia,” NBER Working Paper No. 11753, November 2005.
- Uchida, Nobuko, “Child Discipline in Japan: an Important Part of Parenting Where Parents Pass on Their Values to Their Children”
http://www.childresearch.net/papers/parenting/2012_03.html (สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2560)
- United Nations, “United Nations Convention against Corruption 2003,”
https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf (สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2558).
- Yap, Andy J., et al., “The Ergonomics of Dishonesty: The Effect of Incidental Posture on Stealing, Cheating, and Traffic Violations,” Psychological Science, September 25, 2013.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

การทดสอบเบื้องต้น (Test run)

การทดสอบเบื้องต้น (Test run) เป็นการจำลองการทดลองจริงตามที่ออกแบบไว้เบื้องต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของการทดลอง เช่น ความยากง่ายในการหาจุดผิดในข้อสอบ รูปแบบการจัดห้องและบรรยากาศในห้องทดลอง ความชัดเจนของวิธีการและคำชี้แจงของคณะผู้วิจัย และศึกษาผลลัพธ์ที่น่าจะได้อาจจากการทดลอง

ในการทดสอบเบื้องต้น คณะผู้วิจัยเลือกศึกษา 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 LMLT ซึ่งเป็น กลุ่มที่มีการตรวจสอบติดตามต่ำ (Low Monitoring - LM) และมีความโปร่งใสน้อย (Low Transparency - LT) และกลุ่มที่ 4 HMHT ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการตรวจสอบติดตามสูง (High monitoring - HM) และความโปร่งใสน้อย (High Transparency - HT) เนื่องจากเป็นสองสถานการณ์มีระดับความเข้มข้นของทั้ง 2 ปัจจัยที่ต่างกันมากที่สุด ดังนั้น ผลการทดลองที่ได้จากสองกลุ่มนี้น่าจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมทดลองได้มากที่สุด

กลุ่ม LMLT มีระดับการตรวจสอบติดตามที่ต่ำและระดับความโปร่งใสน้อย โดยคณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจสอบว่าจะมีการสุ่มตรวจซ้ำ 1 ใน 10 คน (ร้อยละ 10) และให้ผู้เข้าร่วมกรอกผลการตรวจสอบลงในใบปะหน้าทุกชุด

กลุ่ม HMHT มีระดับการตรวจสอบติดตามที่สูงและระดับความโปร่งใสน้อย โดยคณะผู้วิจัยจะแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบก่อนเริ่มตรวจสอบว่าจะมีการสุ่มตรวจซ้ำ 6 ใน 10 คน (ร้อยละ 60) และให้ผู้เข้าร่วมกรอกผลการตรวจสอบลงในใบปะหน้าทุกชุด พร้อมวงกลมจุดผิดทุกจุดที่เจอในข้อสอบ

“พฤติกรรมทุจริต” ในการทดลองนี้ หมายถึง การรายงานจำนวนจุดผิดไม่ตรงกับความจริง ทั้งมากกว่าหรือต่ำกว่าความจริง เช่น การรายงานจำนวนจุดผิดมากกว่าความเป็นจริงเพื่อให้ได้รับคำตอบแทนที่สูงขึ้น หรือรายงานจำนวนจุดผิดต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะต้องการรับทำข้อสอบให้เสร็จเพื่อให้ได้คำตอบแทนโดยเร็ว (ความสะเพร่า) ซึ่งถือเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจสอบอย่างถูกต้อง ตามที่ได้รับมอบหมายและจ่ายคำตอบแทนให้

การนำเสนอในบทที่ 2 แบ่งออกเป็นทั้งหมด 5 หัวข้อ ได้แก่ การหากลุ่มตัวอย่าง การจัดห้อง การดำเนินการทดสอบเบื้องต้น ผลที่ได้จากการทดสอบเบื้องต้น และข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้น

1. การหากลุ่มตัวอย่าง

ผู้ที่เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นเป็นนิสิตและนักศึกษาที่มาฝึกงานช่วงปิดภาคเรียนที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยคณะผู้วิจัยได้ประชาสัมพันธ์ภายในสถาบันให้มาช่วยงาน

ตรวจข้อสอบพิมพ์ดีดที่ห้องประชุมของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย โดยบอกว่าจะมีคำตอบแทนให้ 200 - 300 บาท ตามสถานการณ์ที่จำลองไว้⁴² ผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นจะไม่ทราบว่าการตรวจข้อสอบพิมพ์ดีดนี้เป็นการทดลองจนกว่าการทดลองได้เสร็จสิ้นลง

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 25 คน มีอายุระหว่าง 20 - 22 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปริญญาตรีตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 - 4 โดยเป็นนิสิตและนักศึกษาจากหลากหลายมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตและนักศึกษาที่เลือกมาฝึกงานที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จึงเป็นนิสิต/นักศึกษาจากคณะเศรษฐศาสตร์ โดยมีจำนวนมากถึง 22 คน (ร้อยละ 88 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็นเพศหญิงจำนวน 15 คน เพศชายจำนวน 10 คน และทุกคนไม่มีประสบการณ์ในการตรวจข้อสอบพิมพ์ดีดมาก่อน

เนื่องจากการทดสอบเบื้องต้นทดสอบเพียงแค่ 2 สถานการณ์ ได้แก่ LMLT และ HMHT กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 25 คน จึงถูกแบ่งโดยการสุ่ม⁴³ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ LMLT จำนวน 13 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 10 คน และเพศชายจำนวน 3 คน การทดสอบจัดในช่วงเช้า เวลา 9.00 - 13.00 น. และกลุ่ม HMHT จำนวน 12 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 5 คน และเพศชายจำนวน 7 คน จัดการทดลองในช่วงบ่าย เวลา 13.00 - 17.00 น.

2. การจัดห้อง

รูปแบบการจัดห้องทดลองเป็นการจัดโต๊ะเรียงเดียว จำนวน 4 แถว โดยให้กลุ่มตัวอย่างนั่งโต๊ะละ 1 คน เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เข้าร่วมทราบว่ากำลังตรวจข้อสอบชุดเดียวกันซึ่งมีจำนวนและตำแหน่งจุดผิดที่เหมือนกัน โดยเลือกใช้โต๊ะทำงานขนาดใหญ่เพื่อให้นักศึกษารู้สึกเหมือนกำลังทำงานเพื่อรับคำตอบแทนดังที่แจ้งไว้ ตามที่แสดงในรูปที่ 1

⁴² ทั้งนี้ เนื่องจากนักศึกษาฝึกงานได้รับค่าจ้างระหว่างที่ฝึกงานอยู่แล้ว เมื่อการทดลองสิ้นสุดลงและคณะผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการทดลองแล้ว กลุ่มตัวอย่างในการทดสอบเบื้องต้นจึงไม่ได้รับคำตอบแทนในการตรวจข้อสอบ

⁴³ อย่างไรก็ตาม หลังจากการสุ่มแบ่งกลุ่มแล้วนิสิต/นักศึกษาบางคนได้ขอเปลี่ยนเวลาที่เข้าร่วมเนื่องจากติดภารกิจกระทันหัน ทำให้จำนวนเพศหญิงในช่วงเช้าและช่วงบ่ายไม่เท่ากัน

รูปที่ 1 รูปแบบการจัดห้องของการทดสอบเบื้องต้น

ที่มา คณะผู้วิจัย

3. การดำเนินการทดสอบเบื้องต้น

รูปแบบการทดลองเป็นการจำลองสถานการณ์ให้กลุ่มตัวอย่างหาจุดผิด (error detection) ในข้อสอบพิมพ์ดีดของโรงเรียนเลขานุการแห่งหนึ่ง โดยลักษณะของจุดผิดที่ต้องหาในข้อสอบพิมพ์ดีดมีทั้งสิ้น 7 แบบ ตามที่ข้อสอบพิมพ์ดีดทั่วไปใช้ ตารางที่ 1 แสดงลักษณะจุดผิดของข้อสอบพิมพ์ดีดที่ใช้ในการทดสอบเบื้องต้น

ตารางที่ 1 ลักษณะจุดผิดของข้อสอบพิมพ์ดีด ที่ใช้ในการทดสอบเบื้องต้น

ลักษณะจุดผิด	การพิมพ์ที่ถูกต้อง	การพิมพ์ที่ผิด
1. การสะกดไม่เหมือนต้นฉบับ	ประสบการณ์	ประสบการณ์
2. การเว้นวรรคระหว่างคำไม่เหมือนต้นฉบับ	ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น	ผ่านประสบการณ์ต่างๆ เช่น
3. การเว้นช่องว่างระหว่างบรรทัดไม่เหมือนต้นฉบับ	ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น ไปเรียนและทำงานที่ต่างประเทศ	ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น ไปเรียนและทำงานที่ต่างประเทศ
4. การใช้เครื่องหมาย เช่น -ๆ ฯ ไม่เหมือนต้นฉบับ	0-2718-5460	02-718-5460
5. การกั้นหน้าและหลังไม่เหมือนต้นฉบับ	ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น ไปเรียนและทำงานที่ต่างประเทศ	ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น ไปเรียนและทำงานที่ต่างประเทศ
6. การตัดคำขึ้นบรรทัดใหม่ไม่เหมือนต้นฉบับ	ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น ไปเรียนและทำงานที่ต่างประเทศ	ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น ไปเรียนและทำงานที่ต่างประเทศ
7. การพิมพ์คำสลับกันกับต้นฉบับ	เพลงนี้มีโน้ตสูงต่ำ	เพลงนี้มีโน้ตต่ำสูง

ที่มา คณะผู้วิจัย

ในการตรวจข้อสอบ กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้รับต้นฉบับ 1 ฉบับ เพื่อประกอบการตรวจ และข้อสอบพิมพ์ดีดที่มีเนื้อหาภาษาไทยจำนวนคนละ 1 ชุด ชุดละ 10 ฉบับ ฉบับละ 3 หน้า รวมจำนวนหน้าที่ต้องตรวจทั้งหมด 30 หน้า ซึ่งในข้อสอบ 10 ฉบับ จะมีจุดผิดรวมกันทั้งหมด 11 จุด แต่ละชุดข้อสอบจะมีจำนวนและตำแหน่งจุดผิดเหมือนกัน แต่กลุ่มตัวอย่างจะไม่ทราบว่าทุกคนกำลังตรวจข้อสอบชุดเดียวกัน

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้แจกเอกสารคำชี้แจงซึ่งประกอบด้วยลักษณะจุดผิดของข้อสอบพิมพ์ดีด (ดังที่นำเสนอในตารางที่ 1) และหลักปฏิบัติระหว่างการตรวจข้อสอบในการทดสอบเบื้องต้น ดังนี้

- กรุณาอย่าพูดคุยกับบุคคลอื่น
- ถ้าจำเป็นต้องทำธุระส่วนตัว กรุณายกมือเพื่อแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบก่อน
- กรุณาอย่านำข้อสอบออกนอกห้อง
- หากมีข้อสงสัยประการใดให้ยกมือเรียกเจ้าหน้าที่
- เมื่อตรวจข้อสอบเสร็จทุกฉบับแล้ว กรุณาส่งข้อสอบคืนให้กับผู้ว่าจ้าง และรอรับค่าตอบแทนที่หน้าห้อง

นอกจากนี้ ในเอกสารคำชี้แจงยังมีเรื่องค่าตอบแทนด้วย โดยระบุว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้รับค่าตอบแทน 200 บาท และค่าตอบแทนพิเศษเมื่อหาจุดผิดพบจุดละ 10 บาท ทั้งนี้ ในเอกสารคำชี้แจงอธิบายว่าค่าตอบแทนพิเศษนี้เป็นค่าใช้ความระมัดระวังและความรอบคอบในการตรวจ แต่วัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการทดลองนี้ ค่าตอบแทนพิเศษจะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างทุจริตโดยการหาจุดผิดเกินกว่าที่คณะผู้วิจัยทำไว้เพื่อที่จะได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น

ก่อนเริ่มการตรวจข้อสอบ คณะผู้วิจัยได้อธิบายเนื้อหาทั้งหมดในเอกสารคำชี้แจงให้แก่ผู้เข้าร่วมการทดสอบ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมถามคำถามด้วย

4. ผลที่ได้จากการทดสอบเบื้องต้น

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเบื้องต้น (test run) มีจำนวนเพียง 25 คน และถูกแบ่งเป็นสองสถานการณ์ ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับการศึกษาเชิงเศรษฐมิติ (โดยเฉพาะ regressions analysis) ดังนั้น ในส่วนนี้จะเป็นการรายงานผลโดยการวิเคราะห์เบื้องต้นเท่านั้น โดยวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการทดสอบเบื้องต้นนี้เป็นไปเพื่อเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะได้จากการดำเนินการทดลองจริง และเพื่อเปรียบเทียบกับผลที่ได้จากการทดลองจริงในภายหลัง

ข้อมูลจากการทดสอบสามารถจำแนกได้สองแบบ คือ จำแนกตามจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอในแต่ละฉบับ และจำแนกตามจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอในแต่ละชุด (1 ชุด มีข้อสอบทั้งหมด 10 ฉบับ) คณะผู้วิจัยจึงแบ่งการรายงานผลการทดลองเป็นสองส่วน ในส่วนที่ 4.1 จะรายงานการวิเคราะห์ข้อมูล

ที่ถูกจำแนกตามจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอในแต่ละฉบับ และในส่วนที่ 4.2 จะรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกจำแนกตามจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอในแต่ละชุด

4.1 ผลการทดสอบเบื้องต้น จำแนกข้อมูลตามจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอในแต่ละฉบับ

เนื่องจาก “พฤติกรรมทุจริต” ในการทดลองนี้ หมายถึง การรายงานจำนวนจุดผิดไม่ตรงกับความจริง ทั้งมากกว่าหรือต่ำกว่าความจริง ดังนั้นจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอที่ต่างจากจำนวนคำผิดจริง จึงเป็นตัวแปรหลักในการวิเคราะห์ผล

การรายงานผลในส่วนนี้จะใช้ข้อมูลจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอแต่ละฉบับมาคำนวณค่าความต่างระหว่างจำนวนคำผิดที่ผู้เข้าร่วมการทดสอบตรวจเจอกับจำนวนคำผิดจริง โดยคำนวณตามสมการต่อไปนี้

$$deviation_{ij} = mark_{ij} - actual_j$$

โดย *mark* คือ จำนวนคำผิดที่ผู้เข้าร่วมการทดสอบตรวจเจอในแต่ละฉบับ

actual คือ จำนวนคำผิดจริง

i คือ ผู้เข้าร่วม

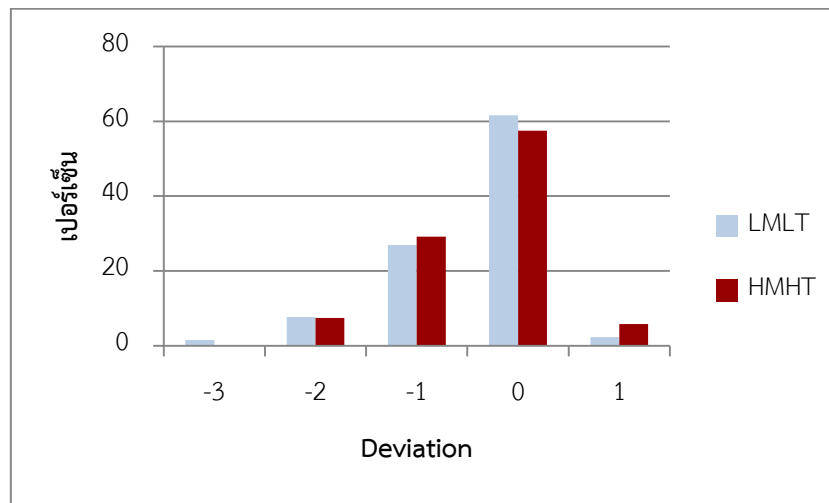
j คือ เลขฉบับที่ตรวจ ซึ่งมีทั้งหมด 10 ฉบับ

เมื่อนำจำนวนคำผิดของแต่ละฉบับที่ผู้เข้าร่วมการทดสอบตรวจเจอ ลบกับจำนวนคำผิดจริงของแต่ละฉบับของทั้งสองสถานการณ์ (deviation) พบว่า deviation ของสองสถานการณ์ ไม่แตกต่างกันมาก และส่วนใหญ่เป็นการไม่พบคำผิดมากกว่าการพบคำผิดเกินจำนวนคำผิดจริง (ดังที่แสดงในรูปที่ 2)

นอกจากนี้ ค่าสัมบูรณ์ของ deviation ยังมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำและไม่ต่างกันระหว่างสองสถานการณ์ โดยเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ LMLT ตรวจเจอคำผิดที่ต่างจากจำนวนคำผิดจริงอยู่ 0.49 คำ ส่วนกลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ HMHT ตรวจเจอคำผิดที่ต่างจากจำนวนคำผิดจริงอยู่ 0.5 คำ

อนึ่ง กลุ่ม LMLT และกลุ่ม HMHT ล้วนมีการวงคำผิดในข้อสอบ แม้ว่าในคำชี้แจงสำหรับกลุ่ม LMLT จะไม่ได้บอกให้วงคำผิดก็ตาม ซึ่งการวงคำผิดอาจเป็นการปฏิบัติทั่วไปในการตรวจข้อสอบ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การวงคำผิดอาจไม่ใช่การแสดงความโปร่งใสในระดับที่สูงสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ทำให้การทดสอบเบื้องต้นไม่สามารถแยกระดับของความโปร่งใสระหว่างสองกลุ่มนี้ได้ ค่าความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มที่ใกล้เคียงกันมากส่วนหนึ่งอาจมีเหตุผลมาจากการที่ทั้งสองกลุ่มมีการรายงานผลการทำงาน (ระดับความโปร่งใส) ที่เท่ากัน

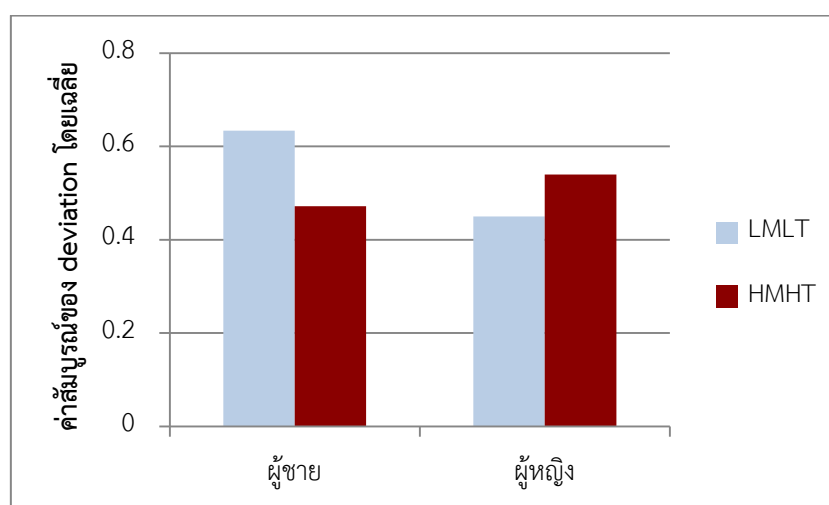
รูปที่ 2 ร้อยละของจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอ ลบกับจำนวนคำผิดจริง (deviation)
แบ่งตามสถานการณ์

ที่มา คณะผู้วิจัย

ค่าสัมบูรณ์ของ deviation โดยเฉลี่ยเมื่อแบ่งตามเพศแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายในสถานการณ์ LMLT ตรวจเจอคำผิดที่ต่างจากจำนวนคำผิดจริงอยู่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายในสถานการณ์ HMHT และมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงในทั้งสองสถานการณ์ (รูปที่ 3) ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สถานการณ์ LMLT มีค่าสัมบูรณ์ของ deviation โดยเฉลี่ยต่ำกว่าสถานการณ์ HMHT อยู่เล็กน้อย อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างในสถานการณ์ LMLT ที่เป็นเพศชายมีจำนวนค่อนข้างน้อย (มีเพียง 3 คน) เมื่อเทียบกับอีกกลุ่มหนึ่ง

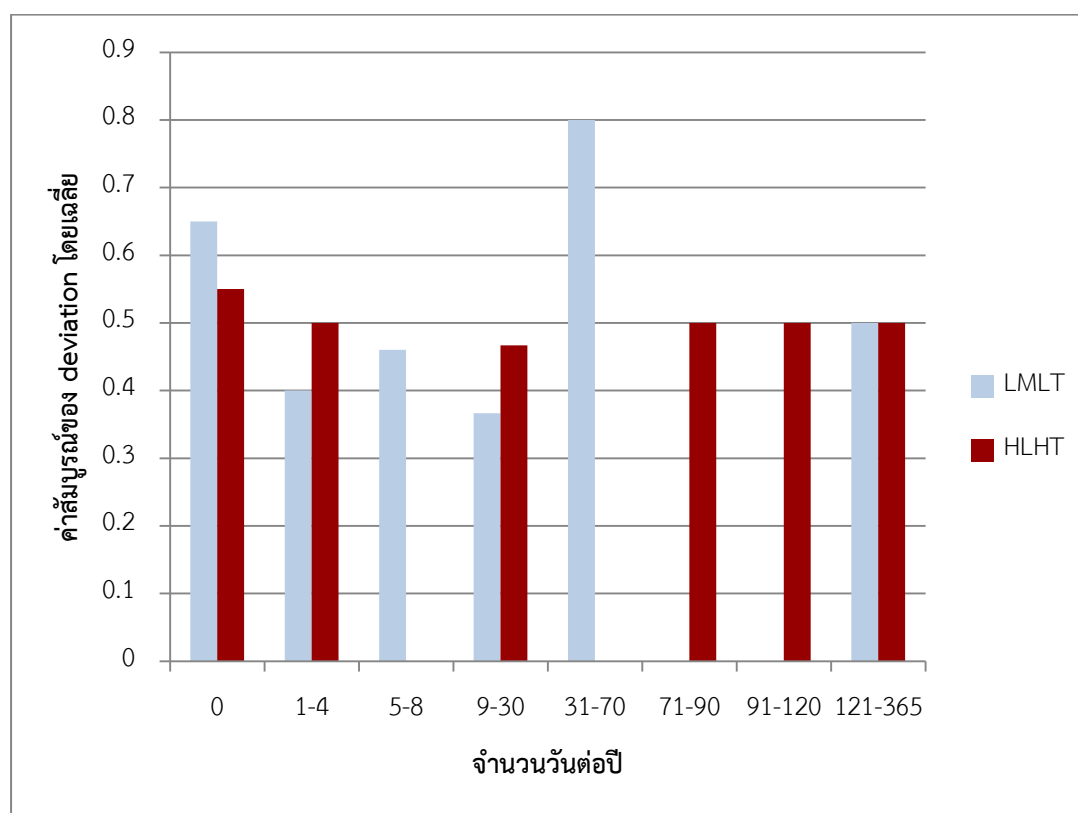
รูปที่ 3 ค่าสัมบูรณ์ของจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอ ลบกับจำนวนคำผิดจริงโดยเฉลี่ย
(average of absolute deviation) แบ่งตามสถานการณ์และเพศ

ที่มา คณะผู้วิจัย

รูปที่ 4 แสดงค่าสัมบูรณ์ของจำนวนคำผิดที่ผู้เข้าร่วมการทดสอบตรวจเจอ ลบกับจำนวนคำผิดจริงโดยเฉลี่ย (average of absolute deviation) แบ่งตามสถานการณ์และจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งไม่แสดงให้เห็นความแตกต่างของสองสถานการณ์ที่ชัดเจน และไม่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ (correlation) กันกับจำนวนวันแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม อาจเป็นเพราะขนาดของกลุ่มตัวอย่างเล็กเกินไป

รูปที่ 4 ค่าสัมบูรณ์ของจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอ ลบกับจำนวนคำผิดจริงโดยเฉลี่ย (average of absolute deviation) แบ่งตามสถานการณ์และจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

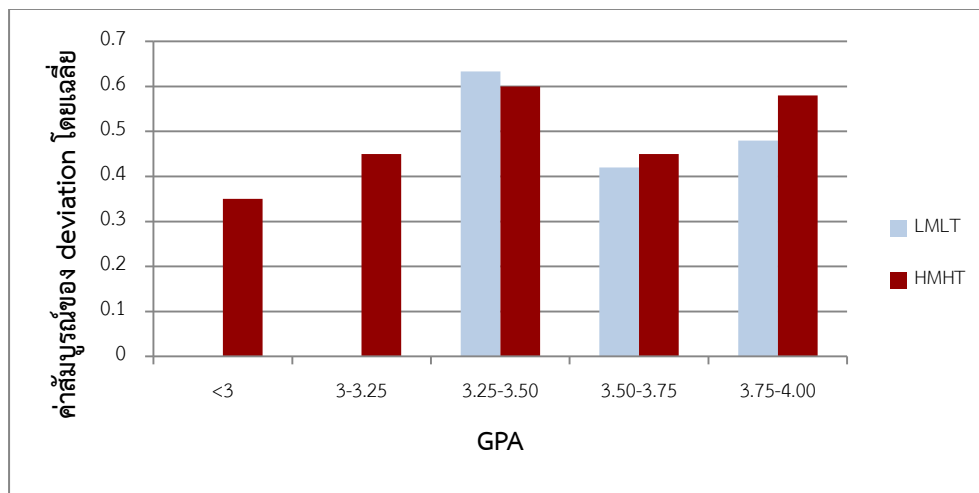

ที่มา คณะผู้วิจัย

รูปที่ 5 แสดงค่าสัมบูรณ์ของจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอ ลบกับจำนวนคำผิดจริงโดยเฉลี่ย (average of absolute deviation) แบ่งตามสถานการณ์และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) ซึ่งไม่แสดงให้เห็นความแตกต่างของสองสถานการณ์ที่ชัดเจน และไม่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ (correlation) ระหว่าง average of absolute deviation กับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแต่อย่างใด อาจตีความได้ว่าผลการเรียนไม่ได้เป็นปัจจัยต่อการตรวจ หรืออาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีขนาดที่เล็กเกินไป ตามที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้น

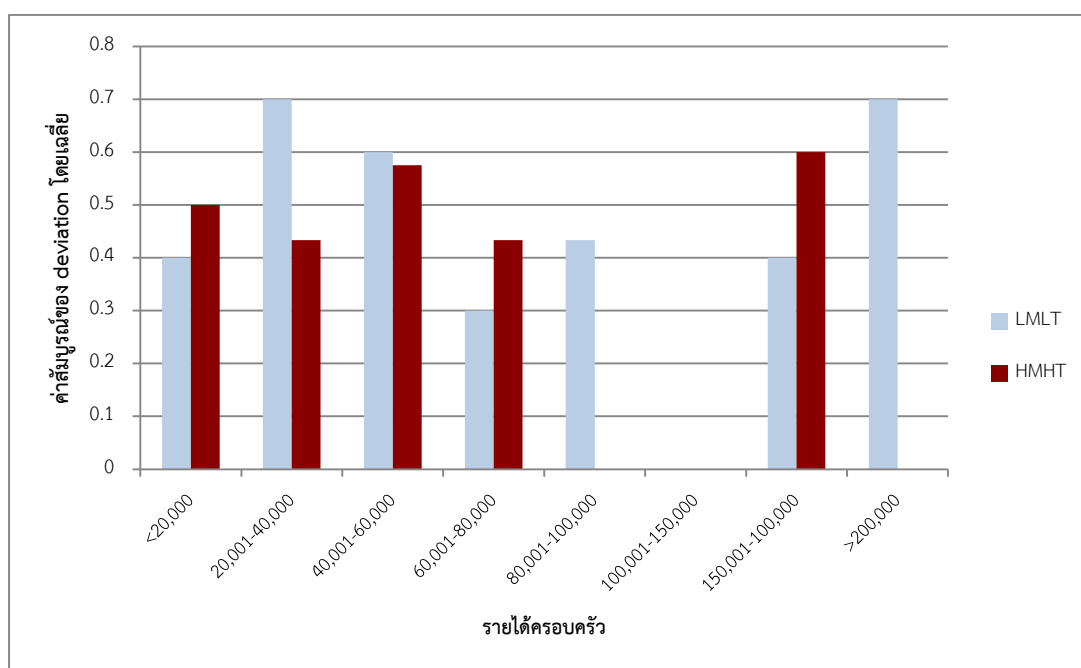
นอกจากนี้ รายได้ของครอบครัวและรายได้ส่วนตัวของผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นไม่มีผลอย่างชัดเจนต่อค่าสัมบูรณ์ของค่าเฉลี่ย deviation ซึ่งอาจเป็นเพราะจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก (รูปที่ 6 และรูปที่ 7 ตามลำดับ)

รูปที่ 5 ค่าสัมบูรณ์ของจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอ ลบกับจำนวนคำผิดจริงโดยเฉลี่ย (average of absolute deviation) แบ่งตามสถานการณ์และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA)

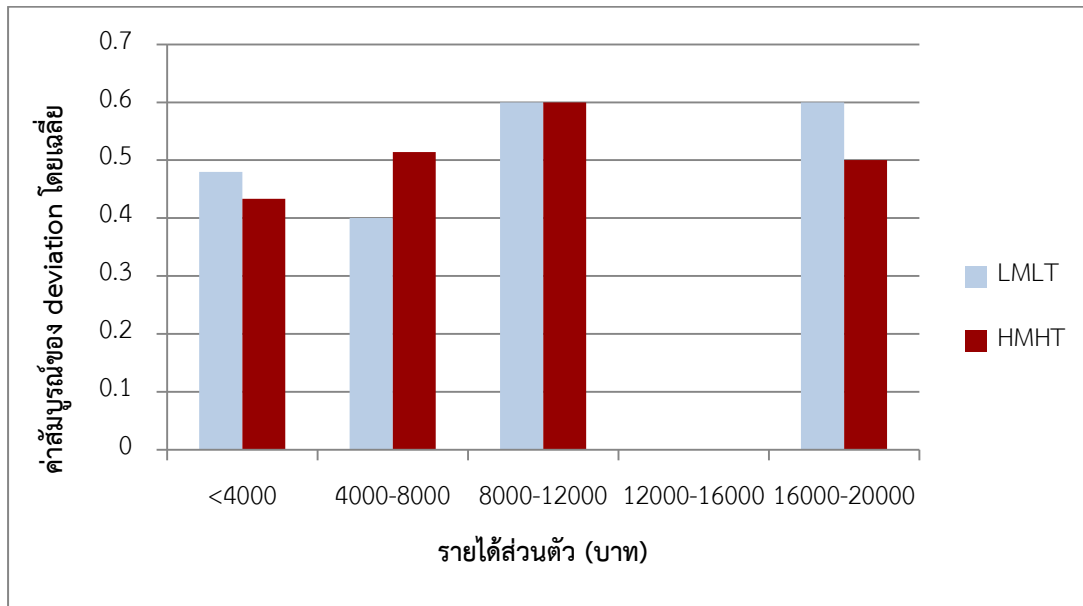
ที่มา คณะผู้วิจัย

รูปที่ 6 ค่าสัมบูรณ์ของจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอลบกับจำนวนคำผิดจริงโดยเฉลี่ย (average of absolute deviation) แบ่งตามสถานการณ์และรายได้รวมของครอบครัว

ที่มา คณะผู้วิจัย

รูปที่ 7 ค่าสัมบูรณ์ของจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอเทียบกับจำนวนคำผิดจริงโดยเฉลี่ย (average of absolute deviation) แบ่งตามสถานการณ์และรายได้รวมส่วนตัว

ที่มา คณะผู้วิจัย

4.2 ผลการทดสอบเบื้องต้น จำแนกข้อมูลตามจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอในแต่ละชุด

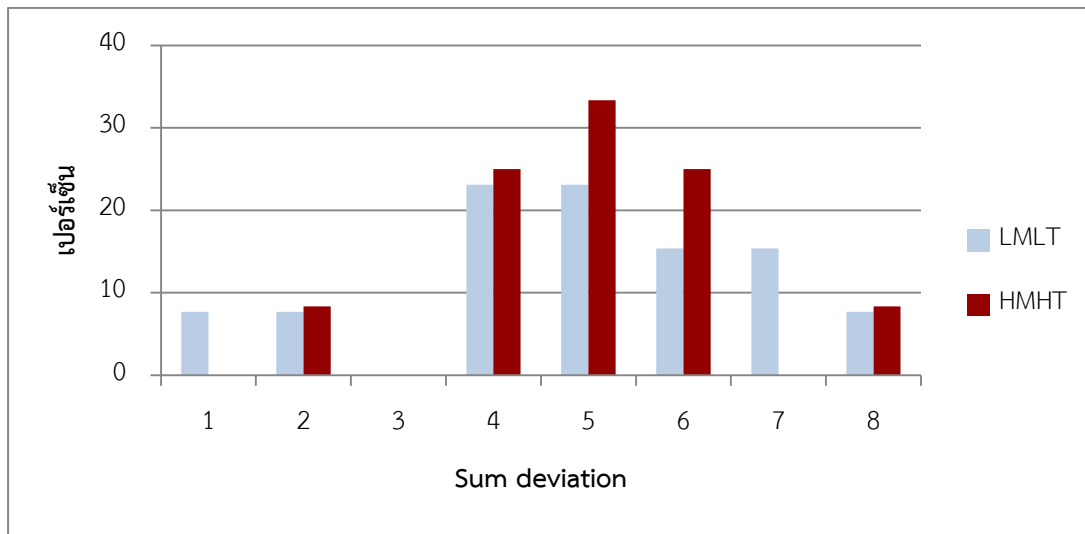
การรายงานผลในส่วนนี้จะใช้ข้อมูลจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอในแต่ละชุด (1 ชุด มีข้อสอบทั้งหมด 10 ฉบับ) มาคำนวณค่าความต่างระหว่างจำนวนคำผิดที่ตรวจเจอกับจำนวนคำผิดจริงของแต่ละผู้เข้าร่วม โดยคำนวณตามสมการต่อไปนี้

$$sum_of_absolute_deviation_i = \sum_{j=1}^{10} (|mark_{ij} - actual_j|)$$

4.2.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของค่าสัมบูรณ์ของ deviation รวม 10 ฉบับ

ค่าเฉลี่ยของค่าสัมบูรณ์ของ deviation รวม 10 ฉบับ (sum of absolute deviation) คือ 4.92 จุด ในสถานการณ์ LMLT และ 5 จุด ในสถานการณ์ HMHT ซึ่งค่าเฉลี่ยนี้ไม่มีความแตกต่างกันมาก แต่เมื่อศึกษาการกระจายตัวของจำนวนคำผิด (distribution) พบว่าสถานการณ์ HMHT มีค่ากระจุกตัวอยู่ที่ระหว่าง 4 ถึง 6 จุดที่คำผิดที่ตรวจเจอ มากกว่าสถานการณ์ LMLT (รูปที่ 2.8)

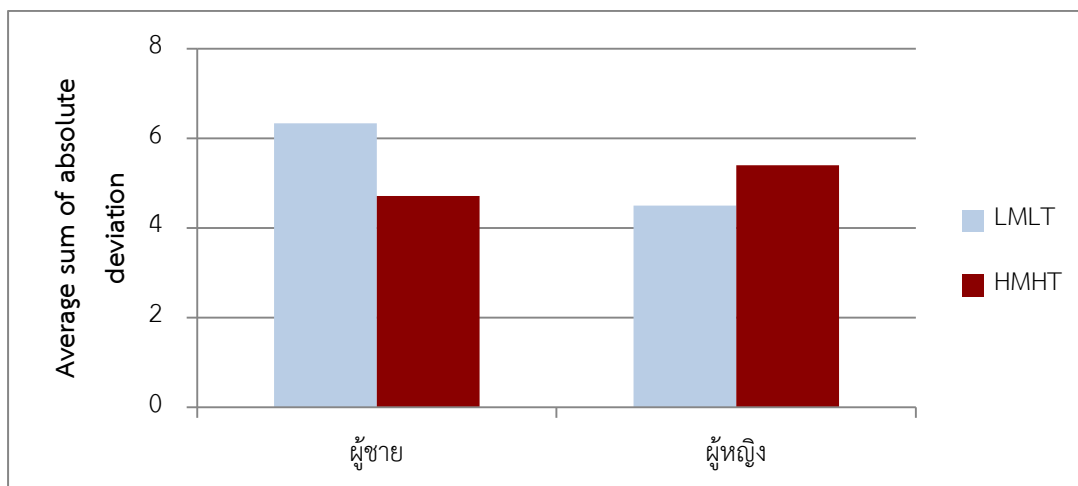
รูปที่ 8 เปอร์เซ็นของค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์

ที่มา คณะผู้วิจัย

ค่าสัมบูรณ์ของ deviation โดยเฉลี่ยเมื่อแบ่งตามเพศแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายในสถานการณ์ LMLT ตรวจเจอคำผิดที่ต่างจากจำนวนคำผิดจริงอยู่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายในสถานการณ์ HMHT และมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิงในทั้งสองสถานการณ์ (รูปที่ 9) อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ LMLT ที่เป็นผู้ชายมีจำนวนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่น ซึ่งสองในสามคนมีค่า sum of absolute deviation เท่ากับ 6 และอีกหนึ่งคนเท่ากับ 7

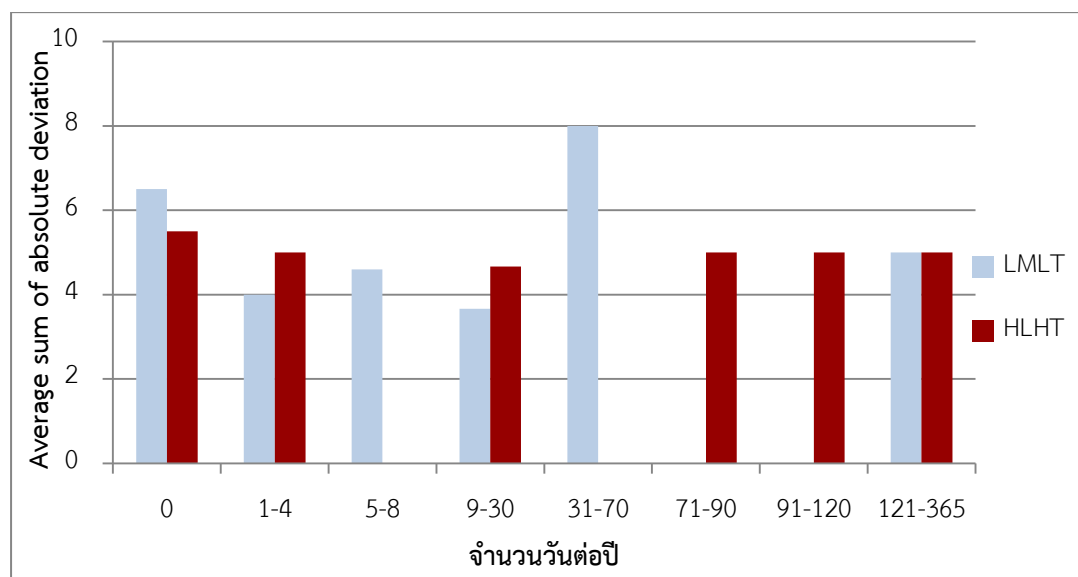
รูปที่ 9 ค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และเพศ

ที่มา คณะผู้วิจัย

รูปที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยของ sum of absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งไม่แสดงให้เห็นความแตกต่างของสองสถานการณ์ที่ชัดเจน และไม่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ (correlation) กันกับจำนวนวันแต่อย่างใด

รูปที่ 10 ค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และจำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

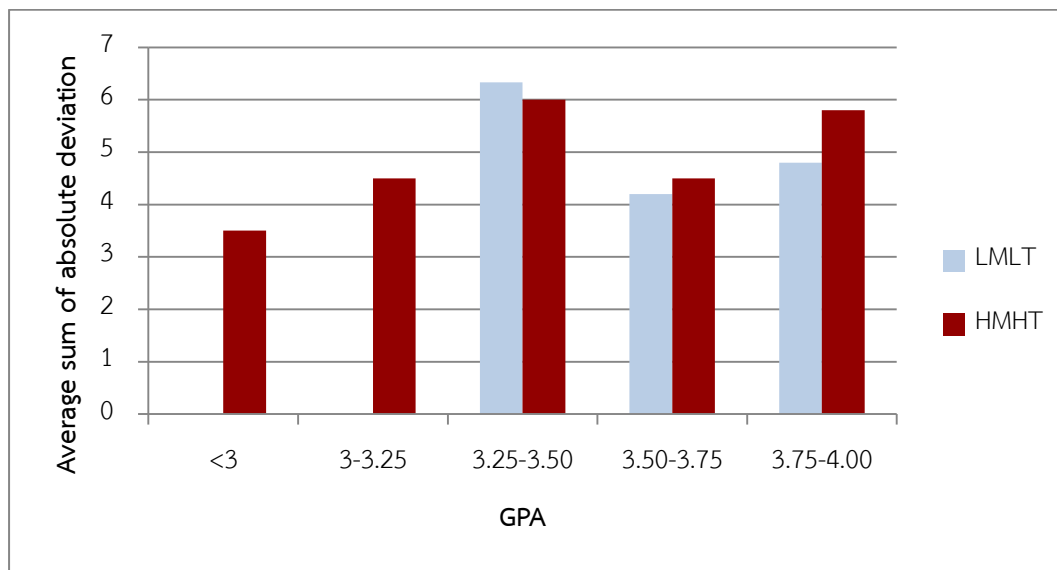

ที่มา คณะผู้วิจัย

รูปที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยของ sum of absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) ซึ่งไม่แสดงให้เห็นความแตกต่างของสองสถานการณ์ที่ชัดเจน และไม่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ (correlation) กันกับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแต่อย่างใด

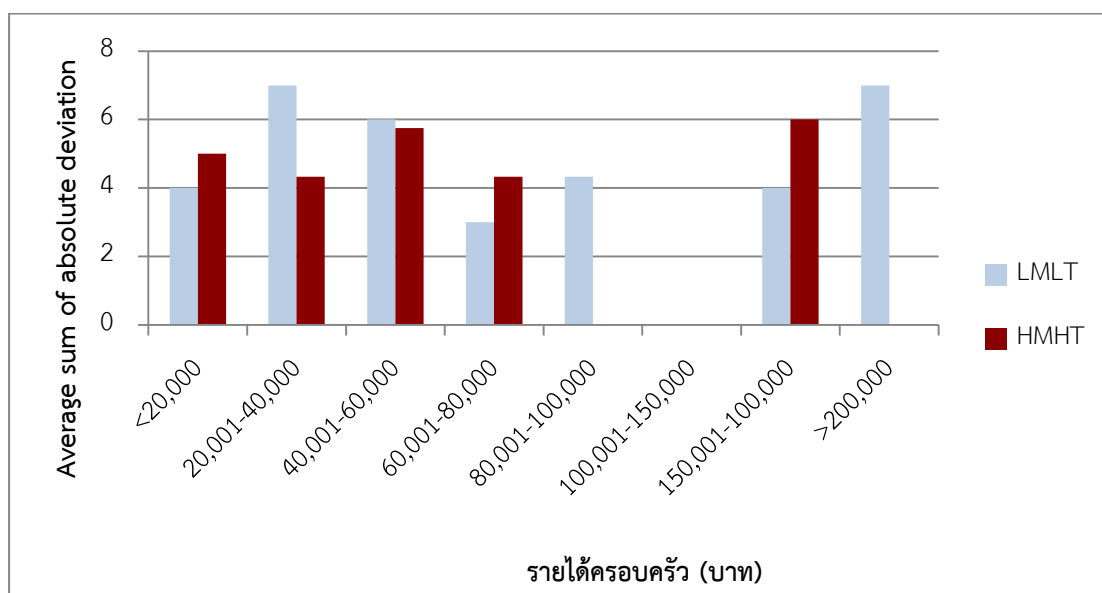
นอกจากนี้ รายได้ของครอบครัวและรายได้ส่วนตัวของผู้เข้าร่วมไม่มีผลชัดเจนต่อค่าเฉลี่ยของ sum of absolute deviation (รูปที่ 12 และรูปที่ 13 ตามลำดับ)

รูปที่ 11 ค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA)

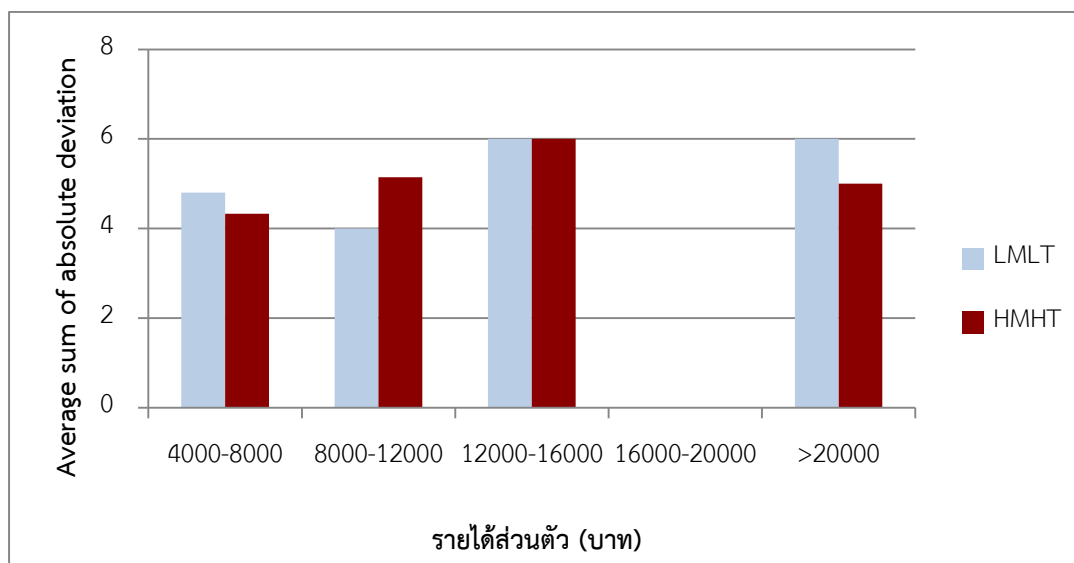
ที่มา คณะผู้วิจัย

รูปที่ 12 ค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และรายได้รวมของครอบครัว

ที่มา คณะผู้วิจัย

รูปที่ 13 ค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation แบ่งตามสถานการณ์และรายได้รวมส่วนตัว

ที่มา คณะผู้วิจัย

4.2.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคล

การรายงานผลวิเคราะห์ด้านความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคลจะสอดคล้องกับคำถามส่วนที่ 2 ในแบบสอบถามที่แจกให้ผู้เข้าร่วมหลังการทดสอบ (ดูแบบสอบถามในภาคผนวกที่ 2)

ข้อมูลที่ได้จากคำถามในแบบสอบถามข้อ 14 พบว่า ผู้เข้าร่วมทุกคนในสถานการณ์ LMLT มีความคิดเห็นว่า “การที่ผู้ถูกจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับผู้ว่าจ้าง” เป็นพฤติกรรมทุจริต ซึ่งข้อมูลที่ได้นี้ไม่มีพอเพียงต่อการเปรียบเทียบ แต่ในสถานการณ์ HMHT พบว่าร้อยละ 59 ของผู้เข้าร่วมตอบว่าเป็นพฤติกรรมทุจริต และร้อยละ 41 ตอบว่าไม่แน่ใจ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ sum of absolute deviation ของสองกลุ่มนี้พบว่ามีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน คือ 5 จุด

มากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ LMLT (ร้อยละ 54) เห็นว่าการที่ผู้ถูกจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับผู้ว่าจ้างเป็นพฤติกรรมทุจริตที่รุนแรงมาก และประมาณร้อยละ 43 ของผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ HMHT เห็นว่าเป็นพฤติกรรมทุจริตที่รุนแรงมาก

ข้อมูลที่ได้จากคำถามข้อ 15 พบว่า มีเพียง 4 คนเท่านั้นที่ได้เสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมิชอบใน 1 ปีที่ผ่านมา ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งต่อปี จำนวนผู้เข้าร่วม และค่าเฉลี่ยของ sum of absolute deviation ถึงแม้ว่าจำนวนครั้งต่อปีจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าเฉลี่ยของ sum of absolute deviation สำหรับผู้ที่ได้เสนอหรือรับสิ่งตอบแทน แต่คณะผู้วิจัยไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์นี้ได้เนื่องจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อย

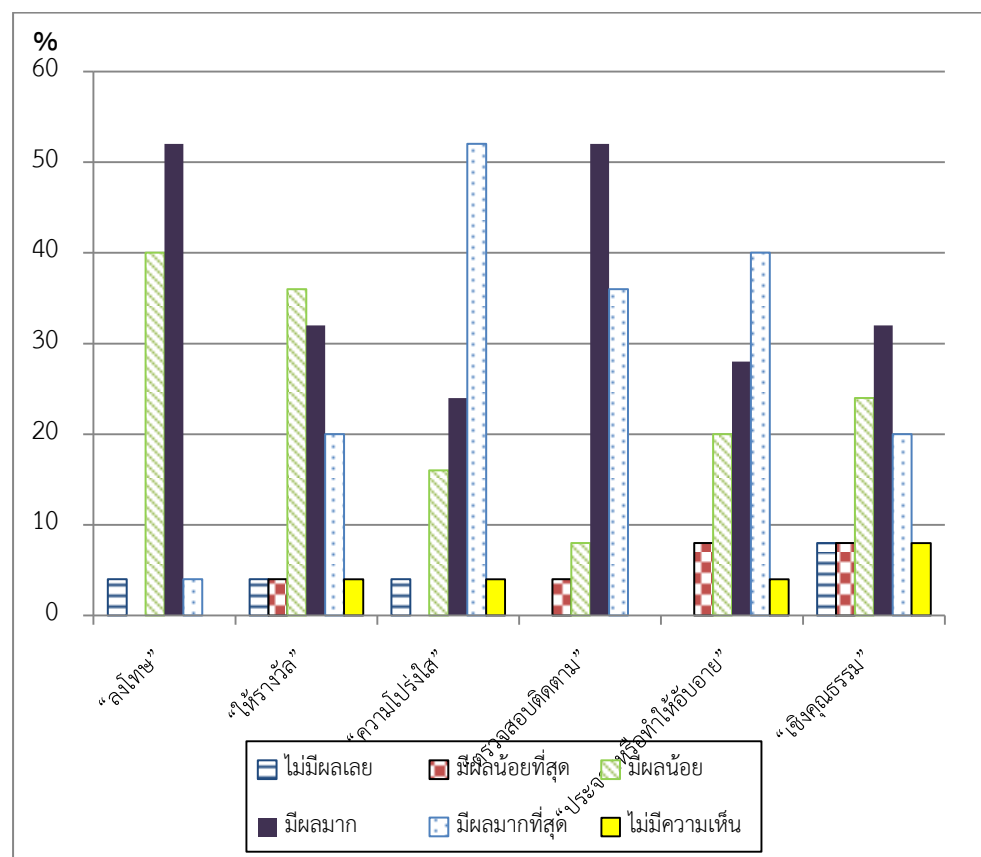
ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่าง จำนวนครั้งต่อปี จำนวนผู้เข้าร่วม และค่าเฉลี่ยของ sum of absolute deviation

จำนวนครั้งต่อปี	จำนวนผู้เข้าร่วม	ค่าเฉลี่ยของ sum of absolute deviation
0	21	5.05
1	2	3
3	1	5
5	1	7

ที่มา คณะผู้วิจัย

ข้อมูลที่ได้จากคำถามข้อ 16 พบว่า มีผู้เข้าร่วมจำนวนมากมีความเห็นว่าความโปร่งใส (ร้อยละ 52 ตอบว่ามีผลมากที่สุด) ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทยมาก รองลงมาเป็นการประจานหรือทำให้อับอาย (ร้อยละ 40 ตอบว่ามีผลมากที่สุด) และลำดับสาม คือ การตรวจสอบติดตาม (ร้อยละ 36 ตอบว่ามีผลมากที่สุด) และผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นว่าการลงโทษมีผลน้อยต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย (รูปที่ 14)

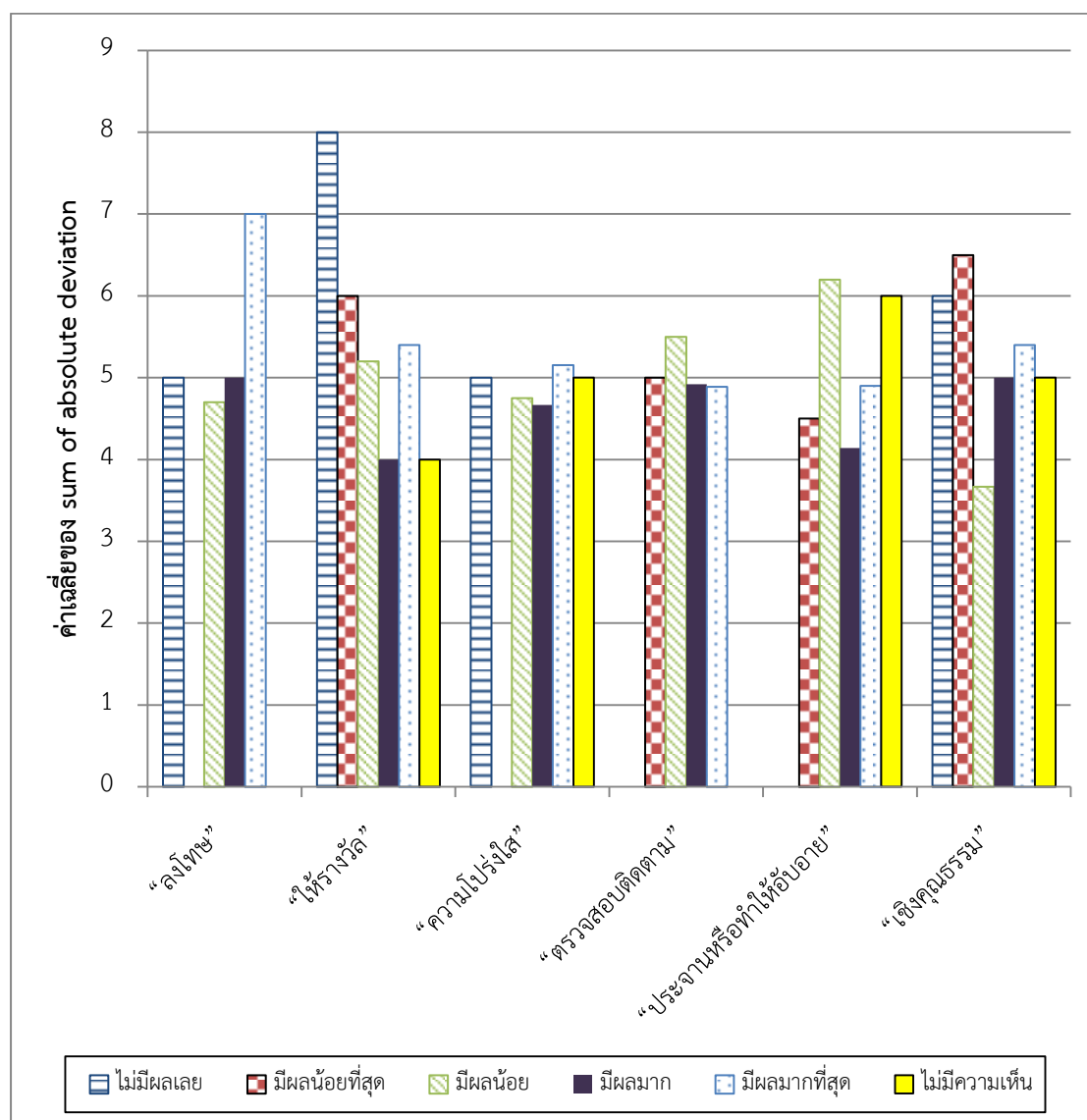
รูปที่ 14 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย

ที่มา คณะผู้วิจัย

คณะผู้วิจัยไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation กับระดับที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตของแต่ละมาตรการได้ จะเห็นได้จากรูปที่ 15 ว่าค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation ในมาตรการให้รางวัลค่อนข้างสูงสำหรับกลุ่มที่ตอบว่าไม่มีผลเลย และค่อนข้างสูงในมาตรการลงโทษสำหรับกลุ่มที่ตอบว่ามีผลมากที่สุด อย่างไรก็ตาม มีเพียงหนึ่ง คนเท่านั้นที่ให้คำตอบเช่นนี้

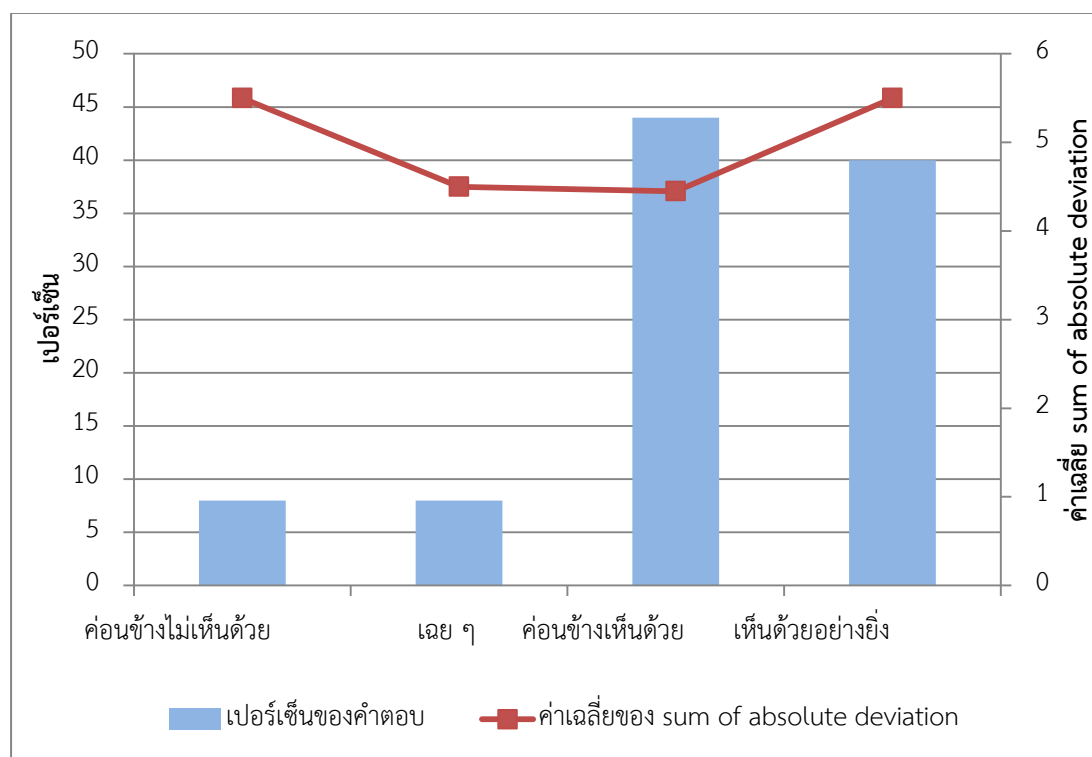
รูปที่ 15 ค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการที่ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย

ที่มา คณะผู้วิจัย

ข้อมูลที่ได้จากคำถามข้อ 17 พบว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84) ตอบค่อนข้างเห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง กับการใช้มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กันไป อย่างไรก็ตาม ข้อมูลไม่แสดงความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation กับระดับความสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในการใช้สองมาตรการควบคู่กัน (รูปที่ 16)

รูปที่ 16 ความคิดเห็นและค่าเฉลี่ย sum of absolute deviation ของการใช้มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กันไป

ที่มา คณะผู้วิจัย

โดยสรุป ค่าความต่างของจำนวนคำผิดที่ผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นตรวจเจอและจำนวนคำผิดจริงโดยเฉลี่ยในสถานการณ์ LMTM และสถานการณ์ HMHT มีความใกล้เคียงกันมาก นอกจากนี้ ข้อมูลส่วนตัวของผู้เข้าร่วมที่เก็บหลังการทดสอบก็ไม่แสดงผลที่แตกต่าง เช่น จำนวนวันต่อปีในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (GPA) รายได้รวมของครอบครัว และรายได้รวม หนึ่งปัจจัยที่มีแนวโน้มว่าจะมีผลต่อการกระทำทุจริต คือ เพศ

การวิเคราะห์ด้านความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคลพบว่า ผู้เข้าร่วมจำนวนมากมีความเห็นว่าความโปร่งใสส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทยมาก รองลงมาเป็นการประจานหรือทำให้อับอาย และลำดับสามคือการตรวจสอบติดตาม ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นว่าการ

ลงโทษมีผลน้อยต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทย และผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการใช้สองมาตรการควบคู่กัน เช่น มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กันไป จะมีส่วนช่วยป้องกันพฤติกรรมทุจริตได้ดีกว่าการใช้เพียงมาตรการหนึ่งมาตรการ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลไม่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นส่วนบุคคลและการทุจริตจากการทดลอง

เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเบื้องต้นมีจำนวนที่เล็กมาก ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 25 คน ถูกแบ่งเป็นสองสถานการณ์ และถูกแบ่งย่อยตามปัจจัย และระดับของความคิดเห็น คณะผู้วิจัยจึงไม่สามารถสรุปได้อย่างแน่ชัดว่าความสัมพันธ์ และปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการลดการทุจริต นอกจากนี้ การจัดการกระทำ (Treatment) สำหรับปัจจัยความโปร่งใสในการทดลองจริงจะต้องมีการปรับปรุงให้มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม LMLT และ HMHT

5. ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้น

หลังการตรวจสอบข้อสอบได้สิ้นสุดลง คณะผู้วิจัยได้พูดคุยกับผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นเป็นรายบุคคลที่บริเวณภายนอกห้องที่ทำการทดสอบ เพื่ออธิบายว่าการตรวจสอบในครั้งนี้เป็นการทดลองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยโครงการ “การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต : ศึกษากรณีการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency)” พร้อมทั้งขอความยินยอมจากผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นในการนำข้อมูลจากการทดลองมาวิเคราะห์ ขออนุญาตเก็บข้อมูลส่วนตัว เช่น ภูมิฐานะ รายได้ของครอบครัว และทัศนคติต่อการทุจริต เป็นต้น เพื่อใช้ประกอบการวิจัย นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ขอความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับการทดสอบเบื้องต้น เช่น ความยากง่ายของข้อสอบ ระยะเวลาในการตรวจสอบ บรรยากาศในการตรวจสอบ ความเหมือนจริงของการตรวจสอบ ซึ่งคณะผู้วิจัยนำความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นมารวมกับผลการวิเคราะห์เพื่อปรับใช้ในการปรับปรุงการดำเนินการทดลองจริงบางประการเพื่อให้การทดลองจริงมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นสรุปได้เป็น 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

5.1 บรรยากาศในการทดลอง

ก) รูปแบบการจัดห้องที่ใช้ในการตรวจสอบ จัดโต๊ะเป็นแถวเรียงเดียวจำนวน 4 แถว ผู้เข้าร่วมการทดสอบได้นั่งโต๊ะละ 1 คน หันหน้าไปทางเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะคล้ายห้องสอบ ทำให้ผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นรู้สึกว่าการทำข้อสอบมากกว่าทำงานตรวจสอบ ทั้งนี้ ความเห็นดังกล่าวอาจสืบเนื่องมาจากผู้เข้าร่วมการทดสอบ (และผู้ที่จะเข้าร่วมการทดลองจริง) เป็นนิสิต/นักศึกษาซึ่งมีประสบการณ์และความคุ้นชินกับบรรยากาศห้องสอบมากกว่าบรรยากาศในการทำงาน

เพื่อให้บรรยากาศในห้องทำการทดลองจริงมีความเหมือนการทำงานตรวจสอบมากขึ้น คณะผู้วิจัยจะพิจารณารูปแบบการจัดห้องใหม่

ข) คณะผู้วิจัยซึ่งนั่งประจำอยู่ในห้องตรวจข้อสอบเพื่ออำนวยความสะดวกในกรณีที่ผู้เข้าร่วมมีคำถามมีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน และนั่งอยู่บริเวณหน้าห้องและมุมห้องที่ตรวจข้อสอบ ซึ่งผู้เข้าร่วมการทดสอบมีความเห็นว่ามีจำนวนมากเกินไปและลักษณะการนั่งเหมือนเป็นเจ้าหน้าที่คุมการสอบ ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากประสบการณ์และความคุ้นชินของผู้เข้าร่วมดังที่อธิบายไว้ข้างต้น

ดังนั้น จำนวนคณะผู้วิจัยหรือเจ้าหน้าที่ที่จะประจำอยู่ในห้องตรวจข้อสอบในการทดลองจริงจะต้องลดลง และต้องลดความเป็นทางการโดยอาจต้องจัดตำแหน่งที่นั่งใหม่

ค) หลักปฏิบัติในระหว่างการตรวจข้อสอบมีลักษณะคล้ายกับการสอบมากกว่าการตรวจข้อสอบ เช่น กรุณาอย่าพูดคุยกันระหว่างตรวจข้อสอบ หรือกรุณายกมือบอกเจ้าหน้าที่หากมีคำถาม ซึ่งอาจเป็นเพราะคณะผู้วิจัยไม่ได้อธิบายขยายความถึงเหตุผลของหลักปฏิบัติดังกล่าว เช่น จะเป็นการรบกวนผู้อื่นที่ต้องใช้สมาธิและความระมัดระวังในการตรวจข้อสอบ ทำให้หลักปฏิบัติดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคำสั่ง/ข้อห้ามในการทำข้อสอบมากกว่า

คณะผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงการเขียนหลักปฏิบัติระหว่างตรวจข้อสอบให้มีลักษณะเหมือนการขอความร่วมมือมากขึ้น โดยเพิ่มคำอธิบายของแต่ละประเด็นลงไปด้วย

5.2 ลักษณะของข้อสอบ

ก) ข้อสอบพิมพ์ดีดที่ให้ตรวจมีจำนวนรวม 30 หน้า บางหน้ามีจำนวนตัวอักษรค่อนข้างเยอะ และจำนวนย่อหน้าน้อย ทำให้ไม่สบายตาในการอ่าน ผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นบางคนจึงมีอาการสายตาอ่อนล้า ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตรวจข้อสอบฉบับหลัง โดยเฉพาะข้อสอบฉบับที่ 10 ซึ่งเป็นข้อสอบที่ผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นหาคำผิดไม่เจอเยอะที่สุด นอกจากนี้ ความเหนื่อยล้ายังส่งผลให้ผู้เข้าร่วมการทดสอบมองว่าเงินพิเศษ 10 บาท ต่อจุดผิด ไม่คุ้มค่ากับการหาจุดผิดในข้อสอบฉบับท้าย ๆ

คณะผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงข้อสอบให้มีจำนวนหน้าน้อยลง มีช่องไฟและย่อหน้ามากขึ้น เพื่อให้สะดวกในการอ่าน

ข) ข้อสอบทั้ง 10 ฉบับ จำนวน 30 หน้า มีเนื้อหาที่เหมือนกัน แต่กลับไม่มีฉบับไหนเลยที่มีจุดผิดซ้ำกัน ทั้งที่น่าจะมีโอกาสที่คนหลายคนพิมพ์ผิดเหมือนกัน จึงทำให้ผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นเกิดความสงสัยในข้อสอบ

คณะผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงข้อสอบให้ผู้เข้าร่วมการทดลองจริงตรวจข้อสอบฉบับเดียวที่มีจำนวนหน้าเยอะ แทนข้อสอบ 10 ฉบับ จำนวน 30 หน้า

ค) ลักษณะจุดผิดในข้อสอบพิมพ์ดีดที่ให้ตรวจหา มีหลายประเภท (มีทั้งสิ้น 7 ประเภท) ทำให้ให้ผู้เข้าร่วมการทดสอบต้องตรวจข้อสอบอย่างละเอียดว่าเข้าข่ายพิมพ์ผิดหรือไม่ ส่งผลให้ใช้เวลาในการตรวจนานเกินไป จนทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการตรวจข้อสอบฉบับหลัง ๆ

คณะผู้วิจัยจะจำกัดนิยามการพิมพ์ผิดที่ผิดเป็นเพียงการสะกดผิดเพียงอย่างเดียว

5.3 ปัจจัยจูงใจการทุจริต

ก) ผู้เข้าร่วมการทดสอบส่วนใหญ่คิดว่าเงินพิเศษที่จะได้รับเมื่อพบจุดผิดเป็นแรงจูงใจในการหาจุดผิด อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าร่วมการทดสอบส่วนใหญ่ไม่กล้าทุจริตโดยการตรวจผิด เพราะคำนึงถึงสถานะการเป็นนักศึกษาฝึกงานที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย การกระทำทุจริตอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านคุณธรรมและความรับผิดชอบของนิสิต/นักศึกษา ในมุมมองของเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา

เนื่องจากผู้เข้าร่วมการทดลองจริงจะไม่ใช่ นักศึกษาฝึกงานที่สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยและไม่ได้รู้จักคณะผู้วิจัยมาก่อน จึงไม่น่าเกิดปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยจะพิจารณาจ้างบุคคลภายนอกมาเป็นเจ้าหน้าที่ประจำห้องตรวจข้อสอบ เพื่อหลีกเลี่ยงการเชื่อมโยงสถานการณ์จำลองกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ข) ผู้เข้าร่วมการทดสอบบางคนไม่กล้าทุจริต เนื่องจากมีประสบการณ์การถูกตรวจข้อสอบผิดมาก่อน จึงเกิดความเห็นใจว่าการตรวจผิดอาจส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของผู้สอบ

คณะผู้วิจัยจะทำความเข้าใจกับผู้เข้าร่วมการทดลองจริงก่อนการตรวจข้อสอบว่า ข้อสอบพิมพ์ผิดครั้งนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของผู้สอบ โดยให้เหตุผลว่าหากเป็นข้อสอบที่สำคัญมากแล้ว ทางโรงเรียนเลขานุการจะไม่นำข้อสอบมาให้คนนอกที่ไม่มีประสบการณ์ในการตรวจข้อสอบพิมพ์ผิดช่วยตรวจ

5.4 ความเสมือนจริงของการทดลอง

ก) ผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นบางคนมีประสบการณ์หรือมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Economics) เช่น เคยศึกษาหรือเคยเป็นกลุ่มตัวอย่างมาก่อน เมื่อเข้ามาอยู่ในบรรยากาศการทดสอบซึ่งมีจุดที่น่าสงสัยอื่น ๆ ดังที่รายงานไว้ข้างต้น จึงเกิดความระแคะระคายและคาดว่าจะงานตรวจข้อสอบครั้งนี้จะเป็นการทดลองมากกว่าการทำงานจริง

ประเด็นนี้อาจไม่สามารถควบคุมโดยการคัดกรองผู้ที่จะมาเข้าร่วมการทดลองจริงว่าเคยรับรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ เพราะอาจส่งผลให้เกิดความสงสัยมากยิ่งขึ้น และมีความเสี่ยงที่ผู้ที่มีความสงสัยจะบอกเพื่อนที่สนใจมาเข้าร่วม ทำให้การหากลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าร่วมการทดลองเป็นไปได้ยากขึ้น อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยจะปรับปรุงรูปแบบการดำเนินการทดลองจริงตามข้อเสนอแนะที่ได้จากการทดสอบเบื้องต้นให้มีความเสมือนจริงมากที่สุด

ข) เจ้าหน้าที่ในห้องตรวจข้อสอบมีการถามผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นเป็นระยะ ๆ ว่าใครตรวจใกล้จะเสร็จครบทั้ง 10 ฉบับ เนื่องจากหากผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นหลายคนตรวจข้อสอบเสร็จพร้อมกันจะได้ทำการพูดคุยและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการทดลองพร้อมกันทีเดียว ทำให้

ผู้เข้าร่วมการทดสอบเบื้องต้นรู้สึกถูกเร่งให้รีบตรวจ รวมถึงทำให้ทราบว่าต้องทำอะไรบางอย่าง หลังจากการตรวจข้อสอบ

ในการทดลองจริงจะไม่มีคำถามว่าตรวจข้อสอบถึงไหนแล้ว การทดสอบเบื้องต้นทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการตรวจไม่เท่ากัน และน้อยครั้งที่จะมีคนตรวจข้อสอบเสร็จพร้อมกันหลายคน จึงต้องมีการจัดสถานที่และเจ้าหน้าที่เพื่อพูดคุยและเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างภายหลังการตรวจข้อสอบที่เพียงพอ

ค) ค่าตอบแทนในการตรวจแบ่งออกเป็นค่าตอบแทนในการเข้าร่วม 200 บาท และค่าตอบแทนพิเศษเมื่อหาจุดผิดพลาดอีกจุดละ 10 บาท แต่เมื่อกลุ่มตัวอย่างตรวจข้อสอบเสร็จแล้วกลับต้องเอามาคืนเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ภายในห้อง แทนที่จะต้องถือข้อสอบเพื่อเอาไปเป็นหลักฐานรับค่าตอบแทนนอกห้องตามที่เจ้าหน้าที่แจ้งไว้ กลุ่มตัวอย่างที่กำลังตรวจข้อสอบในห้องบางคนจึงตระหนักว่าไม่น่าจะเป็นการตรวจข้อสอบเพื่อรับค่าตอบแทนจริง

คณะผู้วิจัยจะปรับให้มีการจ่ายค่าตอบแทนพร้อมการคืนข้อสอบเพื่อให้สอดคล้องกับคำชี้แจงและเพิ่มความเสมือนจริงให้กับสถานการณ์จำลอง

ภาคผนวกที่ 2

คำชี้แจงทั่วไป

ในซองซองแต่ละท่านมีเอกสารทั้งหมด 3 อย่าง คือ

1. ข้อสอบพิมพ์ดีดจำนวน 1 ฉบับ แต่ละฉบับมีทั้งหมด 21 หน้า
2. ต้นฉบับข้อสอบพิมพ์ดีดเพื่อประกอบการตรวจข้อสอบ
3. ซองใส่เงินจำนวน 300 บาท

รบกวนทุกท่านตรวจสอบเอกสารในซองว่าได้รับเอกสารครบถ้วนหรือไม่

กรุณาใช้ความระมัดระวัง และความรอบคอบในการตรวจให้เหมือนต้นฉบับที่แนบไว้ โดยลักษณะที่ไม่เหมือนต้นฉบับ คือ การสะกดที่ต่างออกไปจากต้นฉบับเท่านั้น เช่น ในต้นฉบับพิมพ์ดีดพิมพ์ว่า ‘ประสบการณ์’ แต่ในข้อสอบพิมพ์ดีดที่ท่านตรวจพิมพ์ว่า ‘ประสบการณ์’ เป็นต้น

เมื่อใดที่พบคำสะกดที่ต่างออกไปจากต้นฉบับ กรุณาวางคำที่พบในข้อสอบชุดนั้น และกรณากรอกจำนวนคำที่พบว่าสะกดต่างจากต้นฉบับลงในใบรายงานผลที่อยู่หน้าแรกของข้อสอบ ตรงที่เขียนว่า “คำที่พิมพ์ผิด _____ คำ”

ระหว่างการตรวจข้อสอบกรุณาอย่าพูดคุยกับบุคคลอื่น เพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนท่านอื่น และหากท่านต้องการออกจากห้อง กรุณาแจ้งเจ้าหน้าที่ในห้องพักก่อน เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการเข้าสถานที่

หากมีข้อสงสัยประการใด สามารถยกมือถามเจ้าหน้าที่ในห้องได้ตลอดเวลา

คำตอบแทน

เนื่องจากเกณฑ์ในการสอบพิมพ์ดีดครั้งนี้ คือ ต้องมีลักษณะที่ต่างออกไปจากต้นฉบับ (สะกดไม่เหมือนกับต้นฉบับ) ไม่เกิน 20 คำ จึงจะถือว่าสอบผ่าน ดังนั้น เงินค่าตอบแทนที่อยู่ในซองข้อสอบจึงมีอยู่จำนวน 300 บาท โดยเงินจำนวนนี้ประกอบด้วยค่าจ้าง 200 บาท และเงินพิเศษเพิ่มอีก 5 บาท ต่อ 1 คำที่สะกดต่างออกไปจากต้นฉบับที่ท่านพบ รวมเป็นเงินพิเศษ 100 บาท สำหรับการใช้ความระมัดระวังและความรอบคอบในการตรวจ

หากท่านพบคำที่สะกดต่างจากต้นฉบับเกิน 20 คำ หรือ 20 คำพอดี ท่านสามารถหยุดตรวจและเก็บเงิน 300 บาทได้

หากท่านพบคำที่สะกดต่างจากต้นฉบับน้อยกว่า 20 คำ กรุณาคำนวณเงินพิเศษที่ได้จากการตรวจข้อสอบ และกรุณาคืนเงินส่วนที่เกินมาไว้ในซองเอกสารด้วย โดยการคำนวณเงินที่คืนขึ้นอยู่กับจำนวนคำที่ต่างจากต้นฉบับที่ท่านหาเจอ เช่น ถ้าพบคำที่สะกดต่างทั้งหมด 15 คำ เงินพิเศษที่ท่านจะ

ได้รับคือ 75 บาท (15 คำ x เงินพิเศษจุดละ 5 บาท) ดังนั้น จำนวนเงินที่จะต้องใส่กลับคืนในซอง คือ 25 บาท (เงินพิเศษ 100 บาท - 75 บาท)

กรุณายีบค่าจ้างและเงินพิเศษ แล้วจึงปิดซองก่อนออกจากห้องด้วยเทปกาวยที่เจ้าหน้าที่จัดให้เท่านั้น และคืนซองเอกสารซึ่งประกอบด้วย ข้อสอบที่ท่านตรวจ ต้นฉบับที่ใช้ในการตรวจ คำชี้แจงทั่วไป และเงินพิเศษ (ถ้ามี) จากนั้นจึงนำซองไปวางในกล่องบนโต๊ะคืนซองที่อยู่นอกห้อง

ทางผู้ว่าจ้างจะตรวจทานคุณภาพในภายหลังโดยการสุ่มตรวจซ้ำ 1 คน จากผู้ตรวจข้อสอบทุก 10 คน

ภาคผนวกที่ 3

แบบสอบถามชุดที่ _____

แบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วม

ผู้ตรวจแบบสอบถาม _____

วันที่ร่วมทำกิจกรรม : 22 มิถุนายน พ.ศ. 2559

สถานที่ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ชื่อห้องหรือหมายเลขห้องที่ทำกิจกรรม : _____

ส่วนที่ 1: ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ID. ผู้เข้าร่วมการวิจัย _____ หมายเลขโทรศัพท์/มือถือ _____
2. ที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน จังหวัด _____ อำเภอ _____
3. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
4. อายุ _____ ปี
5. ความถี่ในการเข้าร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ด้วยความสมัครใจ เช่น ไหว้พระ ทำบุญ นั่งสมาธิ เข้าโบสถ์
ทำละหมาด ฯลฯ _____ ครั้งต่อ ☐ วัน ☐ เดือน ☐ ปี
6. กำลังศึกษาอยู่ในระดับ
☐ อนุปริญญา/ปวส. ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
☐ อื่นๆ ระบุ _____
7. กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ _____ สาขาวิชา _____ คณะ _____
8. ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (GPA) _____
สายหรือสาขาวิชา _____
9. ที่มาของรายได้ส่วนตัว และจำนวนเงิน (บาทต่อเดือน)

ที่มาของรายได้	จำนวนเงิน (บาทต่อเดือน)
1) ได้จากผู้ปกครอง	
2) กองทุนกักเก็บเพื่อการศึกษา	
3) อาชีพพิเศษ	
4) ทุนการศึกษา	
5)	
6)	
รวมรายได้ทั้งหมด	

10. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน (รวมรายได้ส่วนตัว)

☐ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท	☐ 20,001 – 40,000 บาท
☐ 40,001 – 60,000 บาท	☐ 60,001 – 80,000 บาท
☐ 80,001 – 100,000 บาท	☐ 100,001 – 150,000 บาท
☐ 150,001 – 200,000 บาท	☐ 200,001 บาทขึ้นไป

11. จำนวนค่าใช้จ่ายส่วนตัวทั้งหมดต่อเดือน เท่ากับ _____ บาทต่อเดือน

12. จำนวนค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนต่อเดือน (รวมค่าใช้จ่ายส่วนตัวของท่าน)
_____ บาทต่อเดือน

13. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (รวมตัวท่าน) มีทั้งสิ้น _____ คน

ส่วนที่ 2: ความคิดเห็นและประสบการณ์ส่วนบุคคล

14. ในความเห็นของท่าน “การที่ผู้ถูกจ้างไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้กับผู้ว่าจ้าง แต่ยังขอรับค่าตอบแทนเท่าเดิม หรือใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนมากกว่าที่ควรได้” ถือเป็นพฤติกรรมทุจริตหรือไม่

- ☐ ไม่เป็นพฤติกรรมทุจริต ☐ ไม่แน่ใจ ☐ เป็นพฤติกรรมทุจริต

เฉพาะในกรณีที่ท่านตอบว่า “เป็นพฤติกรรมทุจริต” โปรดเลือกใส่เครื่องหมายถูก (✓) ในช่องด้านล่างว่าพฤติกรรมดังกล่าวมีความรุนแรงอยู่ในระดับใด

- ☐ รุนแรงน้อยที่สุด ☐ รุนแรงน้อย ☐ ปานกลาง ☐ รุนแรงมาก ☐ รุนแรงมากที่สุด

15. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้เสนอหรือรับสิ่งตอบแทนเพื่อแลกกับผลประโยชน์บางอย่างโดยมิชอบ _____ ครั้งต่อปี

16. ท่านคิดว่ามาตรการดังต่อไปนี้ ส่งผลสำเร็จต่อการป้องกันการทุจริตในสังคมไทยมากน้อยแค่ไหน

15.1 มาตรการ “ลงโทษ” เช่น การเพิ่มบทลงโทษโดยทั่วไปให้มีความรุนแรงยิ่งขึ้น หรือการขยายบทลงโทษไปสู่คนรอบข้างผู้กระทำทุจริต เช่น การให้ครอบครัวร่วมรับผิดชอบต่อความผิดที่เกิดขึ้น เป็นต้น

- ☐ ไม่มีผลเลย ☐ มีผลน้อยที่สุด ☐ มีผลน้อย ☐ มีผลมาก ☐ มีผลมากที่สุด
☐ ไม่มีความเห็น

15.2 มาตรการ “ให้รางวัล” เช่น การยกย่องเชิดชูเกียรติ การเพิ่มเงินเดือน หรือการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งเป็นกรณีพิเศษแก่บุคคล หน่วยงาน องค์กร ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ หรือการมอบสินน้ำใจแก่ผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต เป็นต้น

- ☐ ไม่มีผลเลย ☐ มีผลน้อยที่สุด ☐ มีผลน้อย ☐ มีผลมาก ☐ มีผลมากที่สุด
☐ ไม่มีความเห็น

15.3 มาตรการ “ความโปร่งใส” เช่น การเปิดเผยผลการดำเนินงานเป็นรายบุคคล การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นสู่สาธารณะ และการส่งเสริมให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบองค์กรหรือหน่วยงาน เป็นต้น

☐ ไม่มีผลเลย ☐ มีผลน้อยที่สุด ☐ มีผลน้อย ☐ มีผลมาก ☐ มีผลมากที่สุด
☐ ไม่มีความเห็น

15.4 มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” เช่น การติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานที่บ่อยครั้งขึ้น การเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ เป็นต้น

☐ ไม่มีผลเลย ☐ มีผลน้อยที่สุด ☐ มีผลน้อย ☐ มีผลมาก ☐ มีผลมากที่สุด
☐ ไม่มีความเห็น

15.5 มาตรการ “ประจานหรือทำให้อับอาย” เช่น การเปิดโปงรายชื่อและพฤติกรรมของผู้กระทำการทุจริตต่อสาธารณะ การขึ้นบัญชีดำผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต เป็นต้น

☐ ไม่มีผลเลย ☐ มีผลน้อยที่สุด ☐ มีผลน้อย ☐ มีผลมาก ☐ มีผลมากที่สุด
☐ ไม่มีความเห็น

15.6 มาตรการ “เชิงคุณธรรม” เช่น การเสริมสร้างจิตสำนึก จริยธรรม และค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต การจัดกิจกรรมหรืออบรมเพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความพอเพียง เป็นต้น

☐ ไม่มีผลเลย ☐ มีผลน้อยที่สุด ☐ มีผลน้อย ☐ มีผลมาก ☐ มีผลมากที่สุด
☐ ไม่มีความเห็น

17. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า การใช้มาตรการ “ตรวจสอบติดตาม” และ มาตรการ “ความโปร่งใส” ควบคู่กันไป จะมีส่วนช่วยป้องกันพฤติกรรมทุจริตของมนุษย์ได้ดีกว่าการใช้เพียงมาตรการหนึ่ง มาตรการใดโดยลำพัง

☐ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ☐ ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ☐ เฉย ๆ ☐ ค่อนข้างเห็นด้วย ☐ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

18. ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวกที่ 4

หนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยและขอใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

สถานที่ อาคารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1 กันยายน 2559

ข้าพเจ้า ได้ลงนามในหนังสือนี้ เพื่อแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการ “การวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทุจริต : ศึกษากรณีการตรวจสอบติดตาม (Monitoring) และความโปร่งใส (Transparency)” ตลอดจนยินยอมให้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการเข้าร่วมการวิจัยในการวิเคราะห์ โดยคณะผู้วิจัย จากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ข้าพเจ้าได้รับคำรับรองว่า ผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของข้าพเจ้าเป็นความลับ โดยการนำเสนอข้อมูลในงานวิจัยจะไม่สามารถนำไปสู่การระบุตัวข้าพเจ้า นอกจากนี้เอกสารต่าง ๆ ที่ได้จากการทำกิจกรรมของข้าพเจ้านั้นจะถูกทำลายภายในระยะเวลา 5 ปี นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อในหนังสือฉบับนี้

ลงชื่อ

(.....)

ผู้เข้าร่วมการวิจัย